

EUROOPAN
TILINTARKASTUS-
TUOMIOISTUIN

Vuosikertomus EU:n yhteisyrityksistä varainhoitovuodelta 2019

Sisällys

Lyhenteet	4
1. luku EU:n yhteisyritykset ja Euroopan tilintarkastustuomioistuimen toimittama tarkastus	7
Johdanto	8
EU:n yhteisyritykset	9
Yhteisyritykset toteuttavat tutkimuksen puiteohjelmia	11
Tilintarkastustuomioistuimen tarkastus	23
2. luku Yhteenveto tarkastuksen tuloksista	26
Johdanto	27
Tulokset yhteisyrityksiä koskevasta tilintarkastustuomioistuimen vuotuisesta tarkastuksesta varainhoitovuodelta 2019 ovat kaiken kaikkiaan myönteisiä	28
Tarkastustulokset tilintarkastustuomioistuimen muista viimeaikaisista kertomuksista, joissa on keskitytty yhteisyrityksiin	45
3. luku EU:n yhteisyrityksiä koskevat tarkastuslausumat	47
3.1. Tarkastuslausumien perustana olevat tiedot	48
EU:n puiteohjelmia toteuttavat yhteisyritykset	52
3.2. Yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan ilmaliikenteen hallinnan tutkimushanketta koskeva yhteisyritys (SESAR)	53
3.3. Clean Sky -yhteisyritys	63
3.4. Innovatiivisia lääkkeitä koskevaa yhteistä teknologia-aloitetta toteuttava yhteisyritys (IMI)	71
3.5. Polttokenno- ja vety-yhteisyritys (FCH)	81
3.6. Elektroniset komponentit ja järjestelmät Euroopan johtoasemaa varten -yhteisyritys (ECSEL)	89
3.7. Biopohjaisten teollisuudenalojen yhteisyritys (BBI)	99
3.8. Shift2Rail-yhteisyritys (S2R)	108

Euratomin alaisuudessa toimiva yhteisyritys	115
3.9. ITERistä ja fuusioenergian kehittämisestä vastaava eurooppalainen yhteisyritys (F4E)	116

Lyhenteet

Lyhenneluettelo sisältää tässä kertomuksessa käsitellyt EU:n virastot ja muut unionin elimet.

Lyhenne	Koko nimi
ARTEMIS	ARTEMIS-yhteisyritys sulautettuja tietotekniikkajärjestelmiä koskevan yhteisen teknologia-aloitteen toteuttamiseksi
BBI	Biopohjaisten teollisuudenalojen yhteisyritys (Bio-based Industries Joint Undertaking)
CAS	Yhteinen tarkastustoiminto komission tutkimuksen ja innovoinnin pääosastolla (Common Audit Service)
CEF	Verkkojen Eurooppa -väline
Clean Sky	Clean Sky -yhteisyritys
COSO	COSO-kehys (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission)
EASA	Euroopan unionin lentoturvallisuusvirasto
ECSEL	Elektroniset komponentit ja järjestelmät -yhteisyritys (Electronic Components and Systems Joint Undertaking)
EIT	Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutti
ENIAC	Eurooppalaisen nanoelektroniikka-aloitteen neuvoa-antava toimikunta (European Nano-electronic Initiative Advisory Council)
EU	Euroopan unioni
EUAN	Euroopan unionin virastojen verkosto
Euratom	Euroopan atomienergiayhteisö
EuroHPC	Euroopan suurteholaskennan yhteisyritys (European High-Performance Computing Joint Undertaking)
F4E	Fusion for Energy -yhteisyritys

FCH	Polttokenno- ja vety-yhteisyritys (Fuel Cells and Hydrogen Joint Undertaking)
Horisontti 2020 -puiteohjelma	Tutkimuksen ja innovoinnin Horisontti 2020 -puiteohjelma (2014–2020)
IFAC	Kansainvälinen tilintarkastajaliitto
IKAA	Luontoissuoritukset täydentäviin toimiin (In-kind contributions for Additional Activities)
IKOP	Luontoissuoritukset yhteisyritysten operatiivisiin toimiin (In-kind contributions for Operational Activities)
IMI	Innovatiivisia lääkkeitä koskevaa yhteistä teknologia-aloitetta toteuttava yhteisyritys (Innovative Medicines Initiative Joint Undertaking)
INTOSAI	Ylimpien tarkastuselinten kansainvälinen järjestö (International Organisation of Supreme Audit Institutions)
ISA	Kansainvälinen tilintarkastusstandardi (International Standard on Auditing)
ISSAI	Ylimpien tarkastuselinten kansainvälinen standardi (International Standard of Supreme Audit Institutions).
ITER	Kansainvälinen lämpöydinkooreaktori (International Thermonuclear Experimental Reactor)
MRK	Monivuotinen rahoituskehys
PMO	Henkilökohtaisten etuuksien hallinto- ja maksutoimisto
PO RTD	Tutkimuksen ja innovoinnin pääosasto
S2R	Shift2Rail-yhteisyritys (eurooppalainen rautatiealoite)
Seitsemäs puiteohjelma	Seitsemäs tutkimuksen ja teknologian kehittämisen puiteohjelma (2007–2013)
SESAR	Yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan ilmaliikenteen hallinnan tutkimushanketta koskeva yhteisyritys (Single European Sky Air Traffic Management Research Joint Undertaking)

SEUT	Sopimus Euroopan unionin toiminnasta
TEN-T	Euroopan laajuinen liikenneverkko

EUROOPAN
TILINTARKASTUS-
TUOMIOISTUIN

1. luku

**EU:n yhteisyritykset ja Euroopan
tilintarkastustuomioistuimen toimittama tarkastus**

Johdanto

1.1. Euroopan tilintarkastustuomioistuin perustettiin Euroopan unionin toiminnasta tehdyllä sopimuksella (SEUT) huolehtimaan Euroopan unionin (EU) varojen ulkoisesta tarkastuksesta. Se toimii tässä ominaisuudessa unionin kansalaisten taloudellisten etujen riippumattomana valvojana, erityisesti auttamalla kehittämään EU:n varainhoitoa. Lisätietoja tilintarkastustuomioistuimen työstä esitetään toimintakertomuksissa, vuosikertomuksissa EU:n talousarvion toteuttamisesta, erityiskertomuksissa ja katsauksissa. Lisäksi tilintarkastustuomioistuin antaa lausuntoja uudesta tai päivitetystä EU-lainsäädännöstä tai muista päätöksistä silloin kun kyseisellä lainsäädännöllä tai kyseisillä päätöksillä on vaikutusta varainhoitoon.

1.2. EU:n yhteisyritykset ovat julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia, jotka on perustettu EU:n neuvoston asetuksilla. Tehtävänsä mukaisesti tilintarkastustuomioistuin tarkastaa vuosittain EU:n yhteisyritysten tilit ja tilien perustana olevat toimet.

1.3. Tässä kertomuksessa esitetään tulokset varainhoitovuotta 2019 koskevasta tilintarkastustuomioistuimen tarkastuksesta, joka kohdistui EU:n yhteisyrityksiin. Kertomuksen rakenne on seuraava:

- Vuosikertomuksen 1. luvussa kuvataan yhteisyrityksiä ja tilintarkastustuomioistuimen toimittaman tarkastuksen luonnetta.
- Vuosikertomuksen 2. luvussa esitetään yhteenveto tarkastuksen tuloksista.
- Vuosikertomuksen 3. luku sisältää tarkastuslausuman kaikkien kahdeksan yhteisyrityksen osalta sekä tilintarkastustuomioistuimen lausunnot ja huomautukset yhteisyritysten tilien luotettavuudesta ja tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta (sääntöjenmukaisuudesta).

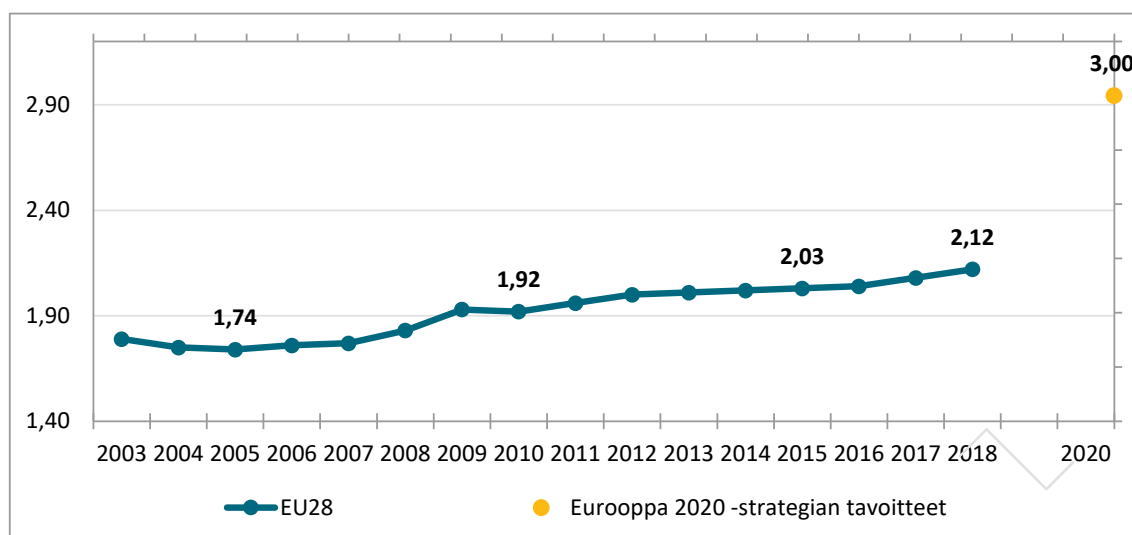

EU:n yhteisyritykset

Julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksilla edistetään tehokkaasti tutkimusta ja innovointia Euroopassa

1.4. Yksi EU:n tärkeimmistä tavoitteista on ollut kannustaa lisäinvestointeihin tutkimuksen alalla. Pyrkimyksenä on ollut kohentaa EU:n kilpailukykyä. Vuonna 2010 hyväksytyllä Eurooppa 2020 -strategialla on viisi päätavoitetta, joista yhdessä pyritään siihen, että EU:n bruttokansantuotteesta (BKT) osoitettaisiin kolme prosenttia tutkimus- ja kehitystoimiin (ks. [kaavio 1.1](#)).

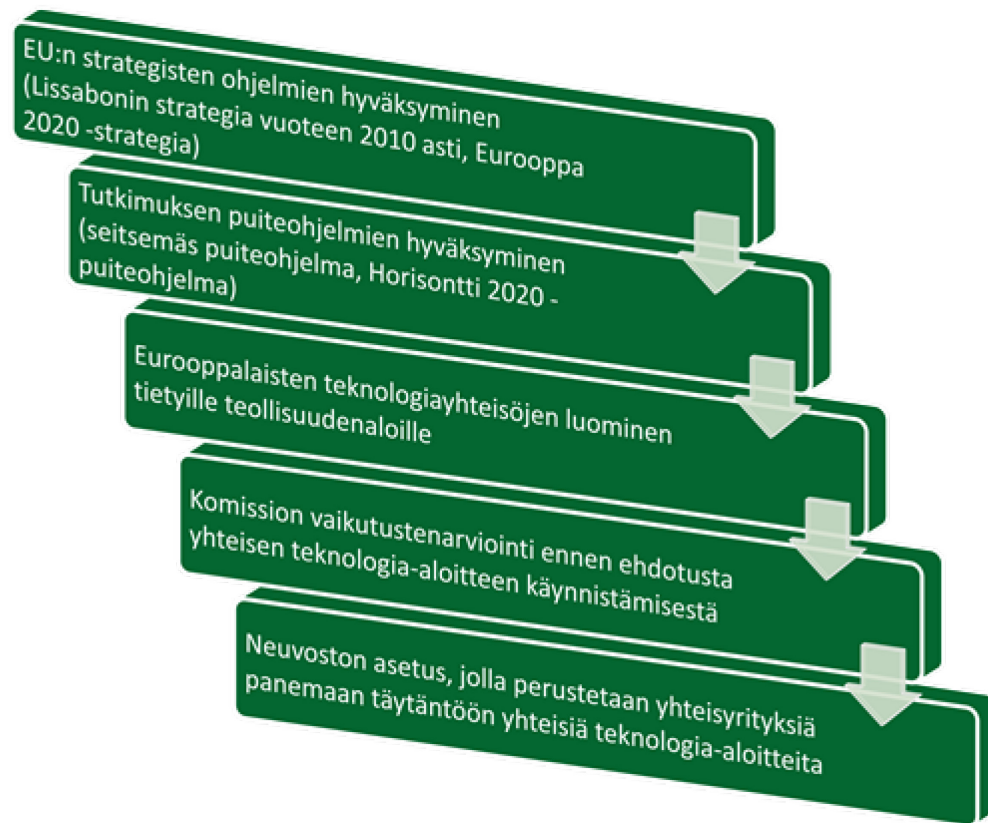
Kaavio 1.1 – Tutkimuksen ja kehityksen kotimaiset bruttomenot vuosina 2003–2018 (EU28, % BKT:stä)

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin Eurostatin tietojen perusteella (kesäkuu 2020).

1.5. Komissio julkaisi kesäkuussa 2005 kertomuksen, jossa käsiteltiin Euroopan teollisuuden kilpailukyvyyn edistämistä tutkimusta ja kehittämistä koskevien julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksien avulla (Fostering Public-Private R&D Partnerships to Boost Europe's Industrial Competitiveness). Kertomuksessa kannustetaan perustamaan yhteisiä teknologia-aloitteita ja toteuttamaan niiden avulla alakohtaisia strategisia tutkimusohjelmia käyttäen oikeudellisenä muotona yhteisyritystä (ks. [kaavio 1.2](#)). Tärkeänä osatekijänä on ollut voimien yhdistäminen yksityisen sektorin ja jäsenvaltioiden kanssa, jotta voidaan saavuttaa tuloksia, jollaisiin yksittäinen maa tai yritys ei todennäköisesti pääsisi.

Kaavio 1.2 – EU:n strategisista ohjelmista yhteisyrityksiksi

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin.

Yhteisyritykset toteuttavat tutkimuksen puiteohjelmia

1.6. Yhteisyritykset perustuvat komission ja elinkeinoelämän ja joissakin tapauksissa myös komission ja tutkimusalan tai hallitustenvälisten järjestöjen kumppanuuksiin, joiden tarkoituksena on tuoda strategisten tutkimus- ja innovaatioalojen hanketuloksia lähemmäs markkinoita ja vahvistaa tutkimuksen yhteyttä yhteiskunnan kasvuun. Yhteisyritykset perustetaan SEUT-sopimuksen 187 artiklan nojalla. Fusion for Energy (F4E) -yhteisyrityksen osalta oikeudellinen perusta on Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 45–51 artikla.

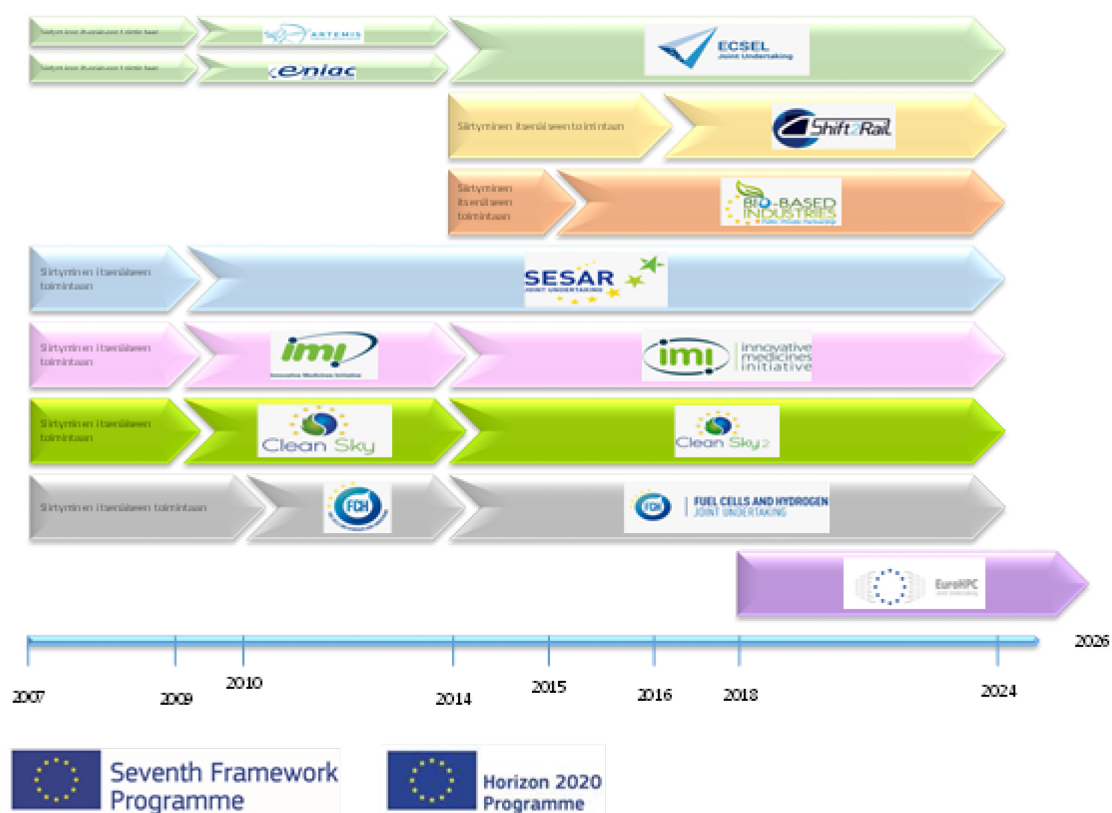
1.7. Yhteisyritykset ovat muodoltaan julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia, joilla on oikeushenkilöys. Julkista sektoria edustava osakas on tavallisesti EU (jota edustaa komissio), ja yksityiset osakkaat tulevat teollisuuden ja joissakin tapauksissa tutkimuksen piiristä. Yhteisyrityksiin osallistuu myös muita kumppaneita (osallistujavaltioita, kansainvälisiä organisaatioita). Yhteisyritykset vahvistavat oman tutkimusohjelmansa ja myöntävät rahoitusta pääasiassa avoimien ehdotuspyyntöjen avulla. Poikkeuksen tästä muodostaa F4E-yhteisyritys, joka huolehtii Euroopan osallistumisesta kansainvälisen lämpöydinkooreaktorin (International Thermonuclear Experimental Reactor, ITER) toimintaan. ITER on maailman suurin tieteellinen kumppanuushanke, jonka tarkoituksena on demonstroida ydinfuusion käyttökelpoisuutta ja kestävyyttä energialähteenä.

1.8. Yhteisyritykset ovat varsin näkyviä ja vaikuttavat merkittävästi unionin kansalaisten päivittäisen elämän tärkeisiin osa-alueisiin, kuten liikenteeseen, energiaan, terveyteen, biotalouteen ja digitaalitalouteen. Tässä kertomuksessa yksittäisistä yhteisyrityksistä voidaan paikoin käyttää kertomuksen alussa lueteltuja nimilyhenteitä.

1.9. Neuvosto hyväksyi komission ehdotuksen pohjalta asetukset, joilla perustettiin ensimmäiset kuusi yhteisyritystä toteuttamaan seitsemättä tutkimuksen ja teknologian kehittämisen puiteohjelmaa. Kyseiset yhteisyritykset olivat Yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan ilmaliikenteen hallinnan tutkimus- ja kehittämishanke (SESAR), Clean Sky -yhteisyritys, Innovatiivisia lääkkeitä koskevaa yhteistä teknologia-aloitetta toteuttava yhteisyritys (IMI), Polttokenno- ja vety-yhteisyritys (FCH), Eurooppalaisen nanoelektroniikka-aloitteen neuvoa-antava toimikunta (ENIAC) ja Sulautettuja tietotekniikkajärjestelmiä koskeva yhteinen teknologia-aloitte (ARTEMIS).

1.10. Kaikkien yhteisyritysten toimintaa jatkettiin vuonna 2014 vielä kymmeneksi vuodeksi eli vuoteen 2024. Tässä yhteydessä ne siirtyivät seitsemännestä puiteohjelmasta Horisontti 2020 -puiteohjelmaan. Yhteisyrityksille myönnetyn EU:n rahoituksen kokonaismäärä kaksinkertaistettiin. Lisäksi perustettiin kaksi uutta yhteisyritystä: Biopohjaisten teollisuudenalojen yhteisyritys (BBI) ja Shift2Rail-yhteisyritys (S2R). ARTEMIS ja ENIAC puolestaan yhdistettiin yhdeksi yhteisyritykseksi, jonka nimeksi tuli Elektroniset komponentit ja järjestelmät Euroopan johtoasemaa varten -yhteisyritys (ECSEL) (ks. [kaavio 1.3](#)).

Kaavio 1.3 – Eurooppalaisten yhteisyritysten kehitys

Lähde: Euroopan komissio niiden neuvoston asetusten pohjalta, joilla yhteisyritykset on perustettu. Euroopan tilintarkastustuomioistuin on muokannut esitystä.

Horisontti 2020-puiteohjelmaa toteuttavat yhteisyritykset

1.11. Horisontti 2020 -puiteohjelman erityisiä osia toteuttavat seuraavat yhteisyritykset seuraavilla aloilla: liikenne (CleanSky2, Shift2Rail ja SESAR), liikenne/energia (FCH2), terveys (IMI2), biopohjaiset teollisuudenalat (BBI) sekä elektroniset komponentit ja järjestelmät (ECSEL). Kunkin yhteisyrityksen päätavoitteet esitetään 3. luvussa niitä koskevien tarkastuslausumien yhteydessä.

1.12. Clean Sky -yhteisyritys kehittää uuden sukupolven ilma-aluksia, jotka ovat ympäristöystävällisempiä. Toistaiseksi sen tärkeimpiin saavutuksiin kuuluvat avoroottorin demonstrointi, laminaariset siivet, innovatiiviset roottorin lavat ja korkean puristussuhteen moottori kevyille helikoptereille, innovatiiviset jäänilmaisimen anturit sekä kehittyneet lentoelektroniikkajärjestelmät.

1.13. IMI-yhteisyritys toteuttaa innovatiivisia lääkkeitä koskevaa yhteistä teknologia-aloitetta. Yhteisyrityksen tavoitteena on nopeuttaa innovatiivisten lääkkeiden kehittämistä etenkin osa-alueilla, joilla ilmenee täyttämättömiä lääketieteellisen hoidon tarpeita tai yhteiskunnallisia tarpeita. Yhteisyrityksen tärkeimpiin saavutuksiin tähän mennessä kuuluu satoja sairaaloita ja laboratorioita kattavan yleiseurooppalaisen verkoston rakentaminen. Verkoston avulla pyritään kehittämään antibiootteja ja lääketurvallisuuden parantamiseen tähtääviä testejä sekä löytämään uusi lähestymistapa dementiahoitojen klinisiin testeihin. Lisäksi pyritään ymmärtämään paremmin sellaisten sairauksien kuin diabeteksen, nivelreuman ja vakavan astman taustatekijöitä.

1.14. Shift2Rail-yhteisyrityksen (S2R) tavoitteena on kehittää innovaatioita, jotka liittyvät rautateihin. Tällä tavoin yhteisyritys tukee yhtenäisen eurooppalaisen rautatiealueen toteutumista. Sen tärkeimpiin tavoitteisiin kuuluvat rautatieliikenteen elinkaarikustannusten puolittaminen, rautateiden kapasiteetin kaksinkertaistaminen sekä rautatieliikenteen luotettavuuden ja täsmällisyyden parantaminen jopa 50 prosentilla.

1.15. Yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan ilmaliikenteen hallinnan tutkimus- ja kehittämishanke (SESAR-yhteisyritys) kehittää seuraavan sukupolven ilmaliikenteen hallintaa. Toistaiseksi sen tärkeimpiin saavutuksiin kuuluvat maailman ensimmäinen lento neljässä ulottuvuudessa (3D + aika), etälennonjohtopalvelut, vapaa reititys lentojen lyhentämiseksi ja polttoainepäästöjen vähentämiseksi sekä saumaton tietojensiirto kaikkien ilmaliikenteen hallintaa koskevien tietojen tarjoajien ja käyttäjien kesken.

1.16. Polttokenno- ja vety-yhteisyritys (FCH) kehittää puhtaita ratkaisuja liikenne-, energia- ja varastointialalle. Toistaiseksi sen tärkeimpiin saavutuksiin kuuluu muun muassa seuraavaa: polttokennokäyttöisten linja-autojen käyttöönotto puhtaan julkisen liikenteen edistämiseksi; EU:n arvoketjun rakentaminen sellaisia polttokennostoja varten, jotka toimivat paremmin ja maksavat vähemmän; elektrolyysiteknikan kehittäminen vihreän vedyn tuottamiseksi; sähkön ja lämmön yhteistuotantoon tarkoitettujen mikrolaitteistojen kehittäminen ja kaupallistaminen asumisessa

tarvittavan lämmön ja sähkön tuottamista varten; sekä materiaalien suorituskyvyn parantaminen ja käyttöä pidentäminen ja komponenttien ja järjestelmien hintojen alentaminen. Yhteisyritys on lisäksi käynnistänyt alueille suunnatun aloitteen (Regions initiative), jonka tavoitteena on vahvistaa synergioita ja lisätä älykästä erikoistumista Euroopassa. Aloitteeseen on liittynyt yli 90 aluetta ja kaupunkia sekä 55 kumppania teollisuuden piiristä.

1.17. Biopohjaisten teollisuudenalojen yhteisyrityksen (BBI) tavoitteena on toteuttaa Euroopassa tutkimus- ja innovointitoimien ohjelma sellaisten uusiutuvien biologisten resurssien saatavuuden kartoittamiseksi, joita voidaan käyttää biopohjaisten materiaalien valmistuksessa. Näin yhteisyritys tukee kestävien biopohjaisten teollisuudenalojen arvoketjujen syntymistä. Toistaiseksi sen tärkeimpiin saavutuksiin kuuluu se, että se on kehittänyt joukon innovatiivisia biopohjaisia tuotteita.

1.18. Elektroniset komponentit ja järjestelmät Euroopan johtoasemaa varten -yhteisyritys (ECSEL) rahoittaa elektroniikan suunnittelu- ja valmistuskapasiteettiin liittyviä tutkimus-, kehitys- ja innovointihankkeita. Toistaiseksi sen tärkeimpiin saavutuksiin kuuluvat CESAR-hanke (Cost-Efficient methods and processes for Safety Relevant embedded systems), joka on merkittävästi vaikuttanut sulautettujen järjestelmien teollisuuteen Euroopassa, sekä E3Car-hanke, jossa ratkaistiin edistyneitä puolijohdekomponentteja hyödyntävien sähköajoneuvojen suurimmat haasteet.

1.19. Euroopan suurteholaskennan yhteisyritys (EuroHPC) on yhteisyrityksistä uusin. Neuvosto perusti sen marraskuussa 2018. Se on EU:n sekä eräiden EU:hun kuuluvien ja EU:n ulkopuolisten Euroopan maiden välinen yhteinen aloite, jossa pyritään kehittämään Eurooppaan maailmanluokan superlaskennan ekosysteemi. EuroHPC-yhteisyritys jatkaa toimintaansa vuoden 2026 loppuun. Tilintarkastustuomioistuin tarkastaa yhteisyrityksen tilit ensimmäisen kerran vuonna 2020.

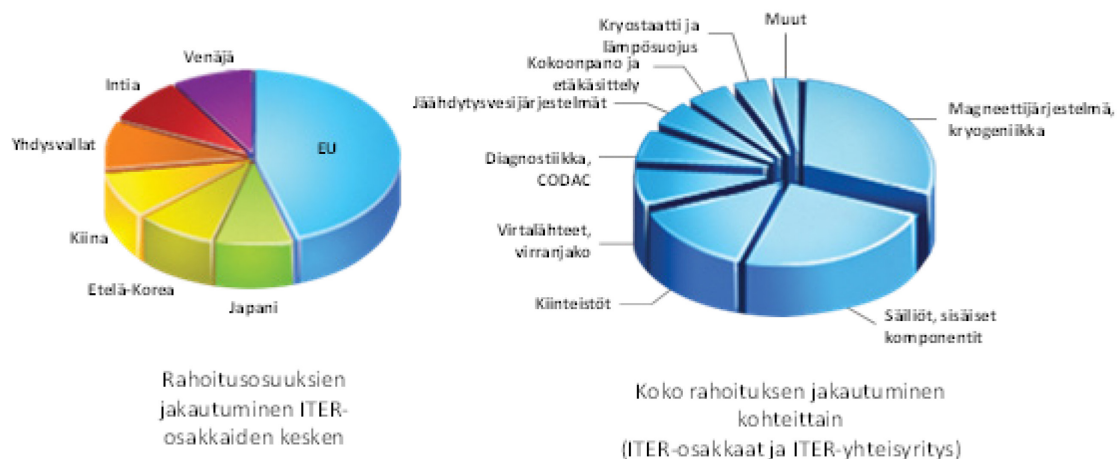
F4E kuuluu Euratomin toimialaan

1.20. ITER-hanke pantiin virallisesti alulle vuonna 1988, ja sen käsitteellinen suunnittelutoiminta on jatkunut useita vuosia. Hankkeeseen osallistuneet tahot sopivat virallisesti 21. marraskuuta 2006 sellaisen koelaitoksen rakentamisesta ja käyttöönottamisesta, jolla demonstroidaan fuusioenergian tieteellistä toteutettavuutta tulevaisuuden kestävästä energialähteenä. ITER-sopimus tuli voimaan

24. lokakuuta 2007, josta lähtien ITER-organisaatio oli oikeudellisesti olemassa. ITER-organisaation kotipaikka on Ranskan Saint-Paul-lès-Durancessa. Tärkeimmät fuusiolaitteet rakennetaan Ranskan Cadaracheen.

1.21. Hankkeessa on mukana seitsemän kumppania eri puolilta maailmaa: Euroopan atomienergiayhteisön (Euratom) edustama EU, Yhdysvallat, Venäjä, Japani, Kiina, Etelä-Korea ja Intia. Eurooppa on ottanut johtoaseman 45 prosentin osuudella rakennuskustannuksista. Eurooppalaisesta osuudesta 80 prosenttia rahoitetaan EU:n talousarviosta ja 20 prosenttia tulee ITERin isäntämaalta Ranskalta. Kunkin muun ITERin osakkaan osuus on noin yhdeksän prosenttia. Kustannusten jakautuminen muuttuu käyttövaiheessa, jolloin EU:n osuus on 34 prosenttia kustannuksista (ks. [kaavio 1.4](#)).

Kaavio 1.4 – ITERin osakkaiden rahoitusosuudet

Lähde: F4E.

1.22. ITERin rakentamista varten on valmistettava yli 10 miljoonaa komponenttia eri puolilla maailmaa sijaitsevilla tehtailla. ITERiin tehdyistä investoinneista noin 75 prosenttia käytetään uuden tiedon ja huipputeknisten materiaalien ja huipputeknologian luomiseen. Tämä tarjoaa huipputeknologiaa tuottaville eurooppalaisille teollisuusyrityksille ja pk-yrityksille arvokkaan mahdollisuuden innovoida ja kehittää oheistuotteita käytettäväksi fuusioalan ulkopuolella (esimerkiksi energia-alalla laajemmin, ilmailussa ja ydinmagneettisten NMR-resonanssikuvauslaitteiden kaltaisten huipputeknologian instrumenttien valmistamisessa).

1.23. F4E -yhteisyritys huolehtii Euroopan osallistumisesta ITER-hankkeeseen. Sen tärkeimpiin tavoitteisiin kuuluu vastata Euratomin rahoitusosuudesta ITERissä sekä varmistaa ne laajemman lähestymistavan toimet Japanin kanssa, jotka tähtäävät fuusioenergian nopeaan toteuttamiseen. Lisäksi se valmistelee ja koordinoi toimintaohjelmaa, jolla valmistellaan koefuusioreaktorin ja muiden asiaan liittyvien laitteistojen, kuten kansainvälisen fuusiomateriaalien säteilytyslaitoksen rakentamista. Euratom on sitoutunut siihen, että se rahoittaa F4E-yhteisyritystä 6,6 miljardilla eurolla vuoden 2020 loppuun asti.

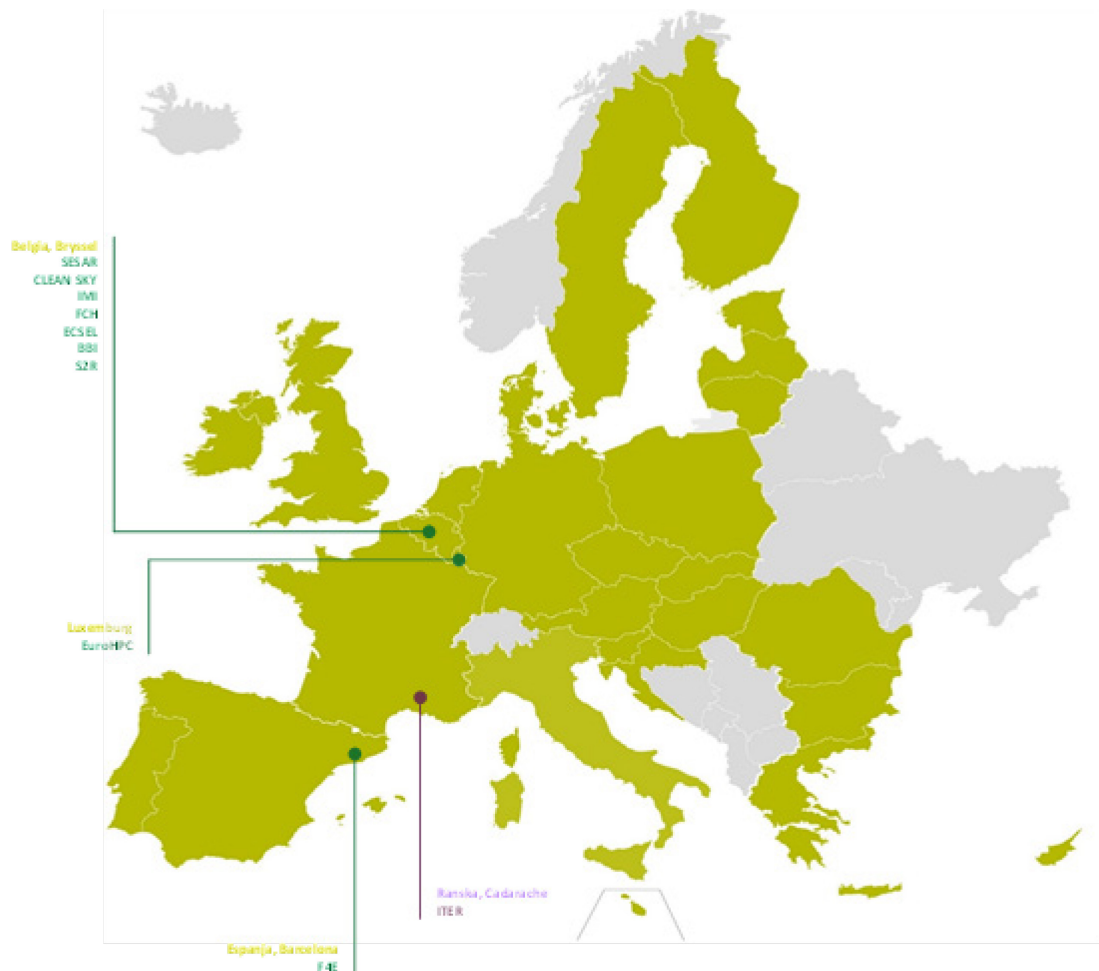
Yhteisyritykset sijaitsevat Euroopan unionissa

1.24. Seitsemän yhteisyritystä toimii Brysselissä (SESAR, Clean Sky, IMI, FCH, ECSEL, BBI ja S2R). EuroHPC sijaitsee Luxemburgissa.

1.25. F4E toimii Barcelonassa Espanjassa. ITER, johon EU osallistuu F4E-yhteisyrityksen kautta, rakennetaan Provencessa Etelä-Ranskassa sijaitsevaan Saint-Paul-lès-Durancen kuntaan Cadarachen laitosten lähelle (ks. [kaavio 1.5](#)).

Kaavio 1.5 – Yhteisyritykset Euroopan unionissa vuonna 2019

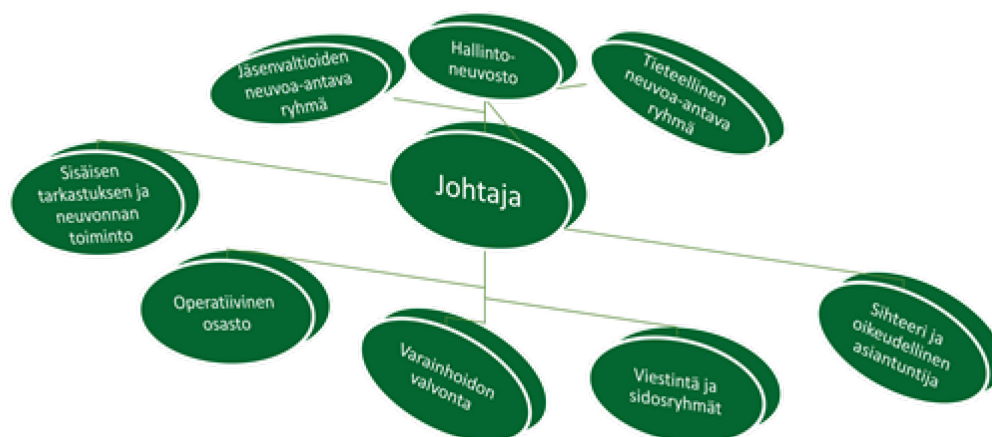
Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin.

Yhteisyritykset, jotka toteuttavat seitsemättä puiteohjelmaa ja Horisontti 2020 -puiteohjelmaa, soveltavat kahden- tai kolmenvälistä hallintomallia

1.26. Yhteisyritysten oikeudellinen rakenne on sama. Jokainen yhteisyritys voi kuitenkin muokata omat toimintonsa sisällyttämällä niihin sellaisia erityispiirteitä, jotka ovat välttämättömiä, jotta yhteisyritykset voivat harjoittaa innovointia ja tutkimusta erilaisille markkinoille rakentuvilla erilaisilla aloilla. Useimmat yhteisyritykset noudattavat kahdenvälistä mallia, jossa komissio ja asianomainen teollisuuden toimiala (joissain tapauksissa myös tutkimusala) ovat edustettuina yhteisyrityksen ylimmässä hallintoelimestä ja jossa kyseiset tahot edistävät yhteisyrityksen toimia (Clean Sky, IMI, FCH, BBI ja S2R). Lopuissa yhteisyrityksissä toimintamalli on kolmenvälinen. Siinä osakasvaltiot tai hallitustenväliset järjestöt, komissio ja teollisuuden toimiala ovat mukana yhteisyrityksen ylimmässä hallintoelimestä ja osallistuvat yhteisyrityksen toimintaan (ECSEL, SESAR ja EuroHPC).

1.27. Kaaviossa 1.6 kuvataan yhteisyritysten yleistä hallintorakennetta.

Kaavio 1.6 – Yhteisyritysten yleinen hallintorakenne

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuim.

Sekä EU että teollisuutta ja tutkimusalaa edustavat kumppanit rahoittavat tutkimustoimia, joita yhteisyritykset toteuttavat seitsemännessä puiteohjelmassa ja Horisontti 2020 -puiteohjelmassa

1.28. Kaikki osakkaat osallistuvat yhteisyritysten tutkimus- ja innovointitoimien rahoittamiseen. Yhtäältä EU (komission edustamana) myöntää seitsemännessä puiteohjelmasta ja Horisontti 2020 -puiteohjelmasta käteisvaroja EU:n yhteisrahoitusosuudeksi yhteisyritysten tutkimus- ja innovointihankkeisiin. SESAR on saanut rahoitusta myös Euroopan laajuisia liikenneverkkoja koskevasta TEN-T-ohjelmasta¹ edellisen monivuotisen rahoituskehityksen (2007–2013) aikana ja Verkkojen Eurooppa -välineestä² nykyisen monivuotisen rahoituskehityksen (2014–2020) aikana. Toisaalta teollisuutta ja tutkimusalaa edustavat kumppanit (yksityiset osakkaat) tekevät luontoissuorituksia toteuttamalla tutkimus- ja innovointitoimintoja, joihin ne investoivat omia rahoitusvarojaan, henkilöstöresurssejaan, omaisuuseriään ja

¹ 350 miljoonaa euroa.

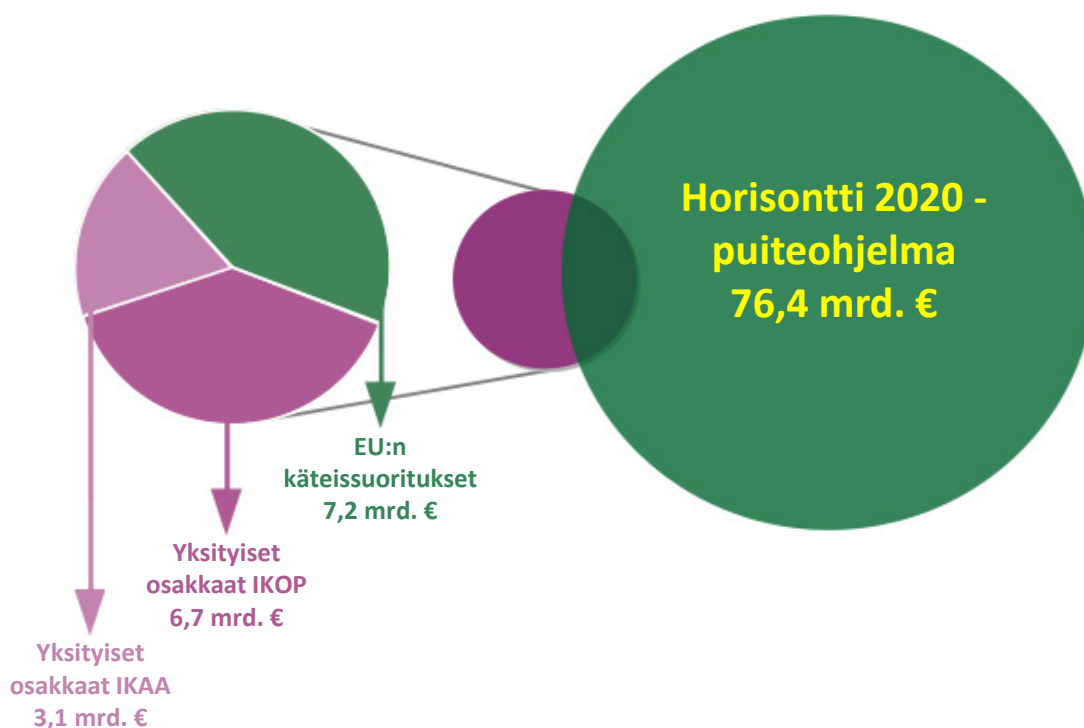
² 10 miljoonaa euroa.

teknologioitaan. Sekä EU että yksityiset kumppanit rahoittavat yhtä suurilla käteisosuuksilla yhteisyritysten hallinnollisia kuluja.

1.29. Edellisen monivuotisen rahoituskehiksen (2007–2013) aikana yhteisyritykset käyttivät noin 3,6 miljardia euroa eli noin seitsemän prosenttia seitsemännen puiteohjelman kokonaismäärärahoista. Koska yksityisten kumppaneiden luontoissuorituksia on oltava vähintään yhtä suuri määrä kuin EU:n yhteisrahoitusta, EU:n 3,6 miljardin euron rahoituksella on vivutettu noin 8,7 miljardin euron arvosta seitsemännen puiteohjelman tutkimus- ja innovointihankkeita.

1.30. Tämänhetkisessä, vuosien 2014–2020 monivuotisessa rahoituskehiksessä yhteisyritykset hallinnoivat noin 7,2:ta miljardia euroa eli kymmentä prosenttia Horisontti 2020 -puiteohjelman kokonaismäärärahoista. Kuten [kaaviosta 1.7](#) käy ilmi, tällä EU:n rahoituksella kuitenkin vivutetaan noin 17 miljardin euron tutkimus- ja innovointihankkeet niillä Horisontti 2020 -puiteohjelman aloilla, jotka on annettu yhteisyritysten hoidettaviksi.

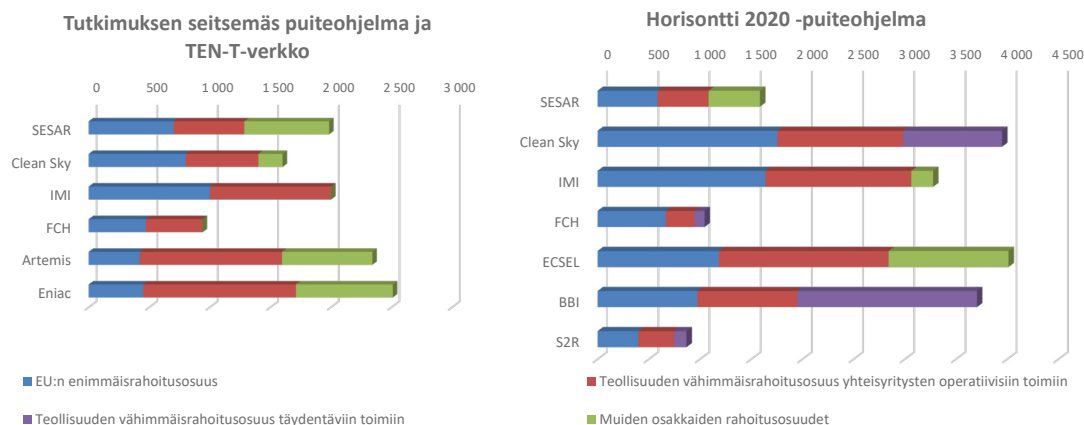
Kaavio 1.7 – Yhteisyritysten yhteisrahoitusosuudet ja vivutetut yksityisten osakkaiden luontoissuoritukset Horisontti 2020 -puiteohjelmassa

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin.

1.31. Horisontti 2020 -toimien osalta kunkin yhteisyrityksen perustamisasetuksessa määritellään, minkä verran EU:n on osoitettava käteissuorituksia puiteohjelman tutkimus- ja innovointihankkeisiin ja mikä on yksityisten osakkaiden luontoissuoritusten osuus niissä. Määrät käyvät ilmi [kaaviosta 1.8](#).

Kaavio 1.8 – Osakkaiden rahoitusosuudet yhteisyritysten elinkaaren aikana (miljoonaa euroa)

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuim.

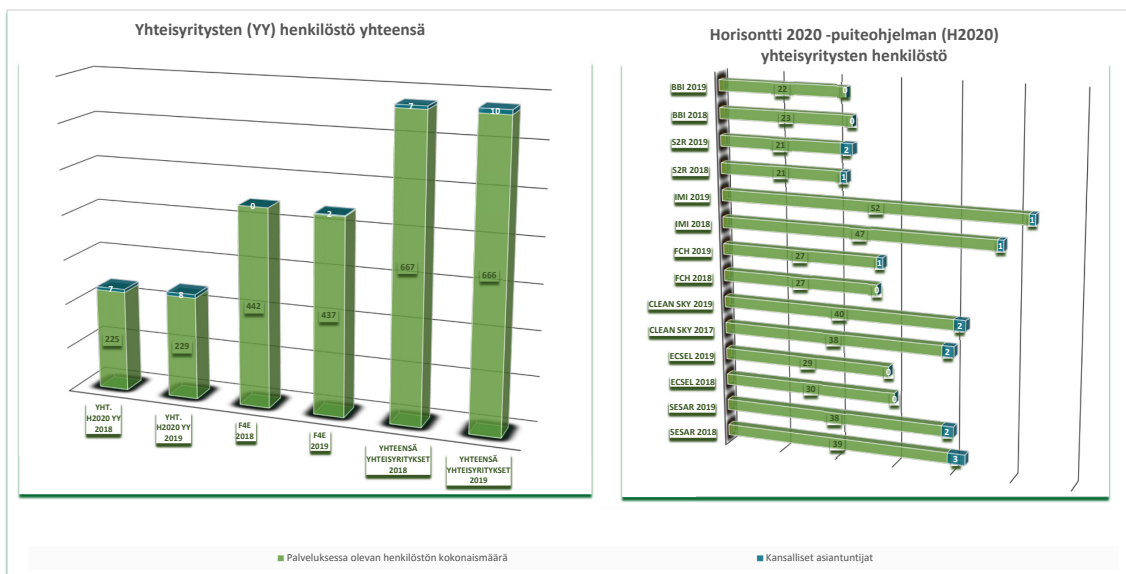
1.32. Yksityisten osakkaiden rahoitusosuudet Horisontti 2020 -puiteohjelmassa ovat kahdenlaisia. Yksityisten osakkaiden on kaikkien yhteisyritysten osalta maksettava tietty vähimmäismäärä yhteisyritysten tutkimus- ja innovointihankkeiden kokonaiskustannuksista. Tämä rahoitusosuus määritellään siten, että se on yhtä kuin hankkeen kokonaiskustannukset vähennettynä EU:n yhteisrahoituksella. Neljän yhteisyrityksen tapauksessa (Clean Sky, FCH, BBI ja S2R) yksityisten osakkaiden on lisäksi osoitettava tietty vähimmäismäärä luontoissuorituksia sellaisten toimien rahoittamiseen, jotka toteutetaan yhteisyritysten työsuunnitelmien ulkopuolella mutta jotka sisältyvät yhteisyritysten tavoitteiden piiriin.

1.33. Kaikkien yhteisyritysten maksumäärärahat olivat vuonna 2019 kaikkiaan noin 1,9 miljardia euroa (2018: kaksi miljardia euroa). Tutkimusohjelmien toimia toteuttavilla seitsemällä yhteisyrityksellä oli vuonna 2019 maksumäärärahoja kaikkiaan 1,2 miljardia euroa (2018: 1,2 miljardia euroa) ja F4E-yhteisyrityksellä 0,7 miljardia euroa (2018: 0,8 miljardia euroa).

1.34. Horisontti 2020 -puiteohjelmaa toteuttavissa yhteisyrityksissä työskenteli vuoden 2019 lopussa 229 henkilöstön jäsentä (väliaikaisia ja sopimussuhteisia toimihenkilöitä) sekä kahdeksan työkomennuksella olevaa kansallista asiantuntijaa (2018: 225 henkilöstön jäsentä ja seitsemän kansallista asiantuntijaa). F4E-

yhteisyrityksen palveluksessa oli 437 henkilöstön jäsentä (virkamiehiä, väliaikaisia ja sopimussuhteisia toimihenkilöitä) ja kaksi kansallista asiantuntijaa (2018: 442 henkilöstön jäsentä). Täytettyjen toimien määrää yhteisyrityksissä vuosien 2018 ja 2019 lopussa kuvataan *kaaviossa 1.9*.

Kaavio 1.9 – Tosiasiallisesti täytettyjen toimien määrä yhteisyrityksissä vuosina 2018 ja 2019

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyritysten toimittamien tietojen perusteella.

Kaikilla yhteisyrityksillä on samanlaiset talousarvio- ja vastuuvapausjärjestelyt

1.35. Euroopan parlamentti ja neuvosto vastaavat yhteisyritysten vuotuisista talousarvio- ja vastuuvapausmenettelyistä. *Kaaviossa 1.10* esitetään vastuuvapausmenettelyn aikataulu.

Kaavio 1.10 – Vuotuinen vastuuvapausmenettely

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin.

Tilintarkastustuomioistuimen tarkastus

Tilintarkastustuomioistuimen tehtävänä on yhteisyritysten tilinpäätösten ja niiden perustana olevien toimien tarkastaminen

1.36. SEUT-sopimuksen 287 artiklan mukaisesti tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

kaikkien kahdeksan yhteisyrityksen tilinpäätökset 31. joulukuuta 2019 päättyneeltä varainhoitovuodelta, ja

tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden (sääntöjenmukaisuuden).

1.37. Tilintarkastustuomioistuin antaa tarkastustulostensa perusteella Euroopan parlamentille ja neuvostolle yhteisyrityskohtaiset tarkastuslausumat yhteisyritysten tilien luotettavuudesta sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta (sääntöjenmukaisuudesta). Tarvittaessa tilintarkastustuomioistuin täydentää tarkastuslausumia tarkastukseen perustuvilla merkittävillä huomautuksilla (ks. 3. luku).

1.38. EU:n varainhoitoasetuksen 70 artiklan 6 kohdan ja 71 artiklan mukaisesti kaikkien yhteisyritysten tilien luotettavuuden tarkastaminen on ulkoistettu riippumattomille ulkoisille tilintarkastusyriityksille. Tilintarkastustuomioistuin on arvioinut tilintarkastusyriitysten suorittaman työn laadun kansainvälisten tarkastusstandardien mukaisesti ja saanut sen perusteella riittävän varmuuden siitä, että se voi hyödyntää tilintarkastusyriitysten tekemää työtä laatiessaan tarkastuslausuntoja yhteisyritysten tilien luotettavuudesta vuodelta 2019.

Tilintarkastustuomioistuimen tarkastuksissa tunnistetaan keskeiset riskit ja ehdotetaan niitä koskevia toimenpiteitä

1.39. Tilintarkastustuomioistuimen tarkastuksissa pyritään puuttumaan keskeisiin havaittuihin riskeihin. Vuotuisessa tarkastuksessa, joka koski EU:n yhteisyritysten tilinpäätöksiä vuodelta 2019 sekä tilien perustana olevia tapahtumia, otettiin huomioon tilintarkastustuomioistuimen riskinarviointi, jota selostetaan lyhyesti jäljempänä.

Tilien luotettavuuteen kohdistuu vähäinen tai keskisuuri riski

1.40. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että tilien luotettavuuteen kohdistuva riski on yleisesti ottaen vähäinen. Koska F4E-yhteisyrityksen tilinpäätösperiaatteita muutettiin merkittävästi vuonna 2018, kyseisen yhteisyrityksen osalta riski kuitenkin arvioitiin uudelleen ja määritettiin keskisuureksi. Yhteisyritysten tilit laaditaan komission tilinpitäjän hyväksymien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksyttyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin. Olennaisia virheitä on aiemmin havaittu vain vähäinen määrä.

Tulojen laillisuuteen ja sääntöjenmukaisuuteen kohdistuva riski on yleisesti ottaen vähäinen

1.41. Yhteisyritysten tulot koostuivat vuonna 2019 pääasiassa rahoitusosuuksista, jotka komissio myönsi Horisontti 2020 -puiteohjelman ja Euratomin talousarvioista. Talousarviot ja niiden mukaiset tulot sovitaan yhteisyrityksiä koskevien asetusten mukaisesti budjettivallan käyttäjien kanssa vuotuisessa talousarviomenettelyssä.

Henkilöstö- ja hallintomenojen laillisuuteen ja sääntöjenmukaisuuteen kohdistuva riski on yleisesti ottaen vähäinen

1.42. Maksujen laillisuuteen ja sääntöjenmukaisuuteen kohdistuva riski katsottiin henkilöstö- ja hallintomenojen osalta vähäiseksi. Palkkoja hallinnoi komission henkilökohtaisten etuuksien hallinto- ja maksutoimisto, jonka tilintarkastustuomioistuin tarkastaa hallintomenoja käsittelevän erityisarvionsa yhteydessä. Tilintarkastustuomioistuin ei ole viime vuosina havainnut henkilöstömenoihin liittyviä olennaisia virheitä. Rekrytointimenettelyjen laillisuuteen ja sääntöjenmukaisuuteen kohdistuva riski oli yhteisyrityksissä yleisesti ottaen vähäinen mutta keskisuuri F4E-yhteisyrityksessä, jonka rekrytointimenettelyissä on aiemmin havaittu vakavia puutteita. Erityistä huomiota kiinnitettiin myös vuokrahenkilöstön käyttöön yhteisyrityksissä vuonna 2019.

Toimintaan liittyvien maksujen laillisuuteen ja sääntöjenmukaisuuteen kohdistuva riski on yleisesti ottaen keskisuuri

1.43. Avustuksiin liittyvien väli- ja loppumaksujen osalta riski arvioitiin yleisesti ottaen keskisuureksi, koska nämä maksut perustuvat edunsaajien kuluilmoituksiin, jotka ovat yleensä monimutkaisia. Sitä paitsi Horisontti 2020 -puiteohjelman avustusmaksujen osalta edunsaajan on annettava todistus toimiensa taloutta

koskevista selvityksistä ainoastaan loppumaksujen yhteydessä (keskinäisen luottamuksen periaate).

1.44. Sopimusperusteisiin maksuihin ja julkisiin hankintamenettelyihin liittyvä riski arvioitiin vähäiseksi niiden yhteisyritysten osalta, jotka toteuttivat seitsemännen puiteohjelman ja Horisontti 2020 -puiteohjelman toimia. Tämä johtui siitä, että näillä toimijoilla oli vain vähän tällaisia menettelyjä. Riski arvioitiin keskisuureksi F4E-yhteisyrityksessä, joka toteuttaa pääasiassa monimutkaisia hankintamenettelyjä ja tekee tällöin raha-arvoltaan suuria sopimuksia, ja EuroHPC:ssä, joka otti hankintaprosessit käyttöön vasta vuonna 2019.

Budjettihallintoon kohdistuva riski vaihtelee vähäisestä keskisuureen

1.45. Se, että riski katsottiin tältä osin vähäiseksi tai keskisuureksi, johtui Horisontti 2020-puiteohjelman avustustoimien ja ITER-hankkeen monivuotisesta luonteesta sekä monimutkaisuudesta.

Varainhoidon moitteettomuuteen kohdistuva riski vaihtelee vähäisestä keskisuureen

1.46. Riskejä havaittiin pääasiassa avustustoiminnan suunnittelussa sekä F4E-yhteisyrityksen henkilöstöhallinnossa ja projektinhallinnassa.

EUROOPAN
TILINTARKASTUS-
TUOMIOISTUIN

2. luku

Yhteenveto tarkastuksen tuloksista

Johdanto

2.1. Tässä luvussa esitetään yhteenveto tuloksista, jotka on saatu yhteisyrityksiä koskevasta tilintarkastustuomioistuimen vuotuisesta tarkastuksesta varainhoitovuodelta 2019. Lisäksi esitetään yhteenveto muusta tilintarkastustuomioistuimen vuoden 2019 mittaan tekemästä tarkastustyöstä, joka liittyy yhteisyrityksiin.

Tämän kertomuksen kolmannessa luvussa esitetään tarkastuslausumat (tarkastuslausunnot) yhteisyritysten tilien luotettavuudesta ja tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta (sääntöjenmukaisuudesta). Luvussa tehdään selkoa myös kaikista sellaisista kysymyksistä ja huomautuksista, jotka ovat tulleet esiin tarkastuksen johdosta mutta joiden vuoksi ei ole syytä asettaa mainittuja lausuntoja kyseenalaisiksi.

Tulokset yhteisyrityksiä koskevasta tilintarkastustuomioistuimen vuotuisesta tarkastuksesta varainhoitovuodelta 2019 ovat kaiken kaikkiaan myönteisiä

2.2. Tilintarkastustuomioistuimen tarkastuksessa, joka koski 31. joulukuuta 2019 päättyneeltä varainhoitovuodelta annettuja yhteisyritysten tilinpäätöksiä sekä tilien perustana olevia toimia, saatiin yleisesti ottaen vahvistus aiempina vuosina raportoiduille myönteisille tuloksille.

”Puhdas” lausunto tilien luotettavuudesta kaikkien yhteisyritysten osalta

2.3. Tilintarkastustuomioistuin antoi *vakiomuotoiset* (”puhtaat”) tarkastuslausunnot kaikkien yhteisyritysten tilinpäätöksistä. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että tilinpäätökset antavat kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot yhteisyritysten taloudellisesta asemasta 31. päivältä joulukuuta 2019 sekä yhteisyritysten toimien tuloksista ja rahavirroista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta voimassa olevien varainhoitoa koskevien säännösten ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti.

Tiettyjä seikkoja painottava kappale, joka koskee EU:n rahoitusosuutta ITER-hankkeessa

2.4. Kuten aiempinakin vuosina, tilintarkastustuomioistuimen tarkastuslausuntoon, joka koskee F4E-yhteisyrityksen vuoden 2019 tilinpäätöstä, on liitetty tiettyjä seikkoja painottava kappale³, jonka tarkoituksena on kiinnittää huomiota erityisiin vaikeuksiin ITERin toteuttamisessa. Uraauurtavan, kansainvälisen ITER-hankkeen tarkoituksena on

---

³ Tiettyjä seikkoja painottavaa kappaletta käytetään, jotta lukijoiden huomio saadaan kiinnitettyä seikkaan, joka ei ole kirjanpidossa olennaisesti virheellinen mutta joka on siinä määrin merkittävä, että se on perustavanlaatuinen käyttäjien tileistä saaman käsityksen kannalta.

rakentaa ja ottaa käyttöön koelaitos, jolla demonstroidaan fuusioenergian tieteellistä toteutettavuutta tulevaisuuden kestävästä energialähteenä.

2.5. ITER-organisaation neuvosto⁴ hyväksyi marraskuussa 2016 ITER-hankkeen uuden perusuran. Uusi perusura sisältää arvion, jonka mukaan ensimmäisen plasman⁵ vaihe saavutetaan ja käyttövaihe alkaa viimeistään vuonna 2025 ja rakennusvaihe saadaan päätökseen viimeistään vuonna 2035. Uuden perusuran mukaista määräaikaa pidetään aikaisimpana tekniseltä kannalta mahdollisena ajankohtana⁶. Aiemman, vuodelta 2010 olevan perusuran mukaan rakennusvaihe olisi saatu päätökseen vuonna 2020⁷.

2.6. F4E-yhteisyritys laati uudestaan laskelmat, jotka koskivat sen maksuosuutta hankkeen rakennusvaiheessa. Tulokseksi saatiin 12 miljardia euroa, eli maksuosuus suureni Euroopan unionin neuvoston vuonna 2010 hyväksymästä 6,6 miljardista eurosta (kumpikin määrä vuoden 2008 arvoin). Nämä tuoreet arviot eivät sisällä varautumista ennakoimattomiin tapahtumiin, vaikka komissio on katsonut, että jopa 24 kuukauden liikkumavara aikataulussa ja 10–20 prosentin liikkumavara budjetissa olisi asianmukainen.

2.7. Euroopan unionin neuvosto antoi huhtikuussa 2018⁸ komissiolle valtuudet hyväksyä ITER-organisaation uusi perusura Euratomin puolesta ja vahvisti sitoumuksensa siitä, että se antaa resursseja hankkeen käytettäväksi seuraavan monivuotisen rahoituskehityksen puitteissa. Tämä ei kuitenkaan rajoita mahdollisia tulevista monivuotisista rahoituskehityksistä käytäviä neuvotteluja, joissa määrätään tulevan rahoituksen yksityiskohdat.

---

⁴ Järjestyksessä 19. ITER-organisaation neuvosto, 16. ja 17. marraskuuta 2016. ITER-neuvosto on ITER-organisaation hallintoelin. Sillä on toimivalta nimittää ylin johto, muuttaa sääntöjä sekä tehdä päätöksiä ITER-hankkeen kokonaistalousarviosta ja uusien osakkaiden osallistumisesta hankkeeseen. ITER-neuvosto koostuu kaikkien seitsemän osakkaan – EU:n, Kiinan, Intian, Japanin, Etelä-Korean, Venäjän ja Yhdysvaltain – edustajista.

⁵ Ensimmäisen plasman vaihe on fuusiolaitoksen rakennusvaihe, joka mahdollistaa laitoksen keskeisten komponenttien testaamisen. Lisäksi käyttövaihe alkaa tuosta hetkestä.

⁶ Kuten riippumattoman tarkasteluryhmän viidennessä vuotuisessa arvioinnissa (31.10.2016) ja F4E-yhteisyrityksen hankehallinnointipäällikön hallintoneuvostolle joulukuussa 2016 antamassa raportissa todetaan.

⁷ KOM(2010) 226 lopullinen, 4.5.2010.

⁸ EU:n neuvoston vuonna 2010 hyväksymää 6,6 miljardin euron (vuoden 2008 arvoin) määrää käytetään nyt enimmäismääränä, jonka yhteisyritys voi käyttää vuoteen 2020 mennessä.

2.8. Vaikka hankkeen rakennusvaiheeseen liittyvää yhteisyrityksen maksuosuutta onkin hallinnoitu ja valvottu paremmin, riski siitä, että kustannukset kasvavat ja hankkeen toteutus viivästyy verrattuna tähänhetkiseen hyväksytyyn perusuraan, on edelleen olemassa.

2.9. Yhdistynyt kuningaskunta erosi 31. tammikuuta 2020 EU:sta ja Euratomista. Siirtymäaika, jonka kuluessa on määrä neuvotella uusi kumppanuussopimus Euratomin kanssa, päättyy 31. joulukuuta 2020. Neuvotteluiden tuloksilla voi olla merkittävä vaikutus F4E-yhteisyrityksen ja ITER-hankkeen toimintoihin vuoden 2020 jälkeen.

”Puhtaat” lausunnot kaikkien yhteisyritysten tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta (sääntöjenmukaisuudesta)

2.10. Tilintarkastustuomioistuin antoi *vakiomuotoiset* (*”puhtaat”*) *tarkastuslausunnot* kaikkien yhteisyritysten osalta tilinpäätösten perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta (sääntöjenmukaisuudesta) 31. joulukuuta 2019 päättyneeltä varainhoitovuodelta. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että toimet olivat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

”Puhtaat” lausunnot kaikkien yhteisyritysten tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta (sääntöjenmukaisuudesta)

2.11. Tilintarkastustuomioistuin antoi *vakiomuotoiset* (*”puhtaat”*) *tarkastuslausunnot* kaikkien yhteisyritysten osalta tilinpäätösten perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta (sääntöjenmukaisuudesta) 31. joulukuuta 2019 päättyneeltä varainhoitovuodelta. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että toimet olivat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Saavuttaakseen vaaditun varmuustason tilintarkastustuomioistuin mukautti tarkastustapaa, jota se sovelsi vuoden 2019 avustusmaksuihin

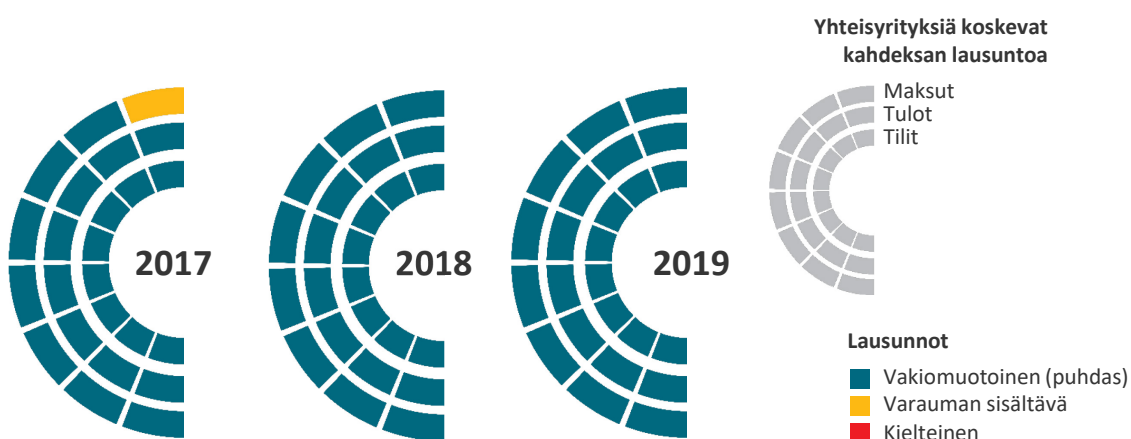
2.12. Tilintarkastustuomioistuin ei voinut luottaa täysimääräisesti komission tarkastustuloksiin antaessaan tarkastuslausuntoa seitsemän yhteisyrityksen tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja sääntöjenmukaisuudesta. Ongelma liittyi seitsemännen puiteohjelman ja Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeita toteuttaviin yhteisyrityksiin (SESAR, Clean Sky, IMI, FCH, ECSEL, BBI ja S2R) ja johtui eroista

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen ja komission menetelmissä ja komission jälkitarkastuksissa havaituista puutteista. Tästä syystä tilintarkastustuomioistuin täydensi jälkitarkastuksista saatua varmuutta (ks. kohdat 2.28 ja 2.29 ja niihin liittyvät alaviitteet) edunsaajien luona tehdyllä yksityiskohtaisella tarkastuksella. Tilintarkastustuomioistuin perusti kutakin yhteisyritystä koskevan lausuntonsa erillisiin arviointeihin, jotka koskivat seuraavia määrällisesti ilmaistavissa olevia tekijöitä:

- a) yhteisyrityksen erillinen edustava virhetaso ja jäännösvirhetaso, jotka perustuivat yhteisyrityksen avustusmaksuja koskevan komission jälkitarkastuksen tuloksiin; tässä yhteydessä arvioitiin myös kyseisten virhetasolaskelmien oikeellisuus ja täydellisyys
- b) virhetaso, joka perustui tilintarkastustuomioistuimen aineistotarkastuksen tuloksiin
- c) virhetaso, joka liittyi tietyn yhteisyrityksen tapahtumiin tilintarkastustuomioistuimen aineistotarkastuksessa.

2.13. Kaaviossa 2.1 esitetään yhteenveto siitä, miten yhteisyritysten tilinpäätöksiä, tuloja ja maksuja koskevien tilintarkastustuomioistuimen vuosittaisten tarkastuslausuntojen tilanne on kehittynyt vuodesta 2017 vuoteen 2019.

Kaavio 2.1 – Yhteisyrityksiä koskevien Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tarkastuslausuntojen kehitys vuosina 2017–2019

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin.

Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksissa puututaan parannuksia edellyttäviin osa-alueisiin

2.14. Asettamatta lausuntojaan kyseenalaiseksi tilintarkastustuomioistuin esitti useita huomautuksia, joiden avulla se pyrki tuomaan esiin parannustarpeita. Huomautukset koskivat seuraavia aloja: talousarvio- ja varainhallinto, luontoissuorituksina maksetut rahoitusosuudet, avustusmaksuihin liittyvä sisäisen valvonnan ja seurannan järjestelmä, hankintamenettelyt, henkilöstöresurssit ja moitteeton varainhoito. Nämä huomautukset, joihin voi perehtyä tarkemmin kolmannessa luvussa, esitetään seuraavassa tiivistettynä.

Maksujen vuotuisessa suunnittelussa ilmenee yhä puutteita

2.15. Yhteisyritysten on suunniteltava merkittäviä monivuotisia tutkimusavustushankkeita, ja tämä oli edelleenkin tärkein tekijä, joka vaikeutti maksumäärärahojen suunnittelua ja seuranta. Käyttämättömät maksumäärärahat voidaan yhteisyrityksen tarpeiden mukaisesti sisällyttää seuraavien kolmen varainhoitovuoden talousarvioihin. Käyttämättä olevien maksumäärärahojen määrä, joka liittyi Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeisiin, kasvoi merkittävästi BBI-yhteisyrityksessä vuoden 2019 loppuun mennessä. Tämä johtui pääasiassa odottamattomista hankkeiden viivästyksistä vuonna 2019. Alhainen maksumäärärahojen käyttöaste (alle 50 prosenttia), joka liittyi seitsemännen puiteohjelman hankkeisiin ECSEL-yhteisyrityksessä, johtui pääasiassa siitä, että kansalliset rahoitusviranomaiset toimittivat viiveellä hankkeiden päättymiseen liittyvät lausunnot seitsemännen puiteohjelman käynnissä olevista toimista.

Toteutettavat toimet 1

Yhteisyrityksiä kehoitetaan ottamaan tulevia maksumäärärahoja suunnitellessaan huomioon sellaiset aiemmilta varainhoitovuosilta kertyneet käyttämättömät maksumäärärahat, jotka on palautettu kuluvan varainhoitovuoden talousarvioon.

Yhteisyritysten toimien toteutusaste ja yksityisten osakkaiden rahoitusosuudet ovat osa-alueita, joilla tarvitaan parannuksia

Yhteisyritykset saavuttivat seitsemännen puiteohjelman ja TEN-T-toimien osalta 90 prosentin toteutusasteen

2.16. Yhteisyritykset SESAR, Clean Sky, IMI, FCH ja ECSEL toteuttivat seitsemännen puiteohjelman ja TEN-T-ohjelman toimia (monivuotinen rahoituskehys 2007–2013).

Yhteisyrityksiä, jotka vielä vuonna 2019 olivat päätösvaiheessa seitsemänteen puiteohjelmaan kuuluvien toimiensa toteuttamisen suhteen, oli vain kolme (IMI, FCH ja ECSEL). Muut kaksi yhteisyritystä (SESAR ja Clean Sky) suorittivat edunsaajille viimeiset oikaisumaksut ja perivät näiltä viimeiset liikamaksut takaisin vuonna 2019.

2.17. Taulukossa 2.1 esitetään yhteenveto rahoitusosuuksista, joita osakkaat olivat suorittaneet näiden yhteisyritysten toteuttamiin seitsemännen puiteohjelman toimiin (tilanne vuoden 2019 lopussa). Nämä rahoitusosuudet vastasivat keskimäärin 90:tä prosenttia niistä yhteisyritysten perustamisasetuksissa asetetuista tavoitteista, jotka on määrä saavuttaa ohjelmakauden loppuun mennessä.

Taulukko 2.1 – Osakkaiden rahoitusosuudet seitsemännessä puiteohjelmassa ja TEN-T-ohjelmassa (miljoonaa euroa)

Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)				Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2019)			
EU	Muut osakkaat	Yhteensä	Seitsemättä puiteohjelmaa toteuttavat yhteisyritykset	EU	Muut osakkaat	Yhteensä	Toteuttamisaste
700,0	1 284,3	1 984,3	SESAR 1	634,1	1 100,5	1 734,6	87 %
800,0	600,0	1 400,0	Clean Sky 1	800,0	607,9	1 407,9	101 %
1 000,0	1 000,0	2 000,0	IMI 1	924,8	780,2	1 705,0	85 %
470,0	470,0	940,0	FCH 1	421,5	450,4	871,9	93 %
ECSEL							
655,5	1 784,4	2 439,9	(Artemisin ja Eniacin osalta)	655,5	1 551,9	2 207,4	90 %
3 625,5	5 138,7	8 764,2	Yhteensä	3 435,9	4 491,0	7 926,9	90 %

Lähde: Yhteisyritysten toimittamat tiedot.

2.18. SESAR-yhteisyrityksen osakkaat olivat vuoden 2019 loppuun mennessä maksaneet käteissuorituksia liikaa 30,7 miljoonaa euroa. Tästä määrästä 23,8 miljoonaa euroa koostuu käyttämättä jääneistä seitsemännen puiteohjelman käteissuorituksista. Koska ei ole olemassa mitään käytännöllistä ratkaisua, jolla näiden varojen takaisinmaksua voitaisiin aikaistaa, kyseinen määrä jää yhteisyrityksen haltuun eikä sitä voida käyttää tutkimushankkeisiin.

Toteutettavat toimet 2

Sen varmistamiseksi, että moitteettoman varainhoidon periaatetta noudatetaan, olisi löydettävä käytännöllinen ratkaisu, jonka avulla SESAR voi palauttaa liikaa maksetut seitsemännen puiteohjelman varat komissiolle ennen yhteisyrityksen virallista päättämistä vuonna 2024.

Joidenkin yhteisyritysten vauhti Horisontti 2020 -toimien toteuttamisessa on hiipunut

2.19. Seitsemän yhteisyritystä (SESAR, Clean Sky, IMI, FCH, ECSEL, BBI ja S2R) toteuttaa Horisontti 2020 -toimia. Yhteisyritysten elinkaari on kymmenen vuotta (2014–2024). Vuoden 2019 lopussa Horisontti 2020 -toimien toteutuskausi oli ohittanut puolivälin (monivuotinen rahoituskehys 2014–2020). Jotkin yhteisyritykset eivät olleet tuohon ajankohtaan mennessä edistyneet odotetulla tavalla ohjelmiensa toteuttamisessa, minkä vuoksi kyseiset yhteisyritykset olivat jääneet jälkeen rahoitusosuustavoitteista, jotka niiden perustamisasetuksissa oli asetettu.

2.20. *Taulukossa 2.2* esitetään yhteenveto rahoitusosuuksista, joita osakkaat olivat suorittaneet näiden yhteisyritysten Horisontti 2020 -toimiin (tilanne vuoden 2019 lopussa). Ohjelmakauden puoliväliin mennessä nämä yhteisyritykset olivat toteuttaneet keskimäärin 51 prosenttia Horisontti 2020 -puiteohjelman toimista ja niihin liittyvistä täydentävistä toimista, taikka 44 prosenttia, jos täydentäviä toimia ei oteta huomioon.

Taulukko 2.2 – Osakkaiden rahoitusosuudet Horisontti 2020 -puiteohjelmassa (miljoonaa euroa)

Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)				Horisontti 2020 - puiteohjelmaa toteuttavat yhteisyritykset	Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2019)						
EU	Muut osakkaat IKOP, 1)	Muut osakkaat IKAA, 2)	Yhteensä		EU	IKOP validoitu	IKOP raportoitu, ei validoitu	IKAA	Yhteensä	Toteuttamisaste sis. IKAA	Toteuttamisaste pois lukien IKAA
585,0	1 000,0	Ei sovelleta	1 585,0	SESAR 2020	331,0	186,5	179,3	Ei sovelleta	696,8	44 %	44 %
1 755,0	1 228,5	965,3	3 948,8	Clean Sky 2	1 139,7	292,7	320,1	899,9	2 652,4	67 %	59 %
1 638,0	1 425,0	Ei sovelleta	3 063,0	IMI2	423,7	232,1	144,2	Ei sovelleta	800,0	26 %	26 %
665,0	95,0	285,0	1 045,0	FCH2	420,0	5,4	32,7	667,0	1 125,1	108 %	60 %
1 185,0	1 657,5	Ei sovelleta	2 842,5	ECSEL	681,5	117,4	705,4	Ei sovelleta	1 504,3	53 %	53 %
975,0	975,0	1 755,0	3 705,0	BBI	414,6	29,9	52,0	916,1	1 412,6	38 %	25 %
398,0	350,0	120,0	868,0	S2R	221,7	76,8	74,6	182,5	555,7	64 %	50 %
7 201,0	6 731,0	3 125,3	17 057,3	Yhteensä	3 632,2	940,8	1 508,3	2 665,5	8 746,9	51 %	44 %

1) IKOP = Luontoissuoritukset yhteisyritysten operatiivisiin toimiin (In-kind contributions to the JU's operational activities).

2) IKAA = Luontoissuoritukset täydentäviin toimiin, jotka eivät sisälly yhteisyrityksen työsuunnitelmaan (In-kind contributions to additional activities outside of the JU's work plan).

Lähde: Yhteisyritysten toimittamat tiedot.

Yksityiset osakkaat ovat edistäneet huomattavasti aktiivisemmin sellaisia toimintoja, jotka eivät kuulu yhteisyrityksen työsuunnitelmiin mutta jotka kuitenkin edistävät yhteisyrityksen tavoitteita

2.21. Neljän yhteisyrityksen (Clean Sky, FCH, BBI ja S2R) perustamisasetuksissa säädetään, että yksityiset osakkaat tekevät luontoissuorituksia sellaisina täydentävinä toimina, jotka eivät kuulu yhteisyritysten työsuunnitelmiin. Asetuksissa vahvistetaan, kuinka paljon luontoissuorituksia on vähintään tehtävä Horisontti 2020 -puiteohjelman päättymiseen mennessä. Kuten [taulukosta 2.2](#) käy ilmi, vuoden 2019 lopussa yksityisten osakkaiden rahoitusosuudet koostuivat pääasiassa ilmoituksista, jotka koskivat täydentäviin toimiin liittyviä osakkaiden omia kuluja.

2.22. Rahoitusosuudet, jotka olivat peräisin Horisontti 2020 -toimia toteuttavien yhteisyritysten teollisuutta ja tutkimusalaan edustavilta kumppaneilta, olivat vuoden 2019 loppuun mennessä 5,1 miljardia euroa eli 52 prosenttia sovitusta 9,8 miljardin euron kokonaismäärästä. Määrä käsittää 2,4 miljardin euron⁹ luontoissuoritukset (47 prosenttia) Horisontti 2020 -puiteohjelman mukaisiin yhteisyritysten omiin operatiivisiin toimiin sekä 2,7 miljardin euron luontoissuoritukset (53 prosenttia) sellaisiin toimiin, jotka eivät sisälly yhteisyritysten työsuunnitelmiin.

⁹ Tästä määrästä vain noin 0,9 miljardia euroa (38 prosenttia) oli varmennettu vuoden 2019 loppuun mennessä.

Operatiivisiin toimiin liittyvien luontoissuoritusten toteutusaste oli vuoden 2019 lopussa 36 prosenttia, kun taas täydentäviin toimiin tarkoitettujen luontoissuoritusten toteutusaste oli lähes 85 prosenttia. Vaikka täydentävät toimet ovat merkittäviä, näillä yhteisyrityksillä ei ole – komission kanssa tehdyn sopimuksen nojalla – velvollisuutta ilmoittaa vastaavia rahoitusosuuksia tilinpäätöksessä eikä yhteisyritysten perustamisasetusten säännöksissä anneta tilintarkastustuomioistuimelle oikeutta tarkastaa kyseisiä rahoitusosuuksia¹⁰. Näin ollen tilintarkastustuomioistuin ei voi antaa lausuntoa näiden rahoitusosuuksien luonteesta, laadusta tai määrästä yhteisyrityksissä Clean Sky, FCH, BBI ja S2R (ks. [laatikot 2.1](#) ja [2.2](#)).

Laatikko 2.1

Luontoissuoritukset täydentäviin toimiin Horisontti 2020 -puiteohjelmassa (vain yhteisyritykset Clean Sky, FCH, BBI ja S2R)

Näiden neljän yhteisyrityksen perustamisasetuksissa on yhteinen 4 artiklan 2 kohdan b alakohta. Sen mukaan täydentävillä toimilla tarkoitetaan luontoissuorituksia, jotka kohdistuvat yhteisyrityksen työsuunnitelmien ja talousarvion ulkopuolisiin toimiin mutta jotka kuitenkin edistävät yhteisyrityksen yleisiä tavoitteita. Nämä toimet olisi eriteltävä vuotuisessa täydentävien toimien suunnitelmassa, jossa olisi esitettävä arvio suoritusten arvosta. Yhteisyritysten perustamisasetusten 4 artiklan 4 kohdan mukaisesti riippumattoman ulkoisen tilintarkastajan on varmennettava täydentävien toimien kulut, joten Euroopan tilintarkastustuomioistuin tai mikään muukaan unionin elin ei tarkasta näitä kuluja.

Laatikko 2.2

Luontoissuoritukset yhteisyritysten operatiivisiin toimiin Horisontti 2020 -puiteohjelmassa (kaikki yhteisyritykset)

Kaikkien yhteisyritysten perustamisasetusten mukaan operatiivisten toimien kustannukset olisi katettava EU:n maksuosuuksilla sekä yksityisten osakkaiden, osallistujavaltioiden ja hallitustenvälisten järjestöjen luontoissuorituksilla. Yksityisten osakkaiden luontoissuoritukset koostuvat kuluista, joita niille on aiheutunut yhteisyrityksen tutkimus- ja innovointitoimien toteuttamisesta, vähennettynä yhteisyrityksen muiden osakkaiden rahoitusosuuksilla (EU:n yhteisrahoituksella sekä osallistujavaltioiden ja hallitustenvälisten järjestöjen rahoitusosuuksilla) sekä kaikilla muilla EU:n maksuosuuksilla, jotka koskevat kyseisiä kuluja. Yhteisyritysten perustamisasetusten 4 artiklan 3 kohdan mukaisesti

¹⁰ Yhteisyritysten perustamisasetusten 4 artiklan 4 kohta.

nämä luontoissuoritukset on ilmoitettava vuosittain ja riippumattoman ulkoisen tilintarkastajan on varmennettava niihin liittyvät kulut.

2.23. Lisäksi vaikka BBI-yhteisyrityksen perustamisasetusta muutettiin vuonna 2018 nimenomaan sitä varten, että teollisuutta edustavat osakkaat voisivat tehdä käteissuorituksista selkoa hankekohtaisesti, on edelleen olemassa suuri riski siitä, että teollisuutta edustavat osakkaat eivät ennen BBI-ohjelman loppua saavuta vähimmäismäärää (182,5:tä miljoonaa euroa) operatiivisten toimien kustannuksiin tarkoitetuissa käteissuorituksissa. Tästä syystä komissio (tutkimuksen ja innovoinnin pääosasto) päätti vuoden 2018 lopussa, että yhteisyrityksen 205 miljoonan euron suuruista varainhoitovuoden 2020 talousarviota supistetaan 140 miljoonalla eurolla.

Toteutettavat toimet 3

Jos yhteisyrityksen perustamisasetuksessa edellytetään operatiivista rahoitusosuutta yhteisyrityksen yksityisiltä osakkailta, on erittäin tärkeää, että siinä säädetään myös asianmukaisesta oikeudellisesta kehyksestä, jolla varmistetaan, että vaadittu rahoitusosuus saavutetaan ohjelman loppuun mennessä.

Yhteisyritykset ovat saattaneet päätökseen suurimman osan Horisontti 2020 -toimien toteuttamiseen liittyvistä ehdotuspyyntömenettelyistä

2.24. Vuoden 2019 loppuun mennessä yhteisyritykset ovat jo saattaneet päätökseen suurimman osan niistä ehdotuspyyntömenettelyistä, joiden avulla yhteisyritykset ovat toteuttaneet tehtäväksi saamiaan Horisontti 2020 -toimia.

2.25. Kuten [taulukosta 2.3](#) käy ilmi, yhteisyritykset olivat vuoden 2019 loppuun mennessä jo tehneet myöntämispäätökset ja/tai allekirjoittaneet sopimukset toimista, jotka vastasivat keskimäärin 78:aa prosenttia yhteisyritysten suunnitelluista Horisontti 2020 -toimista.

Taulukko 2.3 – Sidottu yhteisyritysten yhteisrahoitus Horisontti 2020 -puiteohjelmassa (miljoonaa euroa)

EU:n maksuosuudet (perustamisasetusten mukaan)			Horisontti 2020:tä toteuttavat yhteisyritykset	Avustuksia myönnetty / sopimuksia allekirjoitettu (tilanne 31.12.2019)	
EU yhteensä	Yhteisyrityksen hallintokulut	Yhteisyrityksen yhteisrahoituksen enimmäismäärä		Yhteisyrityksen yhteisrahoitusta sidottu	Ohjelman toteuttamisaste
585,0	29,3	555,8	SESAR 2020	498,5	90 %
1 755,0	39,0	1 716,0	Clean Sky 2	1 523,7	89 %
1 638,0	42,6	1 595,4	IMI 2	1 190,6	75 %
665,0	19,0	646,0	FCH 2	536,7	83 %
1 185,0	15,3	1 169,7	ECSEL	832,8	71 %
975,0	29,3	945,8	BBI	594,3	63 %
398,0	13,5	384,5	S2R	300,2	78 %
7 201,0	187,9	7 013,1	Yhteensä	5 476,8	78 %

Lähde: Yhteisyritysten toimittamat tiedot.

Avustumaksuihin sovelletut sisäiset kontrollit olivat tavallisesti vaikuttavia

Useimmat yhteisyritykset olivat panneet täytäntöön komission uuden sisäisen valvonnan kehysten

2.26. Yhteisyritykset ovat ottaneet käyttöön luotettavat rahoitusta ja operatiivista toimintaa koskevat ennakkotarkastusmenettelyt, jotka perustuvat asiakirjatarkastuksiin. Yhteisyritysten on pantava täytäntöön komission uusi sisäisen valvonnan kehys, jonka perustana on 17 sisäisen valvonnan periaatetta. Vuoden 2019 loppuun mennessä yhteisyritykset ECSEL-yhteisyritystä lukuun ottamatta olivat panneet täytäntöön uuden sisäisen valvonnan kehysten ja kehittäneet keskeisiä valvontaindikaattoreita kaikkien sisäisen valvonnan periaatteiden osalta. Näin yhteisyritykset pyrkivät arvioimaan kontrollitoimintojensa vaikuttavuutta ja havaitsemaan valvontapuutteita¹¹. Käyttöön otetun sisäisen valvonnan kehysten hyödyntäminen olisi kuitenkin nähtävä jatkuvana prosessina, jonka laatu riippuu

¹¹ F4E-yhteisyritys hyväksyi 12. joulukuuta 2018 yhdenmisen järjestelmän, joka koski hallintoon ja sisäiseen valvontaan sovellettavia standardeja. Tämä järjestelmä kattoi sekä komission sisäisen valvonnan kehysten että ITERin laajuisen laatuja järjestelmän, joka perustui ISO-standardeihin. Järjestelmä koostui 20 standardista, jotka oli ryhmitelty COSO-mallin seuraavien viiden osatekijän mukaisesti: ohjausympäristö, riskien arviointi, valvontatoimenpiteet, tieto ja viestintä sekä seuranta-toimenpiteet.

yhteisyritysten keskeisten valvontaindikaattoreiden ja vuotuisten itsearviointien jatkuvasta parantamisesta.

Jälkitarkastusten tulokset osoittavat, että useimmissa yhteisyrityksissä avustusmaksujen virhetaso alittaa olennaisuusrajan

2.27. Seitsemännen puiteohjelman osalta riippumattomat ulkopuoliset tarkastusyrietykset tekevät yhteisyritysten toimeksiannosta edunsaajien luona jälkitarkastuksia, joissa tutkitaan, ovatko yhteisyritysten avustusmaksut laillisia ja sääntöjenmukaisia. Horisontti 2020 -puiteohjelman osalta yhteisyritysten avustusmaksujen jälkitarkastuksista vastaa komission yhteinen tarkastustoiminto (Common Audit Service, CAS), joka tosin ulkoistaa noin kolme neljänestä tarkastuksista ulkopuolisille tarkastusyrietyksille. Kaikki yhteisyritykset hyödynsivät näitä jälkitarkastuksia avustusmaksujensa laillisuuden ja sääntöjenmukaisuuden arvioimisessa.

2.28. Vuonna 2019 vain kolme yhteisyritystä (IMI, FCH ja ECSEL) suoritti edelleen seitsemännen puiteohjelman avustusten loppumaksuja. IMI ja FCH raportoivat vuoden 2019 loppuun mennessä saatujen jälkitarkastustulosten perusteella, että jäännösvirhetaso jää alle kahden prosentin olennaisuusrajan. ECSEL-yhteisyritys puolestaan ei voi laskea seitsemännen puiteohjelman maksujen osalta vain yhtä jäännösvirhetasoa, sillä osallistujavaltioiden kansallisten rahoitusviranomaisen soveltamat menetelmät ja menettelyt vaihtelevat huomattavasti. Tutkimuksen ja innovoinnin pääosasto kuitenkin määrittä koko seitsemännen puiteohjelman jäännösvirhetasoksi vuoden 2019 lopussa 3,52 prosenttia. ECSEL-yhteisyrityksessä seitsemännen puiteohjelman maksujen prosenttiosuus oli vuonna 2019 kuitenkin pieni, noin 11 prosenttia, minkä vuoksi jäännösvirhetason katsotaan yhteisyrityksen operatiivisten maksujen kokonaismäärän osalta jäävän vuonna 2019 olennaisuusrajan alapuolelle.

2.29. Kaikki Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeita toteuttavat yhteisyritykset raportoivat, että kyseisen puiteohjelman avustusmaksuja koskeva jäännösvirhetaso jää alle kahden prosentin olennaisuusrajan. Johtopäätös perustui tuloksiin, jotka oli vuoden 2019 loppuun mennessä saatu yhteisen tarkastustoiminnon tekemistä jälkitarkastuksista.

Edunsaajien luona tehdyssä tilintarkastustuomioistuimen tarkastuksessa, jossa käytiin läpi vuoden 2019 avustuskasutista poimittu otos, saatiin vahvistus niille jälkitarkastusten tuloksille, jotka koskivat ilmoitettuja henkilökustannuksia

2.30. Euroopan tilintarkastustuomioistuin tarkasti vuoden 2018 ja 2019 osalta jälkitarkastukset, joita yhteinen tarkastustoiminto ja sen toimeksiannosta toimivat ulkopuoliset tarkastajat olivat tehneet. Tilintarkastustuomioistuin teki tarkastuksensa otannan perusteella. Tilintarkastustuomioistuimen tarkastuksessa paljastui menetelmiin liittyviä eroja ja tarkastusten laatuun liittyviä puutteita, joiden seurauksena Horisontti 2020 -maksujen virhetaso oli arvioitu liian pieneksi. Asiaa selostetaan varainhoitovuosilta 2018 ja 2019 annettujen Euroopan tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomusten ao. luvuissa¹². Lisäksi jäännösvirhetaso, joka on ilmoitettu Horisontti 2020 -puiteohjelmaa toteuttavien seitsemän yhteisyrityksen (SESAR, Clean Sky, IMI, FCH, ECSEL, BBI ja S2R) vuotuisissa toimintakertomuksissa, ei ole suoraan verrattavissa siihen komission tutkimusmenoja koskevaan virhetasoon, jonka Euroopan tilintarkastustuomioistuin on julkaissut vuosikertomuksessaan varainhoitovuodelta 2019¹³.

2.31. Edellä sanotun vuoksi tilintarkastustuomioistuin mukautti lähestymistapaansa vuotta 2019 koskevassa tarkastuksessaan ja täydensi jälkitarkastuksista saatua varmuutta edunsaajien luona tehdyllä yksityiskohtaisella tarkastuksella (aineistotarkastuksella). Tarkastuksen kohteena oli yhteisyritysten maksutapahtumista poimittu otos. Tarkastetut tapahtumat valittiin satunnaisotannalla (rahayksikköön perustuvalla otannalla) kaikkien niiden väli- ja loppumaksujen

---

¹² Ks. Euroopan tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomukset varainhoitovuosilta 2018 (5. luku, kohdat 5.31–5.34) ja 2019 (4. luku, kohdat 4.28 ja 4.29), joiden mukaan yhteinen tarkastustoiminto laskee kunkin tarkastamansa Horisontti 2020 -tapahtuman edustavan virheprosentin siten, että laskelman perustana on kuluilmoituksen kokonaismäärä eikä niinkään niiden kuluerien määrä, jotka on poimittu yksityiskohtaista tarkastusta ja toimenpiteiden uudelleen suorittamista varten. Tämä ei vastaa tilintarkastustuomioistuimen laskentamenetelmää.

¹³ Yhteisyritysten laskema jäännösvirhetaso sisältää oikaisut, jotka on tehty kaikissa tarkastetuissa maksuissa havaittujen virheiden perusteella. Lisäksi se sisältää systeemisten virheiden oikaisut sellaisten maksujen osalta, jotka tarkastuksen kohteena ovat edunsaajat ovat suorittaneet mutta joita ei ole tarkastettu (ns. oikaisun laajentaminen). Tämä laskentamenetelmä perustuu jälkitarkastusten tuloksiin ja vastaa niitä malleja, jotka yhteinen tarkastustoiminto on esittänyt Horisontti 2020 -puiteohjelmaa koskevassa jälkitarkastusstrategiassaan. Laskentamenetelmä ei vastaa tapaa, jolla Euroopan tilintarkastustuomioistuin laskee virhetason.

perusjoukosta, jotka seitsemän yhteisyritystä olivat suorittaneet vuoden 2019 aikana toteuttaessaan seitsemättä puiteohjelmaa ja Horisontti 2020 -puiteohjelmaa.

2.32. Tilintarkastustuomioistuimen yksityiskohtaisessa tarkastuksessa saatiin vahvistus sille, että ilmoitettuihin henkilöstökuluihin liittyi systeemisiä virheitä. Myös jälkitarkastuksia tehneet tarkastajat olivat havainneet nämä virheet ja raportoineet niistä. Tärkeimmät tarkastuksessa havaitut virhelähteet olivat seuraavat:

- tuntitaksat eivät perustuneet kokonaiseen, jo päätettyyn varainhoitovuoteen
- työtunteja ilmoitettiin loma-ajoilta
- laskelmissa oli käytetty yksilöllisiä työtunteja, vaikka niiden käyttäminen oli kiellettyä silloin kun menoilmoitukset perustuivat kuukausittaisiin tuntitaksoihin
- yksikkökustannukset sisälsivät sellaisia arviomääräisiä eriä, jotka poikkesivat merkittävästi todellisista yksikkökustannuksista.

Toteutettavat toimet 4

Ennakkoedellytys sille, että tutkimusalan avustusmaksujen virhetasot saadaan tulevaisuudessa ohjelmissa vakiinnutetuksi olennaisuusrajan alapuolelle, on kuluilmoituksia koskevien sääntöjen yksinkertaistaminen henkilöstökulujen osalta (esimerkiksi ottamalla käyttöön kiinteä päivätaksa, joka korvaa tämänhetkiset tuntitaksan laskemiseen liittyvät kolme vaihtoehtoa). Yhteisyritykset voisivat hyödyntää myös yksinkertaistettuja kustannusvaihtoehtoja. S2R-yhteisyritys hyödynsi vuosina 2018 ja 2019 menestyksekkäästi kertakorvaukseen perustuvaa rahoitusjärjestelmää. Kyseessä oli pilottihanke sellaisten ehdotuspyyntöjen osalta, joihin saivat osallistua vain yhteisyrityksen osakkaat. Jotta kertakorvausjärjestelmä toimisi vaikuttavalla tavalla, tarvitaan kuitenkin vahva edunsaajatietokanta, jossa on luotettavat taloudelliset tiedot useilta vuosilta. Näin kertakorvaukset saadaan määritetyksi asianmukaisesti.

F4E-yhteisyrityksen hankintojen suunnittelu- ja arviointiprosessissa ilmeni puutteita

2.33. Tilintarkastustuomioistuin teki sääntöjenmukaisuuden tarkastuksen sellaisiin F4E-yhteisyrityksen hankintamenettelyihin, jotka koskivat raha-arvoltaan suuria sopimuksia. Tarkastajat havaitsivat puutteita hankintojen suunnittelu- ja arviointiprosessissa.

2.34. Suunnitteluprosessin osalta havaittiin, että alun perin julkaistut määräajat olivat epärealistisia yhdessä menettelyssä. Määräajoissa ei otettu täysimääräisesti huomioon monimutkaisuutta, joka liittyi sekä prosessiin itseensä että sopimukseen. Arviointiprosessin osalta havaittiin, että F4E-yhteisyritys ei ollut yhdessä tapauksessa yksilöinyt selkeästi sellaisia teknisiä vähimmäisvaatimuksia, joista ei lähtökohtaisesti neuvotella. Toisessa tapauksessa hallinnollinen rasite, joka johtui siitä, että osana valintaperusteita oli osoitettava vastaavuus erityisen sertifiointin kanssa, on saattanut johtaa siihen, että mahdolliset alihankkijat, joilla on ollut vastaava sertifiointi, ovat jättäneet osallistumatta tarjouskilpailuun.

Toteutettavat toimet 5

F4E-yhteisyritystä kehoitetaan parantamaan hankintojen suunnitteluprosessiaan siten, että sen kilpailuasiakirjoissa julkaisemat aikataulut ovat realistisia jo alusta lähtien. Sen olisi tällöin otettava huomioon sekä tarjousmenettelyn (esim. käynnit paikan päällä) että sopimuksen monimutkaisuus.

Lisäksi F4E-yhteisyritystä kannustetaan parantamaan arviointi- ja neuvotteluprosessiaan siten, että valintaperusteissa vältetään erityisten pätevyysvaatimusten asettamista ja kilpailuasiakirjoissa määritellään neuvotteluiden laajuus selkeästi.

Henkilöstö- ja hankehallintoon liittyvät puutteet vaarantavat F4E-yhteisyrityksen toiminnan vaikuttavuuden

2.35. Kahdeksannessa F4E-yhteisyritystä koskevassa vuotuisessa arvioinnissa asiantuntijapaneeli toi esiin useita ongelmia ja riskejä ylemmän johdon ja yrityskulttuurin tasolla. Lisäksi paneeli havaitsi, että F4E-yhteisyritys käyttää yhä enemmän tilapäistyövoimaa ja vuokrahenkilöstöä. Näin se pyrkii kompensoimaan henkilöstötaulukon rajoituksia, jotka koskevat henkilöstösääntöjen alaista henkilöstöä. Tilapäistyövoimaa ja vuokrahenkilöstöä käytetään myös tehtävissä, joiden katsotaan kuuluvan yhteisyrityksen ydinosaan. Vuonna 2019 tilapäistyövoimasta ja vuokrahenkilöstöstä koostuvien henkilöstöresurssien määräksi arvioitiin 289 henkilöä. Tämä vastasi 62:ta prosenttia siitä henkilöstösääntöjen alaisen henkilöstön määrästä, joka oli vahvistettu henkilöstötaulukossa. Jos tätä tilannetta ei saada korjatuksi, henkilöstön työn tuloksellisuus voi heikentyä.

Toteutettavat toimet 6

F4E-yhteisyritystä kehotetaan puuttumaan asiantuntijapaneelin esille ottamiin ongelmiin ja riskeihin, jotka liittyvät henkilöstöhallintoon sekä tilapäistyövoiman ja vuokrahenkilöstön laajamittaiseen käyttöön.

2.36. F4E-yhteisyrityksen hallintoneuvoston nimittämä erityistyöryhmä tarkisti vuonna 2019 yhteisyrityksen tämänhetkisen raportointijärjestelmän ja ehdotti, että otettaisiin käyttöön ansaitun arvon hallintaa (Earned Value Management, EVM) koskeva järjestelmä¹⁴. Yhteisyrityksen hallintoneuvosto hyväksyi ehdotuksen. EVM-järjestelmää koskevassa ehdotuksessa ei kuitenkaan oteta huomioon kaikkia riippumattomien asiantuntijoiden suosituksia. Siinä ei myöskään anneta selkeää tietoa siitä, kuinka paljon teknistä edistystä on tähän mennessä toteutuneiden kulujen avulla saatu aikaan, kun asiaa tarkastellaan kaikkien niiden F4E-yhteisyrityksen velvoitteiden valossa, jotka koskevat ITER-hankkeen toteuttamista.

Toteutettavat toimet 7

F4E-yhteisyritystä kehotetaan arvioimaan tuoreen EVM-järjestelmän vaikuttavuutta uudelleen järjestelmän toteutusvaiheessa ja antamaan tuloksista tieto hallintoneuvostolle.

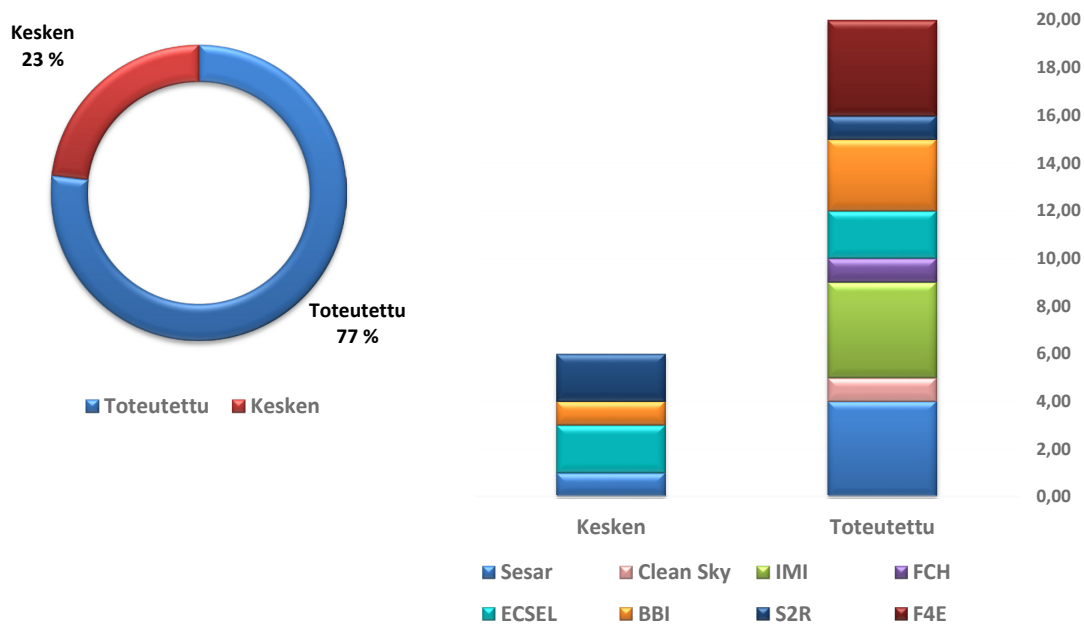
Yhteisyritykset toteuttavat jatkotoimia aiempien vuosien tarkastushavaintojen perusteella

2.37. Useimmissa tapauksissa yhteisyritykset ovat suorittaneet korjaavia toimenpiteitä tilintarkastustuomioistuimen edellisten vuosien erityisvuosikertomuksissa esittämien huomautusten ja kommenttien perusteella. Lisätietoja esitetään 3. luvussa annettujen tilintarkastustuomioistuimen lausuntojen liitteissä.

¹⁴ Ansaitun arvon hallinnan järjestelmä (EVM) auttaa hankkeiden hallinnoijia mittamaan tulokellisuutta. Kyseessä on järjestelmällinen hankkeen seurantaprosessi, jossa tehtyä työtä verrataan suunniteltuun työhön siinä tarkoituksessa, että hankkeen etenemiseen liittyvät poikkeamat saadaan näkyviin. EVM-järjestelmällä valvotaan kuluja ja aikataulua ja tuotetaan määrällisiä tietoja hankkeita koskevaa päätöksentekoa varten. Hankkeen perusura on keskeinen EVM-järjestelmän komponentti, jota käytetään lähtökohtana kaikkien järjestelmään liittyvien toimien osalta.

2.38. *Kaaviosta 2.2* käy ilmi, että vuoden 2018 lopussa avoinna olleiden 26 huomautuksen osalta oli vuoden 2019 aikana tehty korjaavia toimia, joiden ansiosta vuoden 2019 loppuun mennessä 20 huomautusta (77 prosenttia) oli saatu päätökseen ja kuusi huomautusta (23 prosenttia) oli edelleen avoinna¹⁵.

Kaavio 2.2 – Yhteisyritysten jatkotoimet, jotka on toteutettu aiempien vuosien huomautusten perusteella

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin.

¹⁵ Huom. Kaikki aiempien vuosien huomautukset, jotka koskivat yhteisyrityksiä Clean Sky, IMI, FCH ja F4E, oli saatu päätökseen niiden korjaavien toimien ansiosta, joita yhteisyritykset olivat toteuttaneet vuotta 2019 koskevan tarkastuksen mittaan.

Tarkastustulokset tilintarkastustuomioistuimen muista viimeaikaisista kertomuksista, joissa on keskitytty yhteisyrityksiin

2.39. Yhteisyritysten tilinpäätöksiä käsittelevän vuotuisen tarkastuskertomuksen lisäksi tilintarkastustuomioistuin julkaisi vuoden 2019 mittaan yhteisyrityksiin liittyviä erityistarkastuskertomuksia (ks. [kaavio 2.3](#)).

Kaavio 2.3 – Tilintarkastustuomioistuimen tarkastustulokset muissa viimeaikaisissa yhteisyrityksiin ja tutkimukseen liittyvissä kertomuksissa

Aihekohtainen katsaus 2019: Energian varastointia koskeva EU:n tuki

Tässä aihekohtaisessa katsauksessa kuvataan ja analysoidaan, mitä EU tekee energian varastointitekniologioiden alalla. Kyseiset teknologiat tarjoavat joustavan vastauksen epätasapainoihin, jotka johtuvat vaihtelevien uusiutuvien energialähteiden, kuten aurinko- ja tuulienergian, osuuden kasvusta sähköverkossa. Tilintarkastustuomioistuin keskittyi EU:n talousarviosta rahoitettuihin investointeihin. Tarkastajat havaitsivat, että EU:n tukeen, joka koski energian varastointitekniologioiden kehittämistä ja käyttöönottoa, liittyi seitsemän keskeistä haastetta.

Komissio tiedostaa sen, että vaikuttava tutkimus ja innovointi ovat tärkeitä, kun EU:n energijärjestelmän muutosta vauhditetaan ja kun lupaavia uusia vähähiilisiä teknologioita tuodaan markkinoille. Vuoden 2014 ja lokakuun 2018 välillä komission tärkeimmästä tutkimusohjelmasta eli Horisontti 2020 -puiteohjelmasta myönnettiin 1,34 miljardia euroa hankkeisiin, jotka liittyivät sähkövarastoihin tai vähähiiliseen liikenteeseen. Tilintarkastustuomioistuin totesi, että komissio on yksinkertaistanut Horisontti 2020 -puiteohjelmaa, mutta EU:n tutkimusrahoituksen monimutkaisuutta voitaisiin edelleen vähentää ja innovatiivisten yritysten osallistumista edelleen lisätä. Vaarana on myös, ettei EU ole tukenut riittävästi innovatiivisten energian varastointiratkaisujen saattamista markkinoille.

Tarkastusten johtopäätöksiin, niihin liittyviin suosituksiin ja tarkastuskohteiden vastauksiin voi tutustua tarkemmin Euroopan tilintarkastustuomioistuimen verkkosivulla eca.europa.eu.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomus 11/2019: Ilmaliikenteen hallinnan nykyaikaistamista koskeva EU:n sääntely on luonut lisäarvoa, mutta rahoitus on ollut pitkälti tarpeetonta – SESARin käyttöönotto

EU käynnisti vuonna 2005 SESAR-ohjelman, jonka tarkoituksena on yhdenmukaistaa ja nykyaikaistaa ilmaliikenteen hallintajärjestelmiä ja -menettelyitä kaikkialla Euroopassa. Näitä järjestelmiä on perinteisesti kehitetty kansallisella tasolla. EU on sitonut SESARIin kaikkiaan 3,8 miljardia euroa vuosille 2005–2020. Määrästä 2,5 miljardia euroa korvamerkittiin SESARIin liittyvien järjestelmien ja menettelyiden käynnistämistä koskevaan tukeen.

Tarkastuksessa arvioitiin EU:n osallistumista SESAR-järjestelmän käyttöönottovaiheeseen. SESAR-järjestelmä muodostaa yhtenäistä eurooppalaista ilmatilaa koskevan EU-aloitteen teknologisen pilarin. Tilintarkastustuomioistuin totesi, että yhteisiin hankkeisiin perustuvat EU:n sääntelytoimet ovat tuottaneet lisäarvoa. Tilintarkastustuomioistuin kuitenkin havaitsi myös, että EU:n rahoitus ilmaliikenteen hallinnan nykyaikaistamiselle oli pitkälti tarpeetonta ja että rahoituksen hallinnoinnissa on joitakin puutteita. Lisäksi tilintarkastustuomioistuin esitti Euroopan komissiolle joukon suosituksia, joiden tarkoituksena on parantaa komission ilmaliikenteen hallintaan osoittamaa tukea.

Tarkastusten johtopäätöksiin, niihin liittyviin suosituksiin ja tarkastuskohteiden vastauksiin voi tutustua tarkemmin Euroopan tilintarkastustuomioistuimen verkkosivulla eca.europa.eu.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomus 2/2020: Pk-yritysten rahoitusväline toiminnassaan: vaikuttava ja innovatiivinen ohjelma, jolla on myös haasteita

Pienille ja keskiuurille yrityksille kohdennettu EU:n väline (pk-väline) perustettiin tutkimuksen Horisontti 2020 -puiteohjelmassa. Pk-välineen tehtävänä on tukea innovointia pienissä ja keskiuurissa yrityksissä (pk-yritykset). Välineen tavoitteena on kehittää ja hyödyntää pk-yritysten potentiaalia pienentämällä alkuvaiheen suuririskisten hankkeiden rahoitusvajetta ja lisäämällä tutkimustulosten kaupallistamista yksityisellä sektorilla. Väline on suunnattu EU:ssa ja 16 assosioituneessa maassa toimiville innovatiivisille pk-yrityksille. Pk-välineen kokonaismäärärahat vuosiksi 2014–2020 ovat kolme miljardia euroa. Välineestä myönnetään avustuksia erittäin lupaaville yrityksille.

Tarkastajat selvittivät seuraavia kysymyksiä: Kohdistuiko pk-välineen toiminta oikean tyyppisiin pk-yrityksiin? Oliko pk-välineen maantieteellinen kattavuus laaja? Olivatko sen valintamenettelyt vaikuttavia? Oliko pk-välineeseen kohdistuva komission seuranta riittävää?

Tilintarkastustuomioistuin havaitsi, että pk-välineen tuki pk-yritysten innovaatiohankkeiden kehittämiseksi oli vaikuttavaa. Tarkastajien havaintojen mukaan on kuitenkin olemassa riski, että pk-välineellä rahoitetaan joitakin pk-yrityksiä, jotka olisivat voineet saada rahoituksensa markkinoilta. Lisäksi yritysten osallistuminen pk-välineeseen vaihtelee huomattavasti osallistujamaittain, ja se, että hylätyjä ehdotuksia jätetään uudelleen, vie alati suurenevan määrän hallinto- ja arviointiresursseja tuomatta lainkaan lisäarvoa.

Tarkastusten johtopäätöksiin, niihin liittyviin suosituksiin ja tarkastuskohteiden vastauksiin voi tutustua tarkemmin Euroopan tilintarkastustuomioistuimen verkkosivulla eca.europa.eu.

EUROOPAN
TILINTARKASTUS-
TUOMIOISTUIN

3. luku

**EU:n yhteisyrityksiä
koskevat tarkastuslausumat**

3.1. Tarkastuslausumien perustana olevat tiedot

Perustelut lausunnoille

3.1.1. Tilintarkastustuomioistuin toimitti tarkastuksensa kansainvälisen tilintarkastajaliiton (International Federation of Accountants, IFAC) kansainvälisten tilintarkastusstandardien (ISA) ja eettisten ohjeiden sekä ylimpien tarkastuselinten kansainvälisen järjestön (International Organisation of Supreme Audit Institutions, INTOSAI) antamien kansainvälisten standardien (ISSAI) mukaisesti. Mainittuihin standardeihin perustuvia tilintarkastustuomioistuimen velvollisuuksia kuvataan tarkemmin kohdassa ”Tarkastajan velvollisuudet”. Tilintarkastustuomioistuin toimii eettisiä tilintarkastusstandardeja käsittelevän kansainvälisen lautakunnan (International Ethics Standards Board for Accountants, IESBA) vahvistamien eettisten sääntöjen mukaisesti riippumattomasti noudattaen tilintarkastuksen kannalta relevantteja eettisiä vaatimuksia. Tilintarkastustuomioistuin on täyttänyt muut eettiset velvoitteensa näiden vaatimusten ja IESBAn eettisten sääntöjen mukaisesti. Tilintarkastustuomioistuin katsoo hankkineensa lausuntonsa perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tarkastusevidenssiä.

Toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuudet

3.1.2. Kunkin yhteisyrityksen toimiva johto vastaa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 310–325 artiklan ja yhteisyrityksen varainhoitoasetusten mukaisesti tilinpäätöksen laatimisesta ja esittämisestä kansainvälisesti hyväksytyjen julkisen sektorin tilinpäätösstandardien pohjalta. Se vastaa myös tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja sääntöjenmukaisuudesta. Tähän velvollisuuteen kuuluu suunnitella, ottaa käyttöön ja ylläpitää sisäisiä kontroleja siten, että niiden pohjalta on mahdollista laatia ja esittää tilinpäätös, jossa ei ole petoksesta tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä. Toimivan johdon vastuulla on lisäksi varmistaa, että tilinpäätöksessä mainitut toiminnot, rahoitustoimet ja tiedot ovat yhteisyrityksiä valvovien viranomaisten vahvistamien sääntelykehysten mukaisia.

3.1.3. Kun toimiva johto laatii tilinpäätöstä, sen vastuulla on arvioida yhteisyrityksen kykyä jatkaa toimintaansa. Toimivan johdon on tuotava tarvittaessa esiin toiminnan jatkuvuuteen liittyvät seikat ja laadittava tilinpäätös toiminnan

jatkuvuuden periaatteen pohjalta, paitsi jos toimiva johto aikoo lopettaa yhteisön tai lakkauttaa sen toiminnan tai sillä ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

3.1.4. Hallintoelinten vastuulla on valvoa yhteisyritysten tilinpäätösraportointia.

Tarkastajan velvollisuudet tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä

3.1.5. Tilintarkastustuomioistuimen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus siitä, että yhteisyritysten tilinpäätöksissä ei ole olennaisia virheellisyyksiä ja tilien perustana olevat toimet ovat lailliset ja asianmukaiset (säännönmukaiset), ja antaa tarkastuksensa perusteella Euroopan parlamentille ja neuvostolle tarkastuslausumat tilien luotettavuudesta sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta (säännönmukaisuudesta). Kohtuullisella varmuudella tarkoitetaan korkeaa varmuustasoa. Kohtuullinen varmuus ei kuitenkaan ole tae siitä, että tarkastuksessa havaitaan kaikki olennaiset virheellisuudet ja vaatimusten noudattamatta jättämiset. Virheellisuudet ja noudattamatta jättämiset voivat johtua petoksista tai virheistä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden erikseen tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

3.1.6. Tulojen alalla tilintarkastustuomioistuin tarkastaa komissiolta, muilta kumppaneilta tai osallistuvilta mailta saadut maksuosuudet ja arvioi menettelyt, joilla yhteisyritykset keräävät mahdolliset muut tulot.

3.1.7. Menojen alalla tilintarkastustuomioistuin tarkastaa maksutapahtumat, kun menot ovat aiheutuneet ja ne on kirjattu ja hyväksytty. Tarkastus kattaa ennakkomaksuja lukuun ottamatta kaiken tyyppiset (myös omaisuuserien hankintaan liittyvät) maksut siinä vaiheessa, kun maksu on suoritettu. Ennakkomaksut tarkastetaan, kun varojen vastaanottaja esittää tositteet siitä, että varat on käytetty asianmukaisesti, ja yhteisyritys hyväksyy tositteet ennakkomaksun tilinpidollisen selvittämisen yhteydessä joko samana vuonna tai myöhemmin.

3.1.8. ISA- ja ISSAI-standardien mukaisesti tilintarkastustuomioistuin käyttää ammatillista harkintaa ja säilyttää ammatillisen skeptisyyden koko tarkastuksen ajan. Tilintarkastustuomioistuimen tehtäviin kuuluu lisäksi seuraavaa:

- tunnistaa ja arvioida riskejä siitä, että tilinpäätöksiin sisältyy petoksista tai virheistä johtuvia olennaisia virheellisyyksiä tai että tilien perustana olevien

toimien kohdalla on petoksista tai virheistä johtuen jätetty olennaisella tavalla noudattamatta Euroopan unionin lainsäädäntökehyksen vaatimuksia; suunnitella ja suorittaa tilintarkastustoimenpiteitä näihin riskeihin vastaamiseksi ja hankkia lausuntojensa perustaksi tarpeellinen määrä tarkoitukseen soveltuvaa tarkastusevidenssiä. Riski siitä, että petoksesta johtuva olennainen virheellisyys tai noudattamatta jättäminen jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys tai noudattamatta jättäminen jää havaitsematta, sillä petokseen voi liittyä epärehellistä yhteistoimintaa, väärennöksiä, tahallisia tietojen poisjättämisä, väärin tietojen antamisia tai sisäisten kontrollien sivuuttamisia.

- muodostaa käsitys tilintarkastuksen kannalta relevanteista sisäisistä kontrolleista, jotta se voi suunnitella olosuhteisiin nähden asianmukaisia tilintarkastustoimenpiteitä. Tarkoituksena ei kuitenkaan ole antaa lausuntoa sisäisten kontrollien vaikuttavuudesta.
- arvioida sovellettujen tilinpäätösperiaatteiden asianmukaisuutta ja toimivan johdon esittämien kirjanpidollisten arvioiden ja niihin liittyvien tilinpäätöksessä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- tehdä johtopäätöksensä siitä, onko toimiva johto soveltanut asianmukaisesti toiminnan jatkuvuuteen perustuvaa kirjanpitokäsittelyä; lisäksi tehdä hankkimansa tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätökset siitä, onko olemassa olennaista epävarmuutta sellaisista tapahtumista tai olosuhteista, jotka saattavat antaa merkittävää aihetta epäillä yhteisyrityksen kykyä jatkaa toimintaansa. Jos tilintarkastustuomioistuin toteaa, että olennaista epävarmuutta on havaittavissa, sen on kiinnitettävä tarkastuskertomuksessaan lukijan huomio asianomaisiin tilinpäätöksessä esitettyihin tietoihin tai annettava mukautettu lausunto, jos tiedot ovat puutteellisia. Tilintarkastustuomioistuimen johtopäätökset perustuvat tarkastuskertomuksen laatimisajankohtaan mennessä saatuun tilintarkastusevidenssiin. Tulevaisuuden tapahtumat tai olosuhteet saattavat kuitenkin johtaa siihen, että yhteisö ei pysty jatkamaan toimintaansa.
- arvioida vuotuisen tilinpäätöksen yleinen esittämistapa, rakenne, sisältö ja liitetiedot sekä se, kuvastaako tilinpäätös oikeellisesti sen perustana olevia toimia ja tapahtumia.
- hankkia tarpeellinen määrä tarkoitukseen soveltuvaa tarkastusevidenssiä yhteisyritysten taloudellisista tiedoista, jotta se voi esittää lausunnon tilinpäätöksistä ja niiden perustana olevista toimista. Tilintarkastustuomioistuin vastaa tarkastustyön ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Se vastaa yksin tarkastuslausunnoistaan.

- ottaa EU:n varainhoitoasetuksen 70 artiklan 6 kohdan mukaisesti¹⁶ huomioon riippumattoman ulkopuolisen tarkastajan tekemä, yhteisyritysten tilejä koskeva tarkastustyö.

3.1.9. Tilintarkastustuomioistuin ilmoittaa toimivalle johdolle muun muassa tarkastuksen suunnitellun laajuuden ja ajoituksen sekä merkittävät tarkastushavainnot, mukaan lukien tilintarkastustuomioistuimen tarkastuksensa aikana havaitsemat mahdolliset merkittävät puutteet sisäisissä kontrolleissa.

3.1.10. Tilintarkastustuomioistuin määrittää yhteisyrityksille ilmoitetuista seikoista ne, jotka tarkastuksen kohteena olevana varainhoitovuonna ovat olleet merkittävimpiä tilinpäätöksen tarkastuksessa. Tilintarkastustuomioistuin kuvaa kyseisiä seikkoja tarkastuskertomuksessaan, ellei säädös tai määräys estä asianomaisten tietojen julkistamista tai – erittäin harvinaisissa olosuhteissa – tilintarkastustuomioistuin toteaa, että asianomaista seikkaa ei ole syytä julkaista kertomuksessa, koska julkaisemisesta aiheutuvien kielteisten seurausten voitaisiin kohtuudella olettaa olevan suurempia kuin tietojen julkaisemisesta yleisen edun kannalta saatava hyöty.

---

¹⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) N:o 2018/1046 (EUVL L 193, 30.7.2018, s. 1).

EU:n puiteohjelmia toteuttavat yhteisyritykset

3.2. Yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan ilmaliikenteen hallinnan tutkimushanketta koskeva yhteisyritys (SESAR)

Johdanto

3.2.1. Brysselissä sijaitseva Yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan ilmaliikenteen hallinnan tutkimus- ja kehittämishankkeesta vastaava SESAR-yhteisyritys perustettiin helmikuussa 2007 kahdeksaksi vuodeksi¹⁷ (SESAR 1). Kesäkuussa 2014 neuvosto muutti perustamisasetusta ja jatkoi yhteisyrityksen toiminnan kestoja 31. joulukuuta 2024 saakka¹⁸ (SESAR 2020).

3.2.2. SESAR-yhteisyritys on julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuus, joka vastaa nykyaikaistetun ilmaliikenteen hallintajärjestelmän (Air Traffic Management, ATM) kehittämisestä Euroopassa. Yhteisyrityksen perustajaosakkaita ovat Euroopan unioni (EU), jota edustaa Euroopan komissio (liikenteen ja liikkumisen pääosasto, PO MOVE), sekä Euroopan lennonvarmistusjärjestö (Eurocontrol)¹⁹. Vuonna 2015 esitetyn kiinnostuksenilmaisupyynnön perusteella yhteisyrityksen osakkaiksi valittiin 19 julkista ja yksityistä ilmailualan toimijaa. Näiden joukossa on esimerkiksi ilma-alusten valmistajia, maassa ja ilmassa käytettävien laitteiden valmistajia, lennonvarmistuspalvelujen tarjoajia sekä lentoasemapalvelujen tarjoajia.

---

¹⁷ Neuvoston asetus (EY) N:o 219/2007, annettu 27 päivänä helmikuuta 2007, yhteisyrityksen perustamisesta uuden sukupolven eurooppalaisen ilmaliikenteen hallintajärjestelmän (SESAR) kehittämiseksi (EUVL L 64, 2.3.2007, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella (EY) N:o 1361/2008 (EUVL L 352, 31.12.2008, s. 12).

¹⁸ Neuvoston asetus (EU) N:o 721/2014, annettu 16 päivänä kesäkuuta 2014, yhteisyrityksen perustamisesta uuden sukupolven eurooppalaisen ilmaliikenteen hallintajärjestelmän (SESAR) kehittämiseksi annetun asetuksen (EY) N:o 219/2007 muuttamisesta yhteisyrityksen voimassaolon jatkamiseksi vuoteen 2024 (EUVL L 192, 1.7.2014, s. 1).

¹⁹ Eurocontrol on 41 osakasvaltion omistama kansainvälinen organisaatio. EU on delegoinut osan yhtenäistä eurooppalaista ilmatilaa koskevien asetustensa mukaisista tehtävistä Eurocontrolille, josta on tämän myötä tullut lennonjohdon koordinoinnin ja suunnittelun keskusorganisaatio koko Euroopassa. EU on allekirjoittanut Eurocontrolia koskevan sopimuksen, ja kaikki EU:n jäsenvaltiot ovat Eurocontrolin osakkaita.

3.2.3. Taulukossa 3.2.1 esitetään yhteisyrityksen avainluvut²⁰.

Taulukko 3.2.1 – Yhteisyrityksen avainluvut

	2019	2018
Talousarvion uudet maksumäärärahat (miljoonaa euroa)	125,7	94,8
Talousarvion uudet maksusitoumusmäärärahat (miljoonaa euroa)	119,6	129,5
Käytettävissä olevat maksumäärärahat (miljoonaa euroa) ⁽¹⁾	183,3	166,3
Käytettävissä olevat maksusitoumusmäärärahat (miljoonaa euroa) ⁽¹⁾	161,0	175,9
Henkilöstö yhteensä 31. joulukuuta ⁽²⁾	40	42

⁽¹⁾ Käytettävissä olevat määrärahat sisältävät aiempien vuosien käyttämättömät määrärahat, jotka yhteisyritys on ottanut kuluvan varainhoitovuoden talousarvioon, sekä käyttötarkoitukseensa sidotut tulot ja uudelleen seuraavalle vuodelle kohdennetut määrärahat.

⁽²⁾ Virkamiehiä, väliaikaisia toimihenkilöitä ja sopimussuhteisia toimihenkilöitä ja kansallisia asiantuntijoita.

Lähde: Yhteisyrityksen toimittamat tiedot.

²⁰ Lisätietoja yhteisyrityksen toimivaltuuksista ja toiminnasta esitetään sen sivustolla osoitteessa www.sesarju.eu.

Tarkastuslausuman perustana olevat tiedot

Lausunto

3.2.4. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

- a) yhteisyrityksen tilinpäätöksen, joka sisältää tilinpäätöslaskelmat²¹ ja kertomukset talousarvion toteuttamisesta²² 31. joulukuuta 2019 päättyneeltä varainhoitovuodelta, ja
- b) tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

Tilien luotettavuus

Lausunto tilien luotettavuudesta

3.2.5. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että yhteisyrityksen tilinpäätös 31. joulukuuta 2019 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot yhteisyrityksen taloudellisesta asemasta 31. päivältä joulukuuta 2019 sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksyttyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

---

²¹ Tilinpäätöslaskelmat sisältävät taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman, nettovarallisuuden muutoksia koskevan laskelman sekä yhteenvedon keskeisistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja muut liitetiedot.

²² Kertomukset talousarvion toteuttamisesta käsittävät kertomukset, joissa on aggregoitu kaikki talousarviotapahtumat, ja talousarvion liitetiedot.

Tilien perustana olevien toimien laillisuus ja asianmukaisuus

Tulot

Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.2.6. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että 31. joulukuuta 2019 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Maksut

Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.2.7. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että 31. joulukuuta 2019 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat maksut ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

3.2.8. Jäljempänä esitettävät huomautukset eivät aseta Euroopan tilintarkastustuomioistuimen lausuntoa kyseenalaiseksi.

Huomautukset seitsemännän puiteohjelman talousarvion toteuttamisesta

3.2.9. SESAR 1 -ohjelma päätettiin virallisesti vuonna 2016, ja viimeiset edunsaajia koskevat oikaisumaksut ja liikamaksujen takaisinperinnät saatiin päätökseen vuonna 2019.

3.2.10. *Taulukossa 3.2.2* esitetään yleiskatsaus osakkaiden SESAR 1 -yhteisyritykseen suorittamista maksuosuuksista (tilanne vuoden 2019 lopussa).

Taulukko 3.2.2 – Osakkaiden rahoitusosuudet SESAR 1 -yhteisyritykseen (miljoonaa euroa)

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)			Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2019)				
	Operatiiviset toimet	Täydentävät toimet (1)	Yhteensä	Käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset	Luontoissuoritukset täydentäviin toimiin	Yhteensä
EU (PO Move)	700,0	Ei sovelleta	700,0	634,1	0,0	0,0	Ei sovelleta	634,1
Eurocontrol	700,0	Ei sovelleta	700,0	137,8	422,9	0,0	Ei sovelleta	560,7
Yksityiset osakkaat	584,3	Ei sovelleta	584,3	25,5	514,3	0,0	Ei sovelleta	539,8
Yhteensä	1 984,3	Ei sovelleta	1 984,3	797,4	937,2	0,0	Ei sovelleta	1 734,6

(1) Tilintarkastustuomioistuimen tarkastus ei kata täydentäviä toimia.

Lähde: Yhteisyrityksen toimittamat tiedot.

3.2.11. SESAR 1 -ohjelmaan liikaa maksetut käteismaksuosuudet olivat vuoden 2019 lopussa 30,7 miljoonaa euroa. Yhteisyrityksen kirjanpitolietojen mukaan tämä määrä on maksettava takaisin yhteisyrityksen osakkaille seuraavasti: 23,8 miljoonaa euroa komissiolle, 4,8 miljoonaa euroa Eurocontrolille ja 2,1 miljoonaa euroa teollisuutta edustaville osakkaille. Yhteisyrityksen muutetussa perustamisasetuksessa säädetään kuitenkin, että liikaa maksetut käteismaksuosuudet voidaan maksaa takaisin vasta yhteisyrityksen virallisen päättämisen yhteydessä vuonna 2024, ellei yhteisyrityksen hallintoneuvosto ennen tätä ehdota komissiolle yhteisyrityksen lakkauttamista²³. Yhteisyritys on informoinut komissiota tilanteesta toukokuussa 2018 ja huhtikuussa 2019. Koska ei ole olemassa mitään käytännöllistä ratkaisua, jolla nämä varat voitaisiin maksaa takaisin aiemmin, kyseinen määrä jää yhteisyritykselle eikä sitä käytetä tutkimushankkeisiin. Tämä on moitteettoman varainhoidon periaatteen vastaista.

Huomautukset Horisontti 2020 -puiteohjelman talousarvion toteuttamisesta

3.2.12. Taulukossa 3.2.3 esitetään yleiskatsaus osakkaiden SESAR 2020 -yhteisyritykseen suorittamista maksuosuuksista (tilanne vuoden 2019 lopussa).

²³ Asetuksen (EY) N:o 219/2007 liitteenä olevan SESAR-yhteisyrityksen yhtiöjärjestyksen 5 artiklan 1 kohdan k alakohta ja 13 artikla. Asetusta on muutettu neuvoston asetuksella (EU) N:o 721/2014 (EUVL L 192, 1.7.2014, s. 1).

Taulukko 3.2.3 – Osakkaiden rahoitusosuudet SESAR 2020 -yhteisyritykseen (miljoonaa euroa)

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)			Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2019)				
	Operatiiviset toimet	Täydentävät toimet (1)	Yhteensä	Käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset	Luontoissuoritukset täydentäviin toimiin	Yhteensä
EU (PO Move)	585,0	Ei sovelleta	585,0	331,0	0,0	0,0	Ei sovelleta	331,0
Eurocontrol	500,0	Ei sovelleta	500,0	13,7	59,6	120,4	Ei sovelleta	193,7
Yksityiset osakkaat	500,0	Ei sovelleta	500,0	5,3	107,9	58,9	Ei sovelleta	172,1
Yhteensä	1 585,0	Ei sovelleta	1 585,0	350,0	167,5	179,3	Ei sovelleta	696,8

(1) Tilintarkastustuomioistuimen tarkastus ei kata täydentäviä toimia.

Lähde: Yhteisyrityksen toimittamat tiedot.

3.2.13. Käyttöaste niissä vuoden 2019 määrärahoissa, jotka olivat yhteisyrityksen käytettävissä Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeisiin, oli maksusitoumusmäärärahojen osalta 95 prosenttia ja maksumäärärahojen osalta 83,6 prosenttia.

Huomautukset sisäisistä kontroleista

3.2.14. Yhteisyritys on ottanut käyttöön luotettavat rahoitusta ja operatiivista toimintaa koskevat ennakkotarkastusmenettelyt, jotka perustuvat asiakirjatarkastuksiin. Yhteisyrityksen on pantava täytäntöön komission uusi sisäisen valvonnan kehys, jonka perustana on 17 sisäisen valvonnan periaatetta. Vuoden 2019 loppuun mennessä yhteisyritys oli jo saanut valmiiksi tämänhetkiseen sisäisen valvonnan järjestelmään perustuvan puuteanalyysin sekä määritellyt indikaattoreita useimpien uusien sisäisen valvonnan periaatteiden ja niiden erityispiirteiden osalta. Useimmat näistä indikaattoreista kuitenkin kuvasivat kontrollitoiminnon olemassaoloa eivätkä niinkään sen vaikuttavuutta. Yhteisyrityksen on kehitettävä vielä lisää keskeisiin valvontamenettelyihin liittyviä indikaattoreita, jotta se kykenisi arvioimaan kontrollitoimintojensa vaikuttavuutta ja havaitsemaan valvonnan heikkouksia.

3.2.15. Horisontti 2020 -puiteohjelman maksuihin kohdistettavista jälkitarkastuksista vastaa komission yhteinen tarkastus (Common Audit Service, CAS). Vuoden 2019 lopussa käytettävissä olleiden jälkitarkastustulosten perusteella yhteisyritys raportoi Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeiden edustavaksi virhetasoksi 2,61 prosenttia ja jäännösvirhetasoksi 1,61 prosenttia (selvitetyt ennakkomaksut ja loppumaksut)²⁴. Komissio totesi Horisontti 2020 -puiteohjelmaa koskevassa asetusehdotuksessaan²⁵, että "[...] Horisontti 2020 -puiteohjelman

²⁴ SESAR-yhteisyrityksen vuotuinen toimintakertomus 2019, kohdat 5.3.1 ja 5.3.2.

²⁵ COM(2011) 809 final.

mukaisissa tutkimusmenoissa 2–5 prosentin vuotuinen virheriski on realistinen tavoite, kun otetaan huomioon tarkastusten kustannukset, sääntöjen monimutkaisuuden vähentämiseksi ehdotetut yksinkertaistamistoimenpiteet ja tutkimushankkeiden kustannusten korvaamiseen liittyvä toiminnan luonteesta johtuva riski. Lopullisena tavoitteena on, että jäännösvirhetaso on mahdollisimman lähellä kahta prosenttia ohjelmien päättyessä, kun kaikkien tarkastusten, korjausten ja takaisinperintätoimenpiteiden rahoitusvaikutukset on otettu huomioon.”

3.2.16. Osana maksuihin liittyvien operatiivisten kontrollien tarkastusta tilintarkastustuomioistuin poimi ja tarkasti satunnaisotoksen, joka koostui Horisontti 2020 -puiteohjelman maksuista edunsaajille vuonna 2019. Tarkastuksen tarkoituksena oli saada vahvistus jälkitarkastuksissa havaituille virhetasoille. Näissä yksityiskohtaisissa tarkastuksissa ei havaittu, että otokseen kuuluneisiin yhteisyrityksen edunsaajiin olisi liittynyt merkittäviä virheitä tai valvontapuutteita.

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

3.2.17. *Liitteessä* on yhteenveto korjaavista toimenpiteistä, jotka yhteisyritys on toteuttanut Euroopan tilintarkastustuomioistuimen aiempina vuosina esittämien huomautusten perusteella.

Liite – Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

Vuosi	Euroopan tilintarkastustuomioistuimen kommentit	Korjaavan toimenpiteen tilanne (Toteutettu/ Kesken / Tekemättä / Ei relevantti)
2017	Vuoden 2017 lopussa, SESAR 1 -ohjelman ollessa päätösvaiheessa, yhteisyritys joutui perumaan 30 miljoonaa euroa maksattamatta olevia sitoumuksia (maksuvelvoitteita). Tämä vastasi 19:ää prosenttia kyseisistä sitoumuksista. Perumiset johtuivat SESAR 1 -hankkeiden muutoksista ja peruutuksista. Tämän seurauksena yhteisyrityksellä oli varainhoitovuoden lopussa jäljellä 47 miljoonaa euroa SESAR 1 -ohjelman avustuksiin liittyviä maksuvelvoitteita.	Toteutettu
2017	Yhteisyritys laati vastauksena arvioijien antamiin suosituksiin toimintasuunnitelman, jonka yhteisyrityksen hallintoneuvosto vahvisti toukokuussa 2018. Toimintasuunnitelmassa on useita toimia, joiden osalta on jo käynnistetty tietty määrä toimenpiteitä. Suurin osa toimista olisi pantava täytäntöön vuonna 2018 ja vuoden 2019 ensimmäisen vuosineljänneksen aikana, kun taas joitakin toimia tullaan tarkastelemaan seuraavalla ohjelmakaudella.	Toteutettu
2018	Aiempien vuosien käyttämättömiä maksumäärärahoja siirrettiin 40 miljoonaa euroa varainhoitovuodelle 2018. Määrä oli tarkoitettu SESAR 1 -yhteisyrityksen teollisuutta edustavien osakkaiden liikaa maksamien käteissuoritusten takaisinmaksamiseen ²⁶ sekä seitsemännen puiteohjelman ja Euroopan laajuisen liikenneverkon hankkeita koskevien viivästyneiden mutta yhä aiheellisten kuluilmoitusten maksamiseen. Vuoden 2018 lopussa	Toteutettu

²⁶ SESAR-yhteisyrityksen yhtiöjärjestys, joka on neuvoston asetuksella (EU) N:o 721/2014 muutetun asetuksen (EY) N:o 219/2007 liitteenä, 13 ja 25 artikla, sekä yksittäiset sopimukset, jotka on tehty yhteisyrityksen ja sen teollisuutta edustavien osakkaiden välillä, 4 artikla.

Vuosi	Euroopan tilintarkastustuomioistuimen kommentit	Korjaavan toimenpiteen tilanne (Toteutettu/ Kesken / Tekemättä / Ei relevantti)
	näistä määrärahoista kuitenkin vain 1,8 miljoonaa euroa (viisi prosenttia) oli voitu käyttää kyseisiin korjaaviin maksuihin. Määrärahoista 20 miljoonaa euroa (50 prosenttia) jouduttiin peruuttamaan ja 18,2 miljoonaa euroa (45 prosenttia) siirrettiin varainhoitovuodelle 2019.	
2018	Vuoden 2018 lopussa, SESAR 1 -ohjelman ollessa päätösvaiheessa, yhteisyrityksellä oli edelleen 61,4 miljoonaa euroa avoimia maksusitoumuksia. Koska ohjelma päätettiin vuoden 2016 lopussa ja viimeinen avustusmaksu suoritettiin vuoden 2017 lopussa, nämä yhteisyritykselle osoitetut resurssit eivät tule täysimääräisesti hyödynnetyiksi.	Kesken
2018	Vuonna 2018 käytettävissä olleiden Horisontti 2020 -puiteohjelman maksumäärärahojen alhainen käyttöaste ja korkea peruuntumisaste olivat seurausta pääasiassa seuraavista seikoista: — yhteisyrityksen varovaisesta talousarviosuunnittelusta, jossa otettiin huomioon riski siitä, että vuosittaiset rahoituksen täytäntöönpanosopimukset saadaan viiveellä — siitä, että yhteisyrityksen talousarviosuunnittelussa ja -seurannassa ei otettu täysimääräisesti huomioon maksumäärärahoja, jotka olivat jääneet käyttämättä aiempina vuosina ja jotka oli otettu varainhoitovuoden talousarvioon.	Toteutettu

Yhteisyrityksen vastaus

3.2.11. Tilanteen ratkaisemiseksi SESAR-yhteisyritys on lähettänyt päätösluonnoksen hallintoneuvostolle, joka voi antaa yhteisyritykselle oikeudelliset perusteet palauttaa SESAR 1 -ohjelmaan maksetut ylimääräiset käteismaksusuudet. Päätöstä käsitellään parhaillaan kirjallisessa menettelyssä. Kun päätös valmistuu, SESAR-yhteisyritys suorittaa maksut budjettipääosaston suositusten mukaisesti. Tämän myötä SESAR 1 -ohjelman tilinpäätöksen käsittely saadaan nopeasti päätökseen.

3.2.14. SESAR-yhteisyritys on aloittanut sisäisen hankkeen keskeisiin valvontamenettelyihin liittyvien indikaattoreiden kehittämiseksi, jotta se kykenisi arvioimaan kontrollitoimintojensa vaikuttavuutta ja havaitsemaan valvonnan heikkouksia. Nämä toimet perustuvat jo vuodesta 2017 alkaen tehtyyn työhön, ja indikaattorit on tarkoitus ottaa käyttöön vuoden 2020 loppuun mennessä.

3.3. Clean Sky -yhteisyritys

Johdanto

3.3.1. Brysselissä sijaitseva Clean Sky -yhteisyritys perustettiin joulukuussa 2007 seitsemännen tutkimuksen puiteohjelman yhteyteen ilmailualan yhteisen teknologia-aloitteen toteuttamiseksi. Yhteisyritys perustettiin kymmenen vuoden ajaksi²⁷ (Clean Sky 1). Neuvosto jatkoi 6. toukokuuta 2014 yhteisyrityksen toiminnan kestoa 31. joulukuuta 2024 saakka²⁸ (Clean Sky 2).

3.3.2. Clean Sky -yhteisyritys on julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuteen perustuva ilmailualan tutkimusta ja innovointia edistävä elin. Yhteisyrityksen perustajaosakkaita ovat uuden asetuksen mukaisesti Euroopan unioni, jota edustaa komissio (tutkimuksen ja innovoinnin pääosasto, PO RTD), sekä yksityiset osakkaat. Viimeksi mainittuihin kuuluvat teollisuutta edustavat vetäjät ja assosiaatiojäsenet integroitujen teknologioiden demonstraatiotoimista (Integrated Technology Demonstrators, ITD), innovatiivisten ilma-alusten demonstraatioalustaa koskevista toimista (Innovative Aircraft Demonstrator Platforms, IADP) ja poikittaistoimista (Transverse Areas, TA). Lisäksi yhteisyritys tekee yhteistyötä teollisuutta edustavien ydinkumppaneiden kanssa, jotka on valittu kilpailuun perustuvien avoimien pyyntöjen kautta²⁹. Näille kumppaneille myönnettiin yksityisten osakkaiden asema Clean Sky 2 -yhteisyrityksen perustamisasetuksessa.

---

²⁷ Neuvoston asetus (EY) N:o 71/2008, annettu 20 päivänä joulukuuta 2007, Clean Sky -yhteisyrityksen perustamisesta (EUVL L 30, 4.2.2008, s. 1).

²⁸ Neuvoston asetus (EU) N:o 558/2014, annettu 6 päivänä toukokuuta 2014, Clean Sky 2 -yhteisyrityksestä (EUVL L 169, 7.6.2014, s. 77).

²⁹ Vuonna 2008 yhteisyrityksen ensimmäiseen vaiheeseen (Clean Sky 1 -ohjelma) liittyi 16 vetäjää ja 66 assosiaatiojäsentä. Neuvoston asetuksen (EU) N:o 558/2014 liitteenä olevan yhtiöjärjestyksen 4 artiklan 6 kohdan mukaan Clean Sky -yhteisyrityksen ensimmäisen vaiheen assosiaatiojäsenet säilyttävät asemansa siihen saakka, kunnes tutkimustoimet, joihin ne osallistuvat, päättyvät, ja enintään 31. joulukuuta 2017 saakka. Sen jälkeen kun vuonna 2016 käynnistetty neljäs ydinkumppaneille tarkoitettu ehdotuspyyntö oli saatu päätökseen, yhteisyritys toteutti vuonna 2017 osakkaiden valinta- ja liittymismenettelyn, jonka tuloksena yhteensä yli 230 oikeussubjektia osallistuu Clean Sky 2 -ohjelmaan. Osallistujiin kuuluvat valitut 16 vetäjää yhdessä sidosyhteisöjensä ja vetäjiin yhteydessä olevien kolmansien osapuolten kanssa sekä valitut ydinkumppanit yhdessä sidosyhteisöjensä ja ydinkumppaneihin yhteydessä olevien kolmansien osapuolten kanssa.

3.3.3. Taulukossa 3.3.1 esitetään yhteisyrityksen avainluvut³⁰.

Taulukko 3.3.1 – Yhteisyrityksen avainluvut

	2019	2018
Talousarvion uudet maksumäärärahat (miljoonaa euroa)	327,8	336,4
Talousarvion uudet maksusitoumusmäärärahat (miljoonaa euroa)	294,9	294,6
Käytettävissä olevat maksumäärärahat (miljoonaa euroa) ⁽¹⁾	341,4	343,8
Käytettävissä olevat maksusitoumusmäärärahat (miljoonaa euroa) ⁽¹⁾	305,8	371,1
Henkilöstö yhteensä 31. joulukuuta ⁽²⁾	42	40

⁽¹⁾ Käytettävissä olevat määrärahat sisältävät aiempien vuosien käyttämättömät määrärahat, jotka yhteisyritys on ottanut kuluvan varainhoitovuoden talousarvioon, sekä käyttötarkoitukseensa sidotut tulot ja uudelleen seuraavalle vuodelle kohdennetut määrärahat.

⁽²⁾ Virkamiehiä, väliaikaisia toimihenkilöitä ja sopimussuhteisia toimihenkilöitä ja kansallisia asiantuntijoita.

Lähde: Yhteisyrityksen toimittamat tiedot.

³⁰ Lisätietoja yhteisyrityksen toimivaltuuksista ja toiminnasta esitetään sen sivustolla osoitteessa www.cleansky.eu.

Tarkastuslausuman perustana olevat tiedot

Lausunto

3.3.4. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

- c) yhteisyrityksen tilinpäätöksen, joka sisältää tilinpäätöslaskelmat³¹ ja kertomukset talousarvion toteuttamisesta³² 31. joulukuuta 2019 päättyneeltä varainhoitovuodelta, ja
- d) tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

Tilien luotettavuus

Lausunto tilien luotettavuudesta

3.3.5. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että yhteisyrityksen tilinpäätös 31. joulukuuta 2019 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot yhteisyrityksen taloudellisesta asemasta 31. päivästä joulukuuta 2019 sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksyttyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

Tilien perustana olevien toimien laillisuus ja asianmukaisuus

Tulot

Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

³¹ Tilinpäätöslaskelmat sisältävät taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman, nettovarallisuuden muutoksia koskevan laskelman sekä yhteenvedon keskeisistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja muut liitetiedot.

³² Kertomukset talousarvion toteuttamisesta käsittävät kertomukset, joissa on aggregoitu kaikki talousarviotahtumat, ja talousarvion liitetiedot.

3.3.6. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että 31. joulukuuta 2019 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Maksut

Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.3.7. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että 31. joulukuuta 2019 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat maksut ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

3.3.8. Jäljempänä esitettävät huomautukset eivät aseta Euroopan tilintarkastustuomioistuimen lausuntoa kyseenalaiseksi.

Huomautukset seitsemännen puiteohjelman talousarvion toteuttamisesta

3.3.9. *Taulukossa 3.3.2* esitetään yleiskatsaus osakkaiden Clean Sky 1 -yhteisyritykseen suorittamista maksuosuuksista (tilanne vuoden 2019 lopussa).

Taulukko 3.3.2 – Osakkaiden rahoitusosuudet Clean Sky 1 -yhteisyritykseen (miljoonaa euroa)

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)			Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2019)				
	Operatiiviset toimet	Täydentävät toimet (1)	Yhteensä	Käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset	Luontoissuoritukset täydentäviin toimiin	Yhteensä
EU (PO RTD)	800,0	Ei sovelleta	800,0	800,0	0,0	0,0	Ei sovelleta	800,0
Yksityiset osakkaat	600,0	Ei sovelleta	600,0	14,9	594,1	-1,1	Ei sovelleta	607,9
Yhteensä	1 400,0	Ei sovelleta	1 400,0	814,9	594,1	-1,1	Ei sovelleta	1 407,9

(1) Tilintarkastustuomioistuimen tarkastus ei kata täydentäviä toimia.

Lähde: Yhteisyrityksen toimittamat tiedot.

3.3.10. Seitsemänteen tutkimuksen puiteohjelmaan kuuluvat yhteisyrityksen toimet päätettiin virallisesti vuonna 2017 toteutusasteen ollessa lähes 100 prosenttia. Vuonna 2019 yhteisyritys peri vielä takaisin noin 1,1 miljoonaa euroa, jotka liittyivät selvittämättä oleviin ennakkomaksuihin ja jälkitarkastusten tuloksiin.

Huomautukset Horisontti 2020 -puiteohjelman talousarvion toteuttamisesta

3.3.11. *Taulukossa 3.3.3* esitetään yleiskatsaus osakkaiden Clean Sky 2 -yhteisyritykseen suorittamista maksuosuuksista (tilanne vuoden 2019 lopussa).

Taulukko 3.3.3 – Osakkaiden rahoitusosuudet Clean Sky 2 -yhteisyritykseen (miljoonaa euroa)

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)			Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2019)				
	Operatiiviset toimet	Täydentävät toimet (1)	Yhteensä	Käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset	Luontoissuoritukset täydentäviin toimiin	Yhteensä
EU (PO RTD)	1 755,0	0,0	1 755,0	1 139,7	0,0	0,0	0,0	1 139,7
Yksityiset osakkaat	1 228,5	965,3	2 193,8	18,8	273,9	320,1	899,9	1 512,7
Yhteensä	2 983,5	965,3	3 948,8	1 158,5	273,9	320,1	899,9	2 652,4

(1) Tilintarkastustuomioistuimen tarkastus ei kata täydentäviä toimia.

Lähde: Yhteisyrityksen toimittamat tiedot.

3.3.12. Käyttöaste niissä vuoden 2019 määrärahoissa, jotka olivat yhteisyrityksen käytettävissä Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeisiin, oli maksusitoumusmäärärahojen osalta 99,8 prosenttia ja maksumäärärahojen osalta 97,3 prosenttia.

Huomautukset sisäisistä kontroleista

3.3.13. Yhteisyritys on ottanut käyttöön luotettavat rahoitusta ja operatiivista toimintaa koskevat ennakkotarkastusmenettelyt, jotka perustuvat asiakirjatarkastuksiin. Yhteisyrityksen on pantava täytäntöön komission uusi sisäisen valvonnan kehys, jonka perustana on 17 sisäisen valvonnan periaatetta. Vuoden 2019 loppuun mennessä yhteisyritys oli pannut täytäntöön uuden sisäisen valvonnan kehysten ja tällöin jo kehittänyt keskeisiä valvontaindikaattoreita kaikkien sisäisen valvonnan periaatteiden osalta. Pyrkimyksenä oli arvioida yhteisyrityksen kontrollitoimintojen vaikuttavuutta ja havaita valvonnan heikkouksia.

3.3.14. Horisontti 2020 -puiteohjelman maksuihin kohdistettavista jälkitarkastuksista vastaa komission yhteinen tarkastus (Common Audit Service, CAS). Vuoden 2019 lopussa käytettävissä olleiden jälkitarkastustulosten perusteella yhteisyritys raportoi Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeiden edustavaksi virhetasoksi 1,30 prosenttia ja jäännösvirhetasoksi 0,92 prosenttia (selvitetyt ennakkomaksut ja loppumaksut)³³. Komissio totesi Horisontti 2020 -puiteohjelmaa

³³ Clean Sky -yhteisyrityksen vuotuinen toimintakertomus 2019, s. 91–99.

koskevassa asetusehdotuksessaan³⁴, että ”[...] Horisontti 2020 -puiteohjelman mukaisissa tutkimusmenoissa 2–5 prosentin vuotuinen virheriski on realistinen tavoite, kun otetaan huomioon tarkastusten kustannukset, sääntöjen monimutkaisuuden vähentämiseksi ehdotetut yksinkertaistamistoimenpiteet ja tutkimushankkeiden kustannusten korvaamiseen liittyvä toiminnan luonteesta johtuva riski. Lopullisena tavoitteena on, että jäännösvirhetaso on mahdollisimman lähellä kahta prosenttia ohjelmien päättyessä, kun kaikkien tarkastusten, korjausten ja takaisinperintätoimenpiteiden rahoitusvaikutukset on otettu huomioon.”

3.3.15. Osana maksuihin liittyvien operatiivisten kontrollien tarkastusta tilintarkastustuomioistuin poimi ja tarkasti satunnaisotoksen, joka koostui Horisontti 2020 -puiteohjelman maksuista edunsaajille vuonna 2019. Tarkastuksen tarkoituksena oli saada vahvistus jälkitarkastuksissa havaituille virhetasoille. Näissä yksityiskohtaisissa tarkastuksissa paljastui systeemisiä virheitä, jotka liittyivät ilmoitettuihin henkilöstökuluihin. Pääasiallisia virhelähteitä olivat seuraavat: yksilöllisten työtuntien käyttäminen, vaikka niiden käyttäminen on kiellettyä silloin kun menoilmoitukset perustuvat kuukausittaisiin tuntitaksoihin; yksikkökustannusten käyttö muuan muassa sellaisten arviomääräisten erien pohjalta, jotka poikkeavat merkittävästi todellisista yksikkökustannuksista. Tulokset viittaavat siihen, että virheriski yhteisyrityksessä on kasvanut. Tämä johtuu siitä, että yhteisyrityksen Horisontti 2020 -hankkeita on panemassa täytäntöön suuri määrä yksityisiä osakkaita sidosyhteisöineen.

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

3.3.16. *Liitteessä* on yhteenveto korjaavista toimenpiteistä, jotka yhteisyritys on toteuttanut Euroopan tilintarkastustuomioistuimen aiempina vuosina esittämien huomautusten perusteella.

---

³⁴ COM(2011) 809 final.

Liite – Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

Vuosi	Euroopan tilintarkastustuomioistuimen kommentit	Korjaavan toimenpiteen tilanne (Toteutettu/ Kesken / Tekemättä / Ei relevantti)
2018	Sekä väliaikaisen että sopimussuhteisen henkilöstön vaihtuvuus oli yhteisyrityksessä suurta vuosina 2017 ja 2018. Väliaikaisen henkilöstön vaihtuvuus lisääntyi jyrkästi – lähes 17 prosenttiin – vuonna 2018, kun neljä hankkeista vastannutta toimihenkilöä lähti yhteisyrityksen palveluksesta. Tilapäistyöntekijöiden tarjoamien palveluiden käyttö lähes kaksinkertaistui vuonna 2018.	Toteutettu

Yhteisyrityksen vastaus

Yhteisyritys ottaa huomioon tilintarkastustuomioistuimen kertomuksen.

3.4. Innovatiivisia lääkkeitä koskevaa yhteistä teknologia-aloitetta toteuttava yhteisyritys (IMI)

Johdanto

3.4.1. Innovatiivisia lääkkeitä koskevan yhteisen teknologia-aloitteen toteuttamiseksi perustettiin joulukuussa 2007³⁵ kymmenen vuoden ajaksi eurooppalainen yhteisyritys (IMI 1), jonka toimipaikka on Brysselissä. Toukokuussa 2014 neuvosto hyväksyi uuden perustamisasetuksen ja jatkoi yhteisyrityksen toiminnan kesto 31. joulukuuta 2024³⁶ saakka (IMI 2).

3.4.2. IMI-yhteisyritys on julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuteen perustuva terveysalan tutkimusta ja innovointia edistävä elin. Yhteisyrityksen perustajaosakkaita ovat Euroopan unioni, jota edustaa komissio (tutkimuksen ja innovoinnin pääosasto, PO RTD), sekä lääketeollisuutta edustava Euroopan lääketeollisuuden yhdistysten liitto (European Federation of Pharmaceutical Industries and Associations, EFPIA).

---

³⁵ Neuvoston asetus (EY) N:o 73/2008, annettu 20 päivänä joulukuuta 2007, yhteisyrityksen perustamisesta innovatiivisia lääkkeitä koskevan yhteisen teknologia-aloitteen toteuttamiseksi (EUVL L 30, 4.2.2008, s. 38).

³⁶ Neuvoston asetus (EU) N:o 557/2014, annettu 6 päivänä toukokuuta 2014, toisen innovatiiviset lääkkeet -aloitetta toteuttavan yhteisyrityksen perustamisesta (EUVL L 169, 7.6.2014, s. 54).

3.4.3. Taulukossa 3.4.1 esitetään yhteisyrityksen avainluvut³⁷.

Taulukko 3.4.1 – Yhteisyrityksen avainluvut

	2019	2018
Talousarvion uudet maksumäärärahat (miljoonaa euroa)	200,1	179,6
Talousarvion uudet maksusitoumusmäärärahat (miljoonaa euroa)	134,1	275,6
Käytettävissä olevat maksumäärärahat (miljoonaa euroa) ⁽¹⁾	231,3	236,0
Käytettävissä olevat maksusitoumusmäärärahat (miljoonaa euroa) ⁽¹⁾	261,4	485,6
Henkilöstö yhteensä 31. joulukuuta ⁽²⁾	53	48

⁽¹⁾ Käytettävissä olevat määrärahat sisältävät aiempien vuosien käyttämättömät määrärahat, jotka yhteisyritys on ottanut kuluvaan varainhoitovuoden talousarvioon, sekä käyttötarkoitukseensa sidotut tulot ja uudelleen seuraavalle vuodelle kohdennetut määrärahat.

⁽²⁾ Virkamiehiä, väliaikaisia toimihenkilöitä ja sopimussuhteisia toimihenkilöitä ja kansallisia asiantuntijoita.

Lähde: Yhteisyrityksen toimittamat tiedot.

³⁷ Lisätietoja yhteisyrityksen toimivaltuuksista ja toiminnasta esitetään sen sivustolla osoitteessa www.imi.europa.eu.

Tarkastuslausuman perustana olevat tiedot

Lausunto

3.4.4. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

- a) yhteisyrityksen tilinpäätöksen, joka sisältää tilinpäätöslaskelmat³⁸ ja kertomukset talousarvion toteuttamisesta³⁹ 31. joulukuuta 2019 päättyneeltä varainhoitovuodelta, ja
- b) tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

Tilien luotettavuus

Lausunto tilien luotettavuudesta

3.4.5. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että yhteisyrityksen tilinpäätös 31. joulukuuta 2019 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot yhteisyrityksen taloudellisesta asemasta 31. päivältä joulukuuta 2019 sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksyttyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

---

³⁸ Tilinpäätöslaskelmat sisältävät taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman, nettovarallisuuden muutoksia koskevan laskelman sekä yhteenvedon keskeisistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja muut liitetiedot.

³⁹ Kertomukset talousarvion toteuttamisesta käsittävät kertomukset, joissa on aggregoitu kaikki talousarviotahtumat, ja talousarvion liitetiedot.

Tilien perustana olevien toimien laillisuus ja asianmukaisuus

Tulot

Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.4.6. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että 31. joulukuuta 2019 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Maksut

Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.4.7. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että 31. joulukuuta 2019 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat maksut ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

3.4.8. Jäljempänä esitettävät huomautukset eivät aseta Euroopan tilintarkastustuomioistuimen lausuntoa kyseenalaiseksi.

Huomautukset seitsemännän puiteohjelman talousarvion toteuttamisesta

3.4.9. *Taulukossa 3.4.2* esitetään yleiskatsaus osakkaiden IMI 1 -yhteisyritykseen suorittamista maksuosuuksista (tilanne vuoden 2019 lopussa).

Taulukko 3.4.2 – Osakkaiden rahoitusosuudet IMI 1 -yhteisyritykseen (miljoonaa euroa)

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)			Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2019)				
	Operatiiviset toimet	Täydentävät toimet (1)	Yhteensä	Käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset	Luontoissuoritukset täydentäviin toimiin	Yhteensä
EU (PO RTD)	1 000,0	Ei sovelleta	1 000,0	924,8	0,0	0,0	Ei sovelleta	924,8
Yksityiset osakkaat	1 000,0	Ei sovelleta	1 000,0	21,9	688,6	69,7	Ei sovelleta	780,2
Yhteensä	2 000,0	Ei sovelleta	2 000,0	946,7	688,6	69,7	Ei sovelleta	1 705,0

(1) Tilintarkastustuomioistuimen tarkastus ei kata täydentäviä toimia.

Lähde: Yhteisyrityksen toimittamat tiedot.

3.4.10. Niissä vuoden 2019 määrärahoissa, jotka olivat yhteisyrityksen käytettävissä seitsemännen puiteohjelman hankkeisiin, käyttöaste oli maksumäärärahojen osalta 97 prosenttia.

Huomautukset Horisontti 2020 -puiteohjelman talousarvion toteuttamisesta

3.4.11. *Taulukossa 3.4.3* esitetään yleiskatsaus osakkaiden IMI 2 -yhteisyritykseen suorittamista maksuosuuksista (tilanne vuoden 2019 lopussa).

Taulukko 3.4.3 – Osakkaiden rahoitusosuudet IMI 2 -yhteisyritykseen (miljoonaa euroa)

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)			Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2019)				
	Operatiiviset toimet	Täydentävät toimet (1)	Yhteensä	Käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset	Luontoissuoritukset täydentäviin toimiin	Yhteensä
EU (PO RTD)	1 638,0	Ei sovelleta	1 638,0	423,7	0,0	0,0	Ei sovelleta	423,7
EFPIA	1 425,0	Ei sovelleta	1 425,0	15,6	202,6	117,4	Ei sovelleta	335,6
Assosioituneet kumppanit	213,0	Ei sovelleta	213,0	5,7	8,2	26,8	Ei sovelleta	40,7
Yhteensä	3 276,0	Ei sovelleta	3 276,0	445,0	210,8	144,2	Ei sovelleta	800,0

(1) Tilintarkastustuomioistuimen tarkastus ei kata täydentäviä toimia.

Lähde: Yhteisyrityksen toimittamat tiedot.

3.4.12. Käyttöaste niissä vuoden 2019 määrärahoissa, jotka olivat yhteisyrityksen käytettävissä Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeisiin, oli maksusitoumusmäärärahojen osalta 100 prosenttia ja maksumäärärahojen osalta 98 prosenttia.

3.4.13. IMI-yhteisyritys toteutti useita korjaavia toimenpiteitä, joilla se vuonna 2019 paransi merkittävästi uusien maksumäärärahojen tarpeeseen liittyvää suunnittelua ja seurantaa. Yhteisyrityksen oli kuitenkin palautettava 139,1 miljoonaa euroa vuoden 2019 maksusitoumusmäärärahoja EU:n talousarvioon siitä syystä, että vuotuisen työsuunnitelmaan 2019 sisältyi pienempi määrä ehdotuspyyntöjen aihealueita. Koska arvioinnista vastaavia asiantuntijoita tarvittiin tästä syystä vähemmän, yhteisyritys käytti vain 2,8 miljoonaa euroa (49 prosenttia) niistä 5,8 miljoonan euron määrärahoista, jotka vuonna 2019 olivat käytettävissä infrastruktuurimenoihin (talousarvion osasto 2).

Huomautukset sisäisistä kontrolleista

3.4.14. Yhteisyritys on ottanut käyttöön luotettavat rahoitusta ja operatiivista toimintaa koskevat ennakkotarkastusmenettelyt, jotka perustuvat asiakirjatarkastuksiin. Yhteisyrityksen on pantava täytäntöön komission uusi sisäisen valvonnan kehys, jonka perustana on 17 sisäisen valvonnan periaatetta. Yhteisyritys oli vuoden 2019 loppuun mennessä pannut täytäntöön uuden sisäisen valvonnan kehyksen ja kehittänyt indikaattoreita arvioidakseen kontrollitoimintojen tehokkuutta kaikkien sisäisen valvonnan periaatteiden ja niiden erityispiirteiden osalta. Vuosi 2019 oli toinen vuosi, jona yhteisyritys teki itsearviointin uuden kehyksen mukaisista sisäisen valvonnan toimistaan.

3.4.15. Yhteisyritys toimittaa seitsemännen puiteohjelman väli- ja loppumaksujen jälkitarkastukset edunsaajien luona, kun taas Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeita koskevien kuluilmoitusten jälkitarkastuksista vastaa komission yhteinen tarkastus (Common Audit Service, CAS). Vuoden 2019 lopussa käytettävissä olleiden jälkitarkastustulosten perusteella yhteisyritys raportoi seitsemännen puiteohjelman hankkeiden⁴⁰ edustavaksi virhetasoksi 2,05 prosenttia ja jäännösvirhetasoksi 0,66 prosenttia ja Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeiden edustavaksi virhetasoksi 0,85 prosenttia ja jäännösvirhetasoksi 0,52 prosenttia (selvitetyt ennakkomaksut ja loppumaksut)⁴¹. Komissio totesi Horisontti 2020 -puiteohjelmaa koskevassa asetusehdotuksessaan⁴², että "[...] Horisontti 2020 -puiteohjelman mukaisissa tutkimusmenoissa 2–5 prosentin vuotuinen virheriski on realistinen tavoite, kun otetaan huomioon tarkastusten kustannukset, sääntöjen monimutkaisuuden vähentämiseksi ehdotetut yksinkertaistamistoimenpiteet ja tutkimushankkeiden kustannusten korvaamiseen liittyvä toiminnan luonteesta johtuva riski. Lopullisena tavoitteena on, että jäännösvirhetaso on mahdollisimman lähellä kahta prosenttia ohjelmien päättyessä, kun kaikkien tarkastusten, korjausten ja takaisinperintätoimenpiteiden rahoitusvaikutukset on otettu huomioon."

3.4.16. Osana maksuihin liittyvien operatiivisten kontrollien tarkastusta tilintarkastustuomioistuin poimi ja tarkasti satunnaisotoksen, joka koostui Horisontti 2020 -puiteohjelman maksuista edunsaajille vuonna 2019. Tarkastuksen tarkoituksena oli saada vahvistus jälkitarkastuksissa havaituille virhetasoille. Näissä

⁴⁰ IMI 2 -yhteisyrityksen vuotuinen toimintakertomus 2019, kohta 4.3.

⁴¹ IMI 2 -yhteisyrityksen vuotuinen toimintakertomus 2019, kohta 4.3.

⁴² COM(2011) 809 final.

yksityiskohtaisissa tarkastuksissa ei havaittu, että otokseen kuuluneisiin yhteisyrityksen edunsaajiin olisi liittynyt merkittäviä virheitä tai valvontapuutteita.

Muut asiat

3.4.17. Yhteisyritys vakautti henkilöstötilannettaan merkittävästi vuoden 2019 aikana. Erityisesti voidaan todeta, että henkilöstön vaihtuvuus väheni 21 prosentista 5,6 prosenttiin. Lisäksi pitkäaikaisella sairauslomalla olevien henkilöiden määrä pieneni neljästä yhteen. Myös vuokrahenkilöstöä käytettiin vähemmän, ja sen määrä pieneni 5,1 henkilöstä 3,8 henkilöön (kokoaikaiseksi muutettuina).

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

3.4.18. *Liitteessä* on yhteenveto korjaavista toimenpiteistä, jotka yhteisyritys on toteuttanut Euroopan tilintarkastustuomioistuimen aiempina vuosina esittämien huomautusten perusteella.

Liite – Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

Vuosi	Euroopan tilintarkastustuomioistuimen kommentit	Korjaavan toimenpiteen tilanne (Toteutettu/ Kesken / Tekemättä / Ei relevantti)
2017	Vuoden 2017 loppua lähestyttäessä edeltäviltä vuosilta oli käyttämättä maksumäärärahoja 78,7 miljoonaa euroa. Tämän seurauksena yhteisyrityksen hallintoneuvosto teki heinäkuussa 2017 päätöksen, jolla kyseisen vuoden uusia toimintaan kohdistuvia maksumäärärahoja pienennettiin 56 miljoonalla eurolla. Lisäksi hallintoneuvosto teki marraskuussa 2017 päätöksen, jolla aiempina vuosina käyttämättä jääneiden maksumäärärahojen kumulatiivista määrää pienennettiin 25,8 miljoonalla eurolla. Tilanne osoittaa, että uusien maksumäärärahojen tarpeen suunnittelussa ja seurannassa on viime vuosina ollut puutteita.	Toteutettu
2017	Yhteisyritys laati vastauksena arvioijien antamiin suosituksiin toimintasuunnitelman, jonka yhteisyrityksen toisen vaiheen hallintoneuvosto vahvisti marraskuussa 2017. Toimintasuunnitelma sisältää monia erilaisia toimia, jotka yhteisyrityksen on tarkoitus toteuttaa, ja jotkin niistä on jo käynnistetty. Suurin osa toimista on määrä toteuttaa vuosina 2018 ja 2019, kun taas joidenkin toimien toteuttamista harkitaan seuraavalla ohjelmakaudella.	Toteutettu

Vuosi	Euroopan tilintarkastustuomioistuimen kommentit	Korjaavan toimenpiteen tilanne (Toteutettu/ Kesken / Tekemättä / Ei relevantti)
2018	Edeltäviltä varainhoitovuosilta siirrettyjen käyttämättömien maksumäärärahojen määrä oli vuoden 2018 lopussa 56,1 miljoonaa euroa. Tästä syystä yhteisyrityksen hallintoneuvosto hyväksyi joulukuussa 2018 talousarviomuutoksen, jolla varainhoitovuoden uusia maksumäärärahoja pienennettiin 36,3 miljoonalla eurolla ⁴³ . Sen jälkeen kun IMI-yhteisyritys oli toteuttanut monia korjaavia toimenpiteitä, tilanne parani edelliseen vuoteen verrattuna. Tästä huolimatta uusia maksumäärärahoja koskevien tarpeiden suunnittelu ja seuranta oli edelleen puutteellista.	Toteutettu
2018	Yhteisyrityksen henkilöstön vaihtuvuus oli suurta vuonna 2018, kaikkiaan keskimäärin 21 prosenttia. Erytisen suurta oli sopimussuhteisen henkilöstön vaihtuvuus, joka oli noin 60 prosenttia. Tilannetta vaikeuttivat kahdeksan pitkää sairauslomaa, joista neljä oli vuonna 2018 ilmenneitä uusia tapauksia. Näin ollen vain puolet yhteisyrityksen henkilöstöstä pysyi tehtävissään vuonna 2018, mikä lisäsi riskiä siitä, että yhteisyrityksen toiminnallisia tavoitteita ei saavutettaisi suunnitellusti. Selviytyäkseen vuonna 2018 vallinneesta henkilöstötilanteesta yhteisyritys turvautui vuokrahenkilöstöön, jonka osuus yhteisyrityksen koko henkilöstöstä oli 9,6 prosenttia.	Toteutettu

⁴³ Varainhoitovuoden 2018 kolmas lisätalousarvio vahvistettiin 5. joulukuuta 2018.

Yhteisyrityksen vastaus

Yhteisyritys ottaa huomioon tilintarkastustuomioistuimen kertomuksen.

3.5. Polttokenno- ja vety-yhteisyritys (FCH)

Johdanto

3.5.1. Polttokenno- ja vety-yhteisyritys perustettiin toukokuussa 2008 Brysseliin 31. joulukuuta 2017 asti kestäväksi ajanjaksoksi⁴⁴ (FCH 1). Neuvosto jatkoi toukokuussa 2014 yhteisyrityksen toiminnan kestoja 31. joulukuuta 2024 saakka⁴⁵ (FCH 2).

3.5.2. FCH-yhteisyritys on julkisen ja yksityisen sektorin välinen kumppanuus polttokenno- ja vetyteknologiaa koskevan tutkimuksen ja innovoinnin alalla. Yhteisyrityksen osakkaita ovat Euroopan komission edustama Euroopan unioni, teollisuusryhmittymä (Hydrogen Europe) ja tutkimusryhmittymä (Hydrogen Europe Research).

3.5.3. *Taulukossa 3.5.1* esitetään yhteisyrityksen avainluvut⁴⁶.

---

⁴⁴ Neuvoston asetus (EY) N:o 521/2008, annettu 30 päivänä toukokuuta 2008, polttokenno- ja vetyteknologian alalla toimivan yhteisyrityksen perustamisesta (EUVL L 153, 12.6.2008, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna neuvoston asetuksella (EU) N:o 1183/2011 (EUVL L 302, 19.11.2011, s. 3).

⁴⁵ Neuvoston asetus (EU) N:o 559/2014, annettu 6 päivänä toukokuuta 2014, toisen polttokenno- ja vety-yhteisyrityksen perustamisesta (EUVL L 169, 7.6.2014, s. 108).

⁴⁶ Lisätietoja yhteisyrityksen toimivaltuuksista ja toiminnasta esitetään sen sivustolla osoitteessa www.fch.europa.eu.

Taulukko 3.5.1 – Yhteisyrityksen avainluvut

	2019	2018
Talousarvion uudet maksumäärärahat (miljoonaa euroa)	104,2	102,4
Talousarvion uudet maksusitoumusmäärärahat (miljoonaa euroa)	87,1	79,8
Käytettävissä olevat maksumäärärahat (miljoonaa euroa) ⁽¹⁾	113,9	126,5
Käytettävissä olevat maksusitoumusmäärärahat (miljoonaa euroa) ⁽¹⁾	91,7	85,5
Henkilöstö yhteensä 31. joulukuuta ⁽²⁾	28	27

⁽¹⁾ Käytettävissä olevat määrärahat sisältävät aiempien vuosien käyttämättömät määrärahat, jotka yhteisyritys on ottanut kuluvan varainhoitovuoden talousarvioon, sekä käyttötarkoitukseensa sidotut tulot ja uudelleen seuraavalle vuodelle kohdennetut määrärahat.

⁽²⁾ Virkamiehiä, väliaikaisia toimihenkilöitä ja sopimussuhteisia toimihenkilöitä ja kansallisia asiantuntijoita.

Lähde: Yhteisyrityksen toimittamat tiedot.

Tarkastuslausuman perustana olevat tiedot

Lausunto

3.5.4. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

- yhteisyrityksen tilinpäätöksen, joka sisältää tilinpäätöslaskelmat⁴⁷ ja kertomukset talousarvion toteuttamisesta⁴⁸ 31. joulukuuta 2019 päättyneeltä varainhoitovuodelta, ja
- tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

⁴⁷ Tilinpäätöslaskelmat sisältävät taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman, nettovarallisuuden muutoksia koskevan laskelman sekä yhteenvedon keskeisistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja muut liitetiedot.

⁴⁸ Kertomukset talousarvion toteuttamisesta käsittävät kertomukset, joissa on aggregoitu kaikki talousarviotapahtumat, ja talousarvion liitetiedot.

Tilien luotettavuus

Lausunto tilien luotettavuudesta

3.5.5. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että yhteisyrityksen tilinpäätös 31. joulukuuta 2019 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot yhteisyrityksen taloudellisesta asemasta 31. päivältä joulukuuta 2019 sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksyttyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

Tilien perustana olevien toimien laillisuus ja asianmukaisuus

Tulot

Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.5.6. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että 31. joulukuuta 2019 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Maksut

Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.5.7. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että 31. joulukuuta 2019 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat maksut ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

3.5.8. Jäljempänä esitettävät huomautukset eivät aseta Euroopan tilintarkastustuomioistuimen lausuntoa kyseenalaiseksi.

Huomautukset seitsemännen puiteohjelman talousarvion toteuttamisesta

3.5.9. *Taulukossa 3.5.2* esitetään yleiskatsaus osakkaiden FCH 1 -yhteisyritykseen suorittamista maksuosuuksista (tilanne vuoden 2019 lopussa).

Taulukko 3.5.2 – Osakkaiden rahoitusosuudet FCH 1 -yhteisyritykseen (miljoonaa euroa)

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)			Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2019)				
	Operatiiviset toimet	Täydentävät toimet (1)	Yhteensä	Käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset	Luontoissuoritukset täydentäviin toimiin	Yhteensä
EU (PO RTD)	470,0	Ei sovelleta	470,0	402,4	19,1	0,0	Ei sovelleta	421,5
Yksityiset osakkaat	470,0	Ei sovelleta	470,0	17,9	429,6	2,9	Ei sovelleta	450,4
Yhteensä	940,0	Ei sovelleta	940,0	420,3	448,7	2,9	Ei sovelleta	871,9

(1) Tilintarkastustuomioistuimen tarkastus ei kata täydentäviä toimia.

Lähde: Yhteisyrityksen toimittamat tiedot.

3.5.10. Niissä vuoden 2019 määrärahoissa, jotka olivat yhteisyrityksen käytettävissä seitsemännen puiteohjelman hankkeisiin, käyttöaste oli maksumäärärahojen osalta 95,1 prosenttia.

Huomautukset Horisontti 2020 -puiteohjelman talousarvion toteuttamisesta

3.5.11. *Taulukossa 3.5.3* esitetään yleiskatsaus osakkaiden FCH 2 -yhteisyritykseen suorittamista maksuosuuksista (tilanne vuoden 2019 lopussa).

Taulukko 3.5.3 – Osakkaiden rahoitusosuudet FCH 2 -yhteisyritykseen (miljoonaa euroa)

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)			Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2019)				
	Operatiiviset toimet	Täydentävät toimet (1)	Yhteensä	Käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset	Luontoissuoritukset täydentäviin toimiin	Yhteensä
EU (PO RTD)	665,0	0,0	665,0	420,0	0,0	0,0	0,0	420,0
Yksityiset osakkaat	95,0	285,0	380,0	6,3	5,4	26,4	667,0	705,1
Yhteensä	760,0	285,0	1 045,0	426,3	5,4	26,4	667,0	1 125,1

(1) Tilintarkastustuomioistuimen tarkastus ei kata täydentäviä toimia.

Lähde: Yhteisyrityksen toimittamat tiedot.

3.5.12. Teollisuutta edustavien osakkaiden luontoissuoritukset, jotka koskivat operatiivisia toimia, olivat vähäisiä, mikä johtuu siitä, että yhteisyritys varmentaa kyseiset luontoissuoritukset lopullisten kuluilmoitusten yhteydessä. Tästä syystä suurin osa sidotuista luontoissuorituksista varmennetaan Horisontti 2020 -ohjelman

elinkaaren myöhemmässä vaiheessa, kun hankkeiden loppumaksut suoritetaan ja on aika antaa todistukset taloutta koskevista selvityksistä.

3.5.13. Käyttöaste niissä vuoden 2019 määrärahoissa, jotka olivat yhteisyrityksen käytettävissä Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeisiin, oli maksusitoumusmäärärahojen osalta 86,3 prosenttia ja maksumäärärahojen osalta 100 prosenttia. Maksusitoumusmäärärahoja ei käytetty täysimääräisesti, sillä vuoden 2019 ehdotuspyynnön kahdella aihealueella ei hyväksytty hankkeita lainkaan.

Huomautukset sisäisistä kontroleista

3.5.14. Yhteisyritys on ottanut käyttöön rahoitusta ja operatiivista toimintaa koskevat ennakkotarkastusmenettelyt, jotka perustuvat asiakirjatarkastuksiin. Yhteisyrityksen on pantava täytäntöön komission uusi sisäisen valvonnan kehys, jonka perustana on 17 sisäisen valvonnan periaatetta. Vuoden 2019 loppuun mennessä yhteisyritys oli jo saanut valmiiksi tämänhetkiseen sisäisen valvonnan järjestelmään perustuvan puuteanalyysin ja kehittänyt indikaattoreita, joilla se arvioi uusien sisäisen valvonnan periaatteiden ja niiden erityispiirteiden vaikuttavuutta.

3.5.15. Yhteisyritys toimittaa seitsemännen puiteohjelman väli- ja loppumaksujen jälkitarkastukset edunsaajien luona, kun taas Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeita koskevien kuluilmoitusten jälkitarkastuksista vastaa komission yhteinen tarkastus (Common Audit Service, CAS). Vuoden 2019 lopussa käytettävissä olleiden jälkitarkastustulosten perusteella yhteisyritys raportoi seitsemännen puiteohjelman hankkeiden⁴⁹ edustavaksi virhetasoksi 2,08 prosenttia ja jäännösvirhetasoksi 1,08 prosenttia ja Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeiden edustavaksi virhetasoksi 0,94 prosenttia ja jäännösvirhetasoksi 0,7 prosenttia (selvitetyt ennakkomaksut ja loppumaksut)⁵⁰. Komissio totesi Horisontti 2020 -puiteohjelmaa koskevassa asetusehdotuksessaan⁵¹, että "[...] Horisontti 2020 -puiteohjelman mukaisissa tutkimusmenoissa 2–5 prosentin vuotuinen virheriski on realistinen tavoite, kun otetaan huomioon tarkastusten kustannukset, sääntöjen monimutkaisuuden vähentämiseksi ehdotetut yksinkertaistamistoimenpiteet ja tutkimushankkeiden kustannusten korvaamiseen liittyvä toiminnan luonteesta johtuva riski. Lopullisena tavoitteena on, että jäännösvirhetaso on mahdollisimman lähellä kahta prosenttia

⁴⁹ FCH 2 -yhteisyrityksen vuotuinen toimintakertomus 2019, kohta 4.3.

⁵⁰ FCH 2 -yhteisyrityksen vuotuinen toimintakertomus 2019, kohta 4.3.

⁵¹ COM(2011) 809 final.

ohjelmien päättyessä, kun kaikkien tarkastusten, korjausten ja takaisinperintätoimenpiteiden rahoitusvaikutukset on otettu huomioon.”

3.5.16. Osana maksuihin liittyvien operatiivisten kontrollien tarkastusta tilintarkastustuomioistuin poimi ja tarkasti satunnaisotoksen, joka koostui Horisontti 2020 -puiteohjelman maksuista edunsaajille vuonna 2019. Tarkastuksen tarkoituksena oli saada vahvistus jälkitarkastuksissa havaituille virhetasoille. Näissä yksityiskohtaisissa tarkastuksissa ei havaittu, että otokseen kuuluneisiin yhteisyrityksen edunsaajiin olisi liittynyt merkittäviä virheitä tai valvontapuutteita.

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

3.5.17. *Liitteessä* on yhteenveto korjaavista toimenpiteistä, jotka yhteisyritys on toteuttanut Euroopan tilintarkastustuomioistuimen aiempina vuosina esittämien huomautusten perusteella.

Liite – Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

Vuosi	Euroopan tilintarkastustuomioistuimen kommentit	Korjaavan toimenpiteen tilanne (Toteutettu/ Kesken / Tekemättä / Ei relevantti)
2017	FCH-yhteisyritys laati vastauksena arvioijien antamiin suosituksiin toimintasuunnitelman, jonka yhteisyrityksen toisen vaiheen hallintoneuvosto vahvisti maaliskuussa 2018. Toimintasuunnitelma sisältää monia erilaisia toimia, jotka yhteisyrityksen on tarkoitus toteuttaa, ja jotkin niistä on jo käynnistetty. Suurin osa toimista on määrä toteuttaa vuosina 2018 ja 2019, kun taas jäljelle jäävien toimien toteuttamista harkitaan seuraavalla ohjelmakaudella.	Toteutettu

Yhteisyrityksen vastaus

Yhteisyritys ottaa huomioon tilintarkastustuomioistuimen kertomuksen.

3.6. Elektroniset komponentit ja järjestelmät Euroopan johtoasemaa varten -yhteisyritys (ECSEL)

Johdanto

3.6.1. Brysselissä sijaitseva Elektroniset komponentit ja järjestelmät Euroopan johtoasemaa varten -yhteisyritys (ECSEL) perustettiin toukokuussa 2014⁵² toimikaudeksi, joka jatkuu 31. joulukuuta 2024 saakka. ECSEL-yhteisyritys korvasi ENIAC- ja ARTEMIS-yhteisyritykset, joiden toimikausi päättyi 26. kesäkuuta 2014. ECSEL-yhteisyritys alkoi toimia itsenäisesti 27. kesäkuuta 2014.

3.6.2. ECSEL-yhteisyritys on nanoelektroniikan ja sulautettujen tietotekniikkajärjestelmien tutkimukseen liittyvä julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuus. ECSEL-yhteisyrityksen perustajaosakkaita ovat Euroopan unioni (EU), jota edustaa komissio (viestintäverkkojen, sisältöjen ja teknologian pääosasto, PO CONNECT), ECSEL-osallistujavaltiot⁵³ sekä kolme teollisuusjärjestöä (AENEAS, ARTEMISIA ja EPoSS), jotka edustavat sulautettujen ja kyberfyysisten järjestelmien, älykkäiden integroitujen järjestelmien sekä mikro- ja nanoelektroniikan aloilla toimivia yrityksiä ja tutkimusorganisaatioita.

3.6.3. *Taulukossa 3.6.1* esitetään yhteisyrityksen avainluvut⁵⁴.

---

⁵² Neuvoston asetus (EU) N:o 561/2014, annettu 6 päivänä toukokuuta 2014, ECSEL-yhteisyrityksen perustamisesta (EUVL L 169, 7.6.2014, s. 152).

⁵³ Alankomaat, Belgia, Bulgaria, Espanja, Irlanti, Israel, Italia, Itävalta, Kreikka, Latvia, Liettua, Luxemburg, Malta, Norja, Portugali, Puola, Ranska, Romania, Ruotsi, Saksa, Slovakia, Slovenia, Suomi, Sveitsi, Tanska, Tšekki, Turkki, Unkari, Viro ja Yhdistynyt kuningaskunta.

⁵⁴ Lisätietoja yhteisyrityksen toimivaltuuksista ja toiminnasta esitetään sen sivustolla: www.ecsel.eu.

Taulukko 3.6.1 – Yhteisyrityksen avainluvut

	2019	2018
Talousarvion uudet maksumäärärahat (miljoonaa euroa)	172,6	290,1
Talousarvion uudet maksusitoumusmäärärahat (miljoonaa euroa)	197,7	187,3
Käytettävissä olevat maksumäärärahat (miljoonaa euroa) ⁽¹⁾	232,5	310,6
Käytettävissä olevat maksusitoumusmäärärahat (miljoonaa euroa) ⁽¹⁾	204,0	194,2
Henkilöstö yhteensä 31. joulukuuta ⁽²⁾	29	30

⁽¹⁾ Käytettävissä olevat määrärahat sisältävät aiempien vuosien käyttämättömät määrärahat, jotka yhteisyritys on ottanut kuluvaan varainhoitovuoden talousarvioon, sekä käyttötarkoitukseensa sidotut tulot ja uudelleen seuraavalle vuodelle kohdennetut määrärahat.

⁽²⁾ Virkamiehiä, väliaikaisia toimihenkilöitä ja sopimussuhteisia toimihenkilöitä ja kansallisia asiantuntijoita.

Lähde: Yhteisyrityksen toimittamat tiedot.

Tarkastuslausuman perustana olevat tiedot

Lausunto

3.6.4. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

- yhteisyrityksen tilinpäätöksen, joka sisältää tilinpäätöslaskelmat⁵⁵ ja kertomukset talousarvion toteuttamisesta⁵⁶ 31. joulukuuta 2019 päättyneeltä varainhoitovuodelta, ja
- tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

⁵⁵ Tilinpäätöslaskelmat sisältävät taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman, nettovarallisuuden muutoksia koskevan laskelman sekä yhteenvedon keskeisistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja muut liitetiedot.

⁵⁶ Kertomukset talousarvion toteuttamisesta käsittävät kertomukset, joissa on aggregoitu kaikki talousarviotapahtumat, ja talousarvion liitetiedot.

Tilien luotettavuus

Lausunto tilien luotettavuudesta

3.6.5. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että yhteisyrityksen tilinpäätös 31. joulukuuta 2019 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot yhteisyrityksen taloudellisesta asemasta 31. päivältä joulukuuta 2019 sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksyttyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

Tilien perustana olevien toimien laillisuus ja asianmukaisuus

Tulot

Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.6.6. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että 31. joulukuuta 2019 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Maksut

Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.6.7. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että 31. joulukuuta 2019 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat maksut ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

3.6.8. Jäljempänä esitettävät huomautukset eivät aseta Euroopan tilintarkastustuomioistuimen lausuntoa kyseenalaiseksi.

Huomautukset seitsemännen puiteohjelman talousarvion toteuttamisesta

3.6.9. EU on vuoden 2019 loppuun mennessä osoittanut seitsemännen puiteohjelman varoista 637,6 miljoonaa euroa puiteohjelmaan kuuluneiden ECSEL-yhteisyrityksen toimien yhteisrahoitukseen. Kyseiset toimet on siirretty ECSEL-yhteisyritykselle ARTEMIS- ja ENIAC-yhteisyrityksiltä kesäkuussa 2014. Lisäksi 17,9 miljoonaa euroa on osoitettu mainittuja toimia koskevien hallinnollisten kulujen yhteisrahoitukseen. Seitsemännen puiteohjelman toimiin liittyneet maksusitoumukset, jotka ECSEL-yhteisyritys otti vastaan kesäkuussa 2014, olivat kumulatiiviselta määrältään 447,3 miljoonaa euroa (ARTEMIS 101,4 miljoonaa euroa ja ENIAC 345,9 miljoonaa euroa). ECSEL-yhteisyritys oli vuoden 2019 loppuun mennessä vapauttanut maksusitoumuksia 21,8 miljoonaa euroa (ARTEMIS 10,7 miljoonaa euroa and ENIAC 11,1 miljoonaa euroa) ja maksanut niitä 372,5 miljoonaa euroa (ARTEMIS 78,4 miljoonaa euroa and ENIAC 294,1 miljoonaa euroa).

3.6.10. Yhteisyrityksellä oli varainhoitovuonna 2019 käytettävissään 44,8 miljoonaa euroa maksumäärärahoja seitsemännen puiteohjelman hankkeiden yhteisrahoitukseen. Maksumäärärahojen käyttöaste oli 45,3 prosenttia. Alhaisen käyttöasteen syynä oli pääasiassa se, että kansalliset rahoitusviranomaiset esittivät viiveellä todistuksia, jotka koskivat käynnissä olevissa seitsemännen puiteohjelman toimissa toteutettujen hankkeiden päättymistä. Koska ohjelma päätettiin vuoden 2017 lopussa, nämä viivästyksiset lisäävät riskiä siitä, että varoja, jotka yhteisyritykselle on jo osoitettu seitsemänneestä puiteohjelmasta, ei ehkä tulla käyttämään täysimääräisesti.

Huomautukset Horisontti 2020 -puiteohjelman talousarvion toteuttamisesta

3.6.11. Taulukossa 3.6.2 esitetään yleiskatsaus osakkaiden ECSEL-yhteisyritykseen suorittamista maksuosuuksista (tilanne vuoden 2019 lopussa).

Taulukko 3.6.2 – Osakkaiden rahoitusosuudet ECSEL-yhteisyrityksen toteuttamiin Horisontti 2020 -puiteohjelman toimiin (miljoonaa euroa)

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)			Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2019)				
	Operatiiviset toimet	Täydentävät toimet (1)	Yhteensä	Käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset	Luontoissuoritukset täydentäviin toimiin	Yhteensä
EU (PO CNECT)	1 185,0	Ei sovelleta	1 185,0	681,5	0,0	0,0	Ei sovelleta	681,5
Yksityiset osakkaat	1 657,5	Ei sovelleta	1 657,5	14,9	102,5	705,4	Ei sovelleta	822,8
Yhteensä	2 842,5	Ei sovelleta	2 842,5	696,4	102,5	705,4	Ei sovelleta	1 504,3

(1) Tilintarkastustuomioistuinten tarkastus ei kata täydentäviä toimia.

Lähde: Yhteisyrityksen toimittamat tiedot.

3.6.12. ECSEL-yhteisyrityksen 30 osallistujavaltion on rahoitettava yhteisyrityksen operatiivisia toimia ainakin 1 170 miljoonalla eurolla⁵⁷. Osallistujavaltiot, jotka olivat ottaneet osaa vuosien 2014–2018 ehdotuspyyntöihin⁵⁸, olivat vuoden 2019 loppuun mennessä allekirjoittaneet sopimuksia 763,5 miljoonalla eurolla ja suorittaneet maksuja 341,6 miljoonalla eurolla (29,2 prosenttia kaikista vaadituista maksuosuuksista). Osallistujavaltioiden maksuosuuksien alhainen taso johtuu siitä, että tietyt osallistujavaltiot laskevat kulunsa ja ilmoittavat ne ECSEL-yhteisyritykselle vasta siinä vaiheessa, kun niiden tukemat Horisontti 2020 -hankkeet on saatu päätökseen.

3.6.13. ECSEL-yhteisyritys voi laskea teollisuutta edustavien osakkaiden luontoissuoritusten tosiasiallisen määrän vasta sen jälkeen, kun se on validoinut osallistujavaltioiden maksuosuudet ohjelman lopussa. Tämä selittää, miksi vuoden 2019 lopussa oli niin suuri määrä (705,4 miljoonaa euroa) sellaisia teollisuuden luontoissuorituksia, jotka oli ilmoitettu mutta joita ei vielä ollut validoitu.

3.6.14. Käyttöaste niissä vuoden 2019 määrärahoissa, jotka olivat yhteisyrityksen käytettävissä Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeisiin, oli maksusitoumusmäärärahojen osalta 100 prosenttia ja maksumäärärahojen osalta 89 prosenttia. Vuosien 2018 ja 2019 ehdotuspyyntöjen tuloksena valittujen Horisontti 2020 -hankkeiden ennakkomaksut muodostivat 67 prosenttia varainhoitovuoden aikana suoritetuista toimintamenoihin liittyvistä maksuista.

3.6.15. Käyttämättömät maksumäärärahat voidaan yhteisyrityksen tarpeiden mukaisesti sisällyttää seuraavien kolmen varainhoitovuoden talousarvioihin. Yhteisyritys kohdensi 19 miljoonaa euroa aiempien vuosien käyttämättömiä maksumäärärahoja uudelleen vuoden 2019 toimintatalousarvioon. Näin määrärahat, jotka koskivat Horisontti 2020 -avustusten maksuja, kasvoivat alkuperäisistä 163 miljoonasta eurosta 182 miljoonaan euroon. Yhteisyritys perusteli uudelleen kohdennusta sillä, että niiden maksupyyntöjen määrässä, jotka liittyivät vuosina 2014 ja 2015 toteutettuihin Horisontti 2020 -ehdotuspyyntöihin, oli odotettavissa kasvua vuonna 2019. Uudelleen kohdennetusta talousarviosta oli vuoden 2019 lopussa käytetty 59 prosenttia.

---

⁵⁷ Asetus (EU) N:o 561/2014, 4 artiklan 1 kohta.

⁵⁸ ECSEL-yhteisyrityksen 30 osallistujavaltiosta 19 osallistui vuoden 2014 ehdotuspyyntöön, 21 vuoden 2015 ehdotuspyyntöön, 24 vuoden 2016 ehdotuspyyntöön, 18 vuoden 2017 ehdotuspyyntöön ja 21 vuoden 2018 ehdotuspyyntöön.

Huomautukset sisäisistä kontrolleista

3.6.16. Hallinnollisia sopimuksia, jotka ARTEMIS- ja ENIAC- yhteisyritykset olivat tehneet kansallisten rahoitusviranomaisten kanssa, sovellettiin sen jälkeenkin, kun nämä yhteisyritykset sulautettiin ECSEL-yhteisyritykseksi. ARTEMIS- ja ENIAC- yhteisyritysten jälkitarkastusstrategiat perustuivat näiden sopimusten mukaisesti suurelta osin siihen, että kansalliset rahoitusviranomaiset tarkastivat hankkeiden kuluilmoitukset⁵⁹. ECSEL-yhteisyritys on arvioinut kansallisten rahoitusviranomaisten toimittamien jälkitarkastusten täytäntöönpanoa. Se on saanut kansallisilta rahoitusviranomaisilta kirjalliset lausunnot, joiden mukaan kansallisten menettelyjen täytäntöönpanon perusteella saadaan kohtuullinen varmuus tapahtumien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. ECSEL-yhteisyritys ei kuitenkaan voi seitsemännen puiteohjelman maksujen osalta laskea vain yhtä luotettavaa painotettua virhetasoa tai jäännösvirhetasoa, sillä kansallisten rahoitusviranomaisten soveltamat menetelmät ja menettelyt vaihtelevat huomattavasti.

3.6.17. ECSEL-yhteisyritys suoritti vuonna 2019 seitsemännen puiteohjelman hankkeiden yhteydessä maksuja 20,3 miljoonaa euroa (2018: 41 miljoonaa euroa). Määrä on 11,2 prosenttia (2018: 22 prosenttia) yhteisyrityksen toimintamenoihin liittyvien maksujen kokonaismäärästä vuonna 2019. Tilintarkastustuomioistuin sovelsi näihin maksuihin jäännösvirhetasoa, jonka tutkimuksen ja innovoinnin pääosasto oli määrittänyt koko seitsemännen puiteohjelman osalta: 3,52 prosenttia vuoden 2019 lopussa⁶⁰.

3.6.18. Yhteisyritys on ottanut käyttöön luotettavat rahoitusta ja operatiivista toimintaa koskevat ennakkotarkastusmenettelyt, jotka perustuvat asiakirjatarkastuksiin. Yhteisyrityksen on pantava täytäntöön komission uusi sisäisen valvonnan kehys, jonka perustana on 17 sisäisen valvonnan periaatetta. Yhteisyritys ei ollut vielä vuoden 2019 lopussa aloittanut täytäntöönpanoprosessia.

3.6.19. Horisontti 2020 -puiteohjelman maksuihin kohdistettavista jälkitarkastuksista vastaa komission yhteinen tarkastus (Common Audit Service, CAS)⁶¹. Vuoden 2019 lopussa käytettävissä olleiden jälkitarkastustulosten perusteella

⁵⁹ ARTEMIS- ja ENIAC-yhteisyritysten hyväksymien jälkitarkastusstrategioiden mukaisesti yhteisyrityksen on arvioitava vähintään kerran vuodessa, saadaanko osakasvaltioiden toimittamien tietojen perusteella riittävä varmuus tapahtumien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta.

⁶⁰ Tutkimuksen ja innovoinnin pääosaston (PO RTD) vuotuinen toimintakertomus 2019, s. 36.

⁶¹ Neuvoston asetus (EU) N:o 561/2014, 13 artiklan 2 kohta.

yhteisyritys raportoi Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeiden edustavaksi virhetasoksi 3 prosenttia ja jäännösvirhetasoksi 1,48 prosenttia (selvitetyt ennakkomaksut ja loppumaksut)⁶². Komissio totesi Horisontti 2020 -puiteohjelmaa koskevassa asetusehdotuksessaan⁶³, että ”[...] Horisontti 2020 -puiteohjelman mukaisissa tutkimusmenoissa 2–5 prosentin vuotuinen virheriski on realistinen tavoite, kun otetaan huomioon tarkastusten kustannukset, sääntöjen monimutkaisuuden vähentämiseksi ehdotetut yksinkertaistamistoimenpiteet ja tutkimushankkeiden kustannusten korvaamiseen liittyvä toiminnan luonteesta johtuva riski. Lopullisena tavoitteena on, että jäännösvirhetaso on mahdollisimman lähellä kahta prosenttia ohjelmien päättyessä, kun kaikkien tarkastusten, korjausten ja takaisinperintätoimenpiteiden rahoitusvaikutukset on otettu huomioon.”

3.6.20. Osana maksuihin liittyvien operatiivisten kontrollien tarkastusta tilintarkastustuomioistuin poimi ja tarkasti satunnaisotoksen, joka koostui Horisontti 2020 -puiteohjelman maksuista edunsaajille vuonna 2019. Tarkastuksen tarkoituksena oli saada vahvistus jälkitarkastuksissa havaituille virhetasoille. Näissä yksityiskohtaisissa tarkastuksissa paljastui systeemisiä virheitä, jotka liittyivät ilmoitettuihin henkilöstökuluihin. Pääasiallisia virhelähteitä olivat virheelliset tuntitaksalaskelmat yritysten omistajien osalta sekä sellaisten vuotuisten tuntitaksojen käyttäminen, jotka eivät perustuneet kokonaiseen, jo päätettyyn varainhoitovuoteen.

Muita seikkoja koskeva huomautus

3.6.21. ECSEL-yhteisyrityksen on parannettava sisäisen viestinnän prosessejaan voidakseen tunnistaa konkurssiuhan alaiset edunsaajat ja raportoidakseen ajoissa ennakkomaksuista, joiden takaisinperintä on vaarassa epäonnistua. Näin ollen tilinpäätöksen ennakkomaksuja koskevat erät on saatettu arvioida liian suuriksi.

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

3.6.22. *Liitteessä* on yhteenvedo korjaavista toimenpiteistä, jotka yhteisyritys on toteuttanut Euroopan tilintarkastustuomioistuimen aiempina vuosina esittämien huomautusten perusteella.

⁶² ECSEL-yhteisyrityksen vuotuinen toimintakertomus 2019, osa III Sisäinen valvonta.

⁶³ COM(2011) 809 final.

Liite – Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

Vuosi	Euroopan tilintarkastustuomioistuimen kommentit	Korjaavan toimenpiteen tilanne (Toteutettu/ Kesken / Tekemättä / Ei relevantti)
2017	Tilintarkastustuomioistuin havaitsi vuosien 2017 ja 2018 osalta huomattavia puutteita hallinnollisia palveluita koskevien hankintamenettelyjen hallinnoinnissa (esim. valittujen hankintamenettelyjen epätarkoituksenmukaisuus, tarjottavien palveluiden puutteellinen määrittely ja muutosten vahvistamisen viivästyminen).	Toteutettu
2017	Yhteisyritys laati vastauksena arvioijien antamiin suosituksiin toimintasuunnitelman, jonka yhteisyrityksen hallintoneuvosto hyväksyi huhtikuussa 2018. Toimintasuunnitelma sisältää monia erilaisia toimia, jotka yhteisyrityksen on tarkoitus toteuttaa, ja jotkin niistä on jo saatu päätökseen. Suurin osa toimista on määrä toteuttaa vuonna 2019, mutta joidenkin toimien katsottiin jäävän yhteisyrityksen toimialan ulkopuolelle.	Kesken
2018	Yhteisyrityksellä oli kolme teollisuusjärjestöosakasta, joista yhden kanssa yhteisyritys oli tehnyt viestintää ja tapahtumien järjestämistä koskevan palvelutasosopimuksen. Sopimuksen täytäntöönpanoon liittyvä loppumaksu suoritettiin vuonna 2018 ilman tarvittavia todentavia asiakirjoja.	Toteutettu

Vuosi	Euroopan tilintarkastustuomioistuimen kommentit	Korjaavan toimenpiteen tilanne (Toteutettu/ Kesken / Tekemättä / Ei relevantti)
2018	Yhteisyritys havaitsi vuonna 2018, että ENIAC-yhteisyritys ei ollut laskuttanut hallinnollisiin kuluihin tarkoitettua yli yhden miljoonan euron käteissuoritusta teollisuutta edustavalta osakkaalta AENEASilta. Tämä laskuttamatta jättäminen oli tapahtunut ennen ECSEL-yhteisyrityksen perustamista. Jotta yhteisyritys selviäisi hallinnollisiin menoihin tarvittavien käteisvarojen puutteesta, sen osakkaat maksoivat sille käteissuoritusennakkona miljoona euroa. Komissio maksoi tästä määrästä 320 000 euroa ja teollisuutta edustavat osakkaat 680 000 euroa. Yhteisyrityksen olisi syytä esittää veloituslasku viipymättä. Seuranta: Vuonna 2019 ECSEL-yhteisyritys sopi maksuaikataulusta, jonka mukaisesti tilanne korjataan, ja lähetti AENEASille ensimmäisen perintämääräyksen, jonka määrä oli 549 500 euroa. Jäljelle jäävä määrä, 550 023 euroa, peritään maksuaikataulun mukaan vuonna 2020.	Kesken

Yhteisyrityksen vastaus

3.6.18. Yhteisyritys on vuonna 2020 aloittanut siirtymisen uuteen sisäisen valvonnan kehykseen sitä koskevan toimintasuunnitelman avulla. Yhteisyritys määrittelee parhaillaan sisäisen valvonnan seurantakriteerejä, jotka yhteisyrityksen johto validoi. ECSEL-yhteisyritys jatkaa nykyisten kattavien sisäisen valvonnan standardiensa soveltamista ja seurantaa ennen lopullista uuteen sisäisen valvonnan kehyksen käyttöönottoa.

3.7. Biopohjaisten teollisuudenalojen yhteisyritys (BBI)

Johdanto

3.7.1. Biopohjaisten teollisuudenalojen yhteisyritys (BBI) perustettiin Brysseliin toukokuussa 2014⁶⁴ kymmeneksi vuodeksi, ja se alkoi toimia itsenäisesti 26. lokakuuta 2015.

3.7.2. BBI-yhteisyritys on julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuteen perustuva, biopohjaisilla teollisuudenaloilla toimiva elin. Yhteisyrityksen perustajaosakkaita ovat Euroopan unioni, jota edustaa komissio, ja teolliset kumppanit, joita edustaa biopohjaisten teollisuudenalojen yhteenliittymä (Bio-based Industries Consortium, BIC).

3.7.3. *Taulukossa 3.7.1* esitetään yhteisyrityksen avainluvut⁶⁵.

---

⁶⁴ Neuvoston asetus (EU) N:o 560/2014, annettu 6 päivänä toukokuuta 2014, biopohjaisten teollisuudenalojen yhteisyrityksen perustamisesta (EUVL L 169, 7.6.2014, s. 130).

⁶⁵ Lisätietoja yhteisyrityksen toimivaltuuksista ja toiminnasta esitetään sen sivustolla osoitteessa www.bbi-europa.eu.

Taulukko 3.7.1 – Yhteisyrityksen avainluvut

	2019	2018
Talousarvion uudet maksumäärärahat (miljoonaa euroa)	132,5	91,6
Talousarvion uudet maksusitoumusmäärärahat (miljoonaa euroa)	138,6	119,5
Käytettävissä olevat maksumäärärahat (miljoonaa euroa) ⁽¹⁾	182,1	118,1
Käytettävissä olevat maksusitoumusmäärärahat (miljoonaa euroa) ⁽¹⁾	141,6	120,9
Henkilöstö yhteensä 31. joulukuuta ⁽²⁾	22	23

⁽¹⁾ Käytettävissä olevat määrärahat sisältävät aiempien vuosien käyttämättömät määrärahat, jotka yhteisyritys on ottanut kuluvan varainhoitovuoden talousarvioon, sekä käyttötarkoitukseensa sidotut tulot ja uudelleen seuraavalle vuodelle kohdennetut määrärahat.

⁽²⁾ Virkamiehiä, väliaikaisia toimihenkilöitä ja sopimussuhteisia toimihenkilöitä ja kansallisia asiantuntijoita.

Lähde: Yhteisyrityksen toimittamat tiedot.

Tarkastuslausuman perustana olevat tiedot

Lausunto

3.7.4. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

- yhteisyrityksen tilinpäätöksen, joka sisältää tilinpäätöslaskelmat⁶⁶ ja kertomukset talousarvion toteuttamisesta⁶⁷ 31. joulukuuta 2019 päättyneeltä varainhoitovuodelta, ja
- tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

⁶⁶ Tilinpäätöslaskelmat sisältävät taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman, nettovarallisuuden muutoksia koskevan laskelman sekä yhteenvedon keskeisistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja muut liitetiedot.

⁶⁷ Kertomukset talousarvion toteuttamisesta käsittävät kertomukset, joissa on aggregoitu kaikki talousarviotapahtumat, ja talousarvion liitetiedot.

Tilien luotettavuus

Lausunto tilien luotettavuudesta

3.7.5. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että yhteisyrityksen tilinpäätös 31. joulukuuta 2019 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot yhteisyrityksen taloudellisesta asemasta 31. päivältä joulukuuta 2019 sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksyttyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

Tilien perustana olevien toimien laillisuus ja asianmukaisuus

Tulot

Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.7.6. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että 31. joulukuuta 2019 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Maksut

Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.7.7. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että 31. joulukuuta 2019 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat maksut ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

3.7.8. Jäljempänä esitettävät huomautukset eivät aseta Euroopan tilintarkastustuomioistuimen lausuntoa kyseenalaiseksi.

Huomautukset Horisontti 2020 -puiteohjelman talousarvion toteuttamisesta

3.7.9. *Taulukossa 3.7.2* esitetään yleiskatsaus osakkaiden yhteisyritykseen suorittamista maksuosuuksista (tilanne vuoden 2019 lopussa).

Taulukko 3.7.2 – Osakkaiden rahoitusosuudet BBI-yhteisyritykseen (miljoonaa euroa)

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)			Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2019)				
	Operatiiviset toimet, 1)	Täydentävät toimet, 2)	Yhteensä	Käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset	Luontoissuoritukset täydentäviin toimiin	Yhteensä
EU (PO RTD)	975,0	0,0	975,0	414,6	0,0	0,0	0,0	414,6
Yksityiset osakkaat	975,0	1 755,0	2 730,0	13,1	16,8	52,0	916,1	998,0
Yhteensä	1 950,0	1 755,0	3 705,0	427,7	16,8	52,0	916,1	1 412,6

1) Yksityisiä osakkaita koskeva määrä sisältää 182,5 miljoonan euron suuruiset vähimmäisrahoitusosuudet operatiivisiin toimiin.

2) Tilintarkastustuomioistuimen tarkastus ei kata täydentäviä toimia.

Lähde: Yhteisyrityksen toimittamat tiedot.

3.7.10. Täydentäviin toimiin kohdistuvien luontoissuoritusten määrä oli vuoden 2019 lopussa 916 miljoonaa euroa. Tämä määrä sisälsi 216 miljoonaa euroa sellaisia vuodelle 2019 ilmoitettuja luontoissuorituksia, joiden osalta varmentamisprosessia ei ollut saatu päätökseen covid-19-pandemian vuoksi.

3.7.11. Käteissuoritusten 182,5 miljoonan euron vähimmäismäärästä⁶⁸ vain 3,25 miljoonaa euroa oli maksettu vuoden 2019 loppuun mennessä. BBI-yhteisyrityksen perustamisasetusta⁶⁹ muutettiin, jotta teollisuutta edustavat osakkaat voisivat maksaa käteissuorituksensa hankekohtaisesti. Tästä muutoksesta huolimatta riski, että teollisuutta edustavat osakkaat eivät tule maksuissaan saavuttamaan operatiivisten toimien kustannuksiin kohdennettavien käteissuoritusten vähimmäismäärää ennen BBI-ohjelman loppua, on edelleen suuri. Tästä syystä komissio (tutkimuksen ja innovoinnin pääosasto, PO RTD) päätti vuoden 2018 lopussa vähentää 140 miljoonalla eurolla yhteisyrityksen 205 miljoonan euron suuruista talousarviota varainhoitovuodelle 2020⁷⁰.

⁶⁸ BBI-yhteisyrityksen yhtiöjärjestyksen 12 artiklan 4 kohta (asetus (EU) N:o 560/2014, liite I).

⁶⁹ Asetus (EU) 2018/121, annettu 23 päivänä tammikuuta 2018, biopohjaisten teollisuudenalojen yhteisyrityksen perustamisesta annetun asetuksen (EU) N:o 560/2014 muuttamisesta.

⁷⁰ Määrä sisältää varainhoitovuoden 2017 talousarvion osalta ilmoitetun 50 miljoonan euron vähennyksen ja varainhoitovuoden 2018 talousarviota koskevan 20 miljoonan euron vähennyksen.

3.7.12. Yhteisyritys oli vuoden 2019 loppuun mennessä käyttänyt vain 87 prosenttia käytettävissä olleista maksusitoumusmäärärahoista. Tämä johtui siitä, että vuoden 2019 ehdotuspyyntöjen arviointien tuloksena oli odotettua pienempi määrä ehdotuksia, jotka olisivat olleet oikeutettuja rahoitukseen jollakin ehdotuspyynnön aihealueella.

3.7.13. Yhteisyritys oli vuoden 2019 loppuun mennessä käyttänyt 76 prosenttia käytettävissä olleista Horisontti 2020 -hankkeiden maksumäärärahoista. Vuoden 2018 ehdotuspyynnön tuloksena valittujen Horisontti 2020 -hankkeiden ennakkomaksut muodostivat 62 prosenttia varainhoitovuoden aikana tehdyistä toimintamenoihin liittyvistä maksuista.

3.7.14. Käyttämättömät maksumäärärahat voidaan yhteisyrityksen tarpeiden mukaisesti sisällyttää seuraavien kolmen varainhoitovuoden talousarvioihin. Vaikka ensimmäisellä lisätalousarviolla peruutettiin 18 miljoonan euron maksumäärärahat sen vastapainoksi, että 25,5 miljoonaa euroa aiempien vuosien maksumäärärahoja oli otettu käyttöön uudelleen, käyttämättömien maksumäärärajojen määrä kasvoi 44 miljoonaan euroon vuoden 2019 loppuun mennessä. Tämä kasvu johtui lähinnä hankkeiden odottamattomista viivästyksistä vuonna 2019.

Huomautukset sisäisistä kontroleista

3.7.15. Yhteisyritys on ottanut käyttöön luotettavat rahoitusta ja operatiivista toimintaa koskevat ennakkotarkastusmenettelyt, jotka perustuvat asiakirjatarkastuksiin. Yhteisyrityksen on pantava täytäntöön komission uusi sisäisen valvonnan kehys, jonka perustana on 17 sisäisen valvonnan periaatetta. Vuoden 2019 loppuun mennessä yhteisyritys oli saanut valmiiksi tämänhetkiseen sisäisen valvonnan järjestelmään perustuvan puuteanalyysin ja kehittänyt tuloksellisuusindikaattoreita kaikkien uusien sisäisen valvonnan periaatteiden ja niiden erityispiirteiden osalta. BBI-yhteisyrityksen hallintoneuvosto hyväksyi uuden sisäisen valvonnan kehyksen helmikuussa 2020.

3.7.16. Komission yhteinen tarkastus (Common Audit Service, CAS) vastaa yhteisyrityksen suorittamien, Horisontti 2020 -puiteohjelmaan kuuluvien maksujen jälkitarkastuksesta. Vuoden 2019 loppuun mennessä tehtyjen jälkitarkastusten tulosten perusteella yhteisyritys raportoi Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeiden edustavaksi virhetasoksi 0,6 prosenttia ja jäännösvirhetasoksi 0,47 prosenttia

(selvitetyt ennakkomaksut ja loppumaksut)⁷¹. Komissio totesi Horisontti 2020 -puiteohjelmaa koskevassa asetusehdotuksessaan⁷², että "[...] Horisontti 2020 -puiteohjelman mukaisissa tutkimusmenoissa 2–5 prosentin vuotuinen virheriski on realistinen tavoite, kun otetaan huomioon tarkastusten kustannukset, sääntöjen monimutkaisuuden vähentämiseksi ehdotetut yksinkertaistamistoimenpiteet ja tutkimushankkeiden kustannusten korvaamiseen liittyvä toiminnan luonteesta johtuva riski. Lopullisena tavoitteena on, että jäännösvirhetaso on mahdollisimman lähellä kahta prosenttia ohjelmien päättyessä, kun kaikkien tarkastusten, korjausten ja takaisinperintätoimenpiteiden rahoitusvaikutukset on otettu huomioon."

3.7.17. Osana maksuihin liittyvien operatiivisten kontrollien tarkastusta tilintarkastustuomioistuin poimi ja tarkasti satunnaisotoksen, joka koostui Horisontti 2020 -puiteohjelman maksuista edunsaajille vuonna 2019. Tarkastuksen tarkoituksena oli saada vahvistus jälkitarkastuksissa havaituille virhetasoille. Näissä yksityiskohtaisissa tarkastuksissa paljastui vähäisiä kvantitatiivisesti ilmaistavissa olevia virheitä, jotka liittyivät ilmoitettuihin henkilöstökuluihin. Pääasiallisia virhelähteitä olivat sellaisten vuotuisten tuntitaksojen käyttäminen, jotka eivät perustuneet kokonaiseen, jo päätettyyn varainhoitovuoteen, sekä kuukausittaisten tuntitaksojen esittäminen liian suurina sen seurauksena, että kertaluontoisia bonuspalkkioita ei ollut jaettu määräsuhteisesti vuoden ajalle.

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

3.7.18. *Liitteessä* on yhteenveto korjaavista toimenpiteistä, jotka yhteisyritys on toteuttanut Euroopan tilintarkastustuomioistuimen aiempina vuosina esittämien huomautusten perusteella.

---

⁷¹ BBI-yhteisyrityksen vuotuinen toimintakertomus 2019, s. 198–203.

⁷² COM(2011) 809 final.

Liite – Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

Vuosi	Euroopan tilintarkastustuomioistuimen kommentit	Korjaavan toimenpiteen tilanne (Toteutettu/ Kesken / Tekemättä / Ei relevantti)
2017	BBI-yhteisyritys laati vastauksena arvioijien antamiin suosituksiin toimintasuunnitelman, jonka yhteisyrityksen hallintoneuvosto vahvisti maaliskuussa 2018. Yhteisyritys pitkälti hyväksyi suositukset ja pani täytäntöön joitakin toimia, joilla pyrittiin korjaamaan suurimpia väliarviointinissa esiin nostettuja ongelmia. Toimintasuunnitelman mukaan suurin osa suositusten perusteella tehtävistä toimista olisi pantava täytäntöön vuosina 2018 ja 2019.	Toteutettu
2018	BBI-yhteisyritys teki vuonna 2018 selvityksen päivittääkseen tietonsa siitä, mitkä oikeussubjektit ovat biopohjaisten teollisuudenalojen yhteenliittymän osakkaita. Osakkuus muodostaa pääasiallisen perustan niiden luontoissuoritusten validoinnille ja kirjaamiselle, joita teollisuutta edustavat osakkaat osoittavat yhteisyrityksen operatiiviseen toimintaan. Tällaista selvitystä voidaan pitää hyvänä käytäntönä, ja se olisikin tehtävä säännöllisesti.	Toteutettu

Vuosi	Euroopan tilintarkastustuomioistuimen kommentit	Korjaavan toimenpiteen tilanne (Toteutettu/ Kesken / Tekemättä / Ei relevantti)
2018	Käteissuoritusten 182,5 miljoonan euron vähimmäismäärästä ⁷³ vain 0,8 miljoonaa euroa oli maksettu vuoden 2018 loppuun mennessä. BBI-yhteisyrityksen perustamisasetusta ⁷⁴ muutettiin, jotta teollisuutta edustavat osakkaat voisivat maksaa käteissuorituksensa hankekohtaisesti. Tästä huolimatta riski, että teollisuutta edustavat osakkaat eivät tule maksuissaan saavuttamaan operatiivisten toimien kustannuksiin kohdennettavien käteissuoritusten vähimmäismäärää ennen BBI-ohjelman loppua, on edelleen suuri. Tästä syystä komissio (tutkimuksen ja innovoinnin pääosasto, PO RTD) päätti vuoden 2018 lopussa vähentää 140 miljoonalla eurolla yhteisyrityksen 205 miljoonan euron suuruista talousarviota varainhoitovuodelle 2020 ⁷⁵ .	Kesken
2018	Vuoden 2018 ehdotuspyyntömenettelyn rakenteen ja ehdotusten pisteytysjärjestelmän hallinnointitavan vuoksi toinen kahdesta kärkiaiheesta jäi rahoittamatta, vaikka kummankin aiheen osalta saatiin tukikelpoisia ehdotuksia, joille annettiin suuri pistemäärä.	Toteutettu

⁷³ BBI-yhteisyrityksen yhtiöjärjestys, 12 artiklan 4 kohta (asetus (EU) N:o 560/2014, liite I).

⁷⁴ Asetus (EU) 2018/121, annettu 23 päivänä tammikuuta 2018, biopohjaisten teollisuudenalojen yhteisyrityksen perustamisesta annetun asetuksen (EU) N:o 560/2014 muuttamisesta.

⁷⁵ Määrä sisältää varainhoitovuoden 2017 talousarvion osalta ilmoitetun 50 miljoonan euron vähennyksen ja varainhoitovuoden 2018 talousarviota koskevan 20 miljoonan euron vähennyksen.

Yhteisyrityksen vastaus

Yhteisyritys ottaa huomioon tilintarkastustuomioistuimen kertomuksen.

3.8. Shift2Rail-yhteisyritys (S2R)

Johdanto

3.8.1. Shift2Rail-yhteisyritys (S2R) perustettiin Brysseliin kesäkuussa 2014⁷⁶ kymmeneksi vuodeksi, ja se alkoi toimia itsenäisesti 24. toukokuuta 2016.

3.8.2. S2R-yhteisyritys on julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuteen perustuva rautatiealan elin. Yhteisyrityksen perustajaosakkaita ovat Euroopan unioni, jota edustaa komissio, sekä rautatieteollisuutta edustavat kumppanit (eli alan keskeiset sidosryhmät, joihin kuuluvat rautatiekaluston valmistajat, rautatieyhtiöt, rataverkon haltijat ja tutkimuskeskukset). Muut tahot voivat osallistua yhteisyritykseen assosioituneina osakkaina.

3.8.3. *Taulukossa 3.8.1* esitetään yhteisyrityksen avainluvut⁷⁷.

Taulukko 3.8.1 – Yhteisyrityksen avainluvut

	2019	2018
Talousarvion uudet maksumäärärahat (miljoonaa euroa)	61,8	69,4
Talousarvion uudet maksusitoumusmäärärahat (miljoonaa euroa)	79,1	80,9
Käytettävissä olevat maksumäärärahat (miljoonaa euroa) ⁽¹⁾	81,6	81,6
Käytettävissä olevat maksusitoumusmäärärahat (miljoonaa euroa) ⁽¹⁾	83,1	84,8
Henkilöstö yhteensä 31. joulukuuta ⁽²⁾	23	22

⁽¹⁾ Käytettävissä olevat määrärahat sisältävät aiempien vuosien käyttämättömät määrärahat, jotka yhteisyritys on ottanut kuluvan varainhoitovuoden talousarvioon, sekä käyttötarkoitukseensa sidotut tulot ja uudelleen seuraavalle vuodelle kohdennetut määrärahat.

⁽²⁾ Virkamiehiä, väliaikaisia toimihenkilöitä ja sopimussuhteisia toimihenkilöitä ja kansallisia asiantuntijoita. Laskelmassa ei ole mukana sopimussuhteinen toimihenkilö,

⁷⁶ Neuvoston asetus (EU) N:o 642/2014, annettu 16 päivänä kesäkuuta 2014, Shift2Rail-yhteisyrityksen perustamisesta (EUVL L 177, 17.6.2014, s. 9).

⁷⁷ Lisätietoja yhteisyrityksen toimivaltuuksista ja toiminnasta esitetään sen sivustolla osoitteessa www.shift2rail.org.

joka otettiin vuoden 2019 lopussa palvelukseen yhdeksi vuodeksi korvaamaan pitkäaikaisella sairauslomalla oleva väliaikainen toimihenkilö.

Lähde: Yhteisyrityksen toimittamat tiedot.

Tarkastuslausuman perustana olevat tiedot

Lausunto

3.8.4. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

- a) yhteisyrityksen tilinpäätöksen, joka sisältää tilinpäätöslaskelmat⁷⁸ ja kertomukset talousarvion toteuttamisesta⁷⁹ 31. joulukuuta 2019 päättyneeltä varainhoitovuodelta, ja
- b) tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

Tilien luotettavuus

Lausunto tilien luotettavuudesta

3.8.5. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että yhteisyrityksen tilinpäätös 31. joulukuuta 2019 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot yhteisyrityksen taloudellisesta asemasta 31. päivältä joulukuuta 2019 sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksyttyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

⁷⁸ Tilinpäätöslaskelmat sisältävät taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman, nettovarallisuuden muutoksia koskevan laskelman sekä yhteenvedon keskeisistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja muut liitetiedot.

⁷⁹ Kertomukset talousarvion toteuttamisesta käsittävät kertomukset, joissa on aggregoitu kaikki talousarviotapahtumat, ja talousarvion liitetiedot.

Tilien perustana olevien toimien laillisuus ja asianmukaisuus

Tulot

Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.8.6. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että 31. joulukuuta 2019 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Maksut

Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.8.7. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että 31. joulukuuta 2019 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat maksut ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

3.8.8. Jäljempänä esitettävät huomautukset eivät aseta Euroopan tilintarkastustuomioistuimen lausuntoa kyseenalaiseksi.

Huomautukset Horisontti 2020 -puiteohjelman talousarvion toteuttamisesta

3.8.9. *Taulukossa 3.8.2* esitetään yleiskatsaus osakkaiden yhteisyritykseen suorittamista maksuosuuksista (tilanne vuoden 2019 lopussa).

Taulukko 3.8.2 – Osakkaiden rahoitusosuudet S2R -yhteisyritykseen (miljoonaa euroa)

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)			Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2019)				
	Operatiiviset toimet	Täydentävät toimet (1)	Yhteensä	Käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset	Luontoissuoritukset täydentäviin toimiin	Yhteensä
EU (PO Move)	398,0	0,0	398,0	221,7	0,0	0,0	0,0	221,7
Yksityiset osakkaat	350,0	120,0	470,0	8,2	68,6	74,6	182,5	333,9
Yhteensä	748,0	120,0	868,0	229,9	68,6	74,6	182,5	555,7

(1) Tilintarkastustuomioistuimen tarkastus ei kata täydentäviä toimia.

Lähde: Yhteisyrityksen toimittamat tiedot.

3.8.10. Yhteisyritys oli vuoden 2019 loppuun mennessä käyttänyt Horisontti 2020 -hankkeisiin käytettävissä olleista maksusitoumusmäärärahoista 100 prosenttia ja maksumäärärahoista 88 prosenttia. Vuoden 2019 ehdotuspyynnön tuloksena valittujen Horisontti 2020 -hankkeiden ennakkomaksut muodostivat 65 prosenttia varainhoitovuoden aikana tehdyistä toimintamenoihin liittyvistä maksuista.

Huomautukset sisäisistä kontroleista

3.8.11. Yhteisyritys on ottanut käyttöön luotettavat rahoitusta ja operatiivista toimintaa koskevat ennakotarkastusmenettelyt, jotka perustuvat asiakirjatarkastuksiin. EU:n elimenä yhteisyrityksen on pantava täytäntöön komission uusi sisäisen valvonnan kehys, jonka perustana on 17 sisäisen valvonnan periaatetta. Vuoden 2019 loppuun mennessä yhteisyritys oli jo saanut valmiiksi tämänhetkiseen sisäisen valvonnan järjestelmään perustuvan puuteanalyysin ja kehittänyt indikaattoreita, joilla se arvioi uusien sisäisen valvonnan periaatteiden ja niiden erityispiirteiden vaikuttavuutta.

3.8.12. Komission yhteinen tarkastus (Common Audit Service, CAS) vastaa yhteisyrityksen tekemien, Horisontti 2020 -puiteohjelmaan kuuluvien maksujen jälkitarkastuksesta. Vuoden 2019 lopussa käytettävissä olleiden jälkitarkastustulosten perusteella yhteisyritys raportoi Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeiden edustavaksi virhetasoksi 1,54 prosenttia ja jäännösvirhetasoksi 0,91 prosenttia (selvitetyt ennakkomaksut ja loppumaksut)⁸⁰. Komissio totesi Horisontti 2020 -puiteohjelmaa koskevassa asetusehdotuksessaan⁸¹, että "[...] Horisontti 2020 -puiteohjelman mukaisissa tutkimusmenoissa 2–5 prosentin vuotuinen virheriski on realistinen tavoite, kun otetaan huomioon tarkastusten kustannukset, sääntöjen monimutkaisuuden vähentämiseksi ehdotetut yksinkertaistamistoimenpiteet ja tutkimushankkeiden kustannusten korvaamiseen liittyvä toiminnan luonteesta johtuva riski. Lopullisena tavoitteena on, että jäännösvirhetaso on mahdollisimman lähellä kahta prosenttia ohjelmien päättyessä, kun kaikkien tarkastusten, korjausten ja takaisinperintätoimenpiteiden rahoitusvaikutukset on otettu huomioon."

3.8.13. Osana maksuihin liittyvien operatiivisten kontrollien tarkastusta tilintarkastustuomioistuin poimi ja tarkasti satunnaisotoksen, joka koostui Horisontti 2020 -puiteohjelman maksuista edunsaajille vuonna 2019. Tarkastuksen tarkoituksena oli saada vahvistus jälkitarkastuksissa havaituille virhetasoille. Näissä yksityiskohtaisissa

⁸⁰ S2R-yhteisyrityksen vuotuinen toimintakertomus 2019, s. 162.

⁸¹ COM(2011) 809 final.

tarkastuksissa paljastui vähäisiä kvantitatiivisesti ilmaistavissa olevia virheitä, jotka liittyivät ilmoitettuihin henkilöstökuluihin. Pääasiallisia virhelähteitä olivat työntuntien ilmoittaminen loma-ajoilta sekä tuntitaksojen käyttäminen esimerkiksi siten, että tuntitaksoihin sisältyi sellaisia arvioon perustuvia eriä, jotka erosivat merkittävästi todellisista tuntitaksoista.

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

3.8.14. *Liitteessä* on yhteenveto korjaavista toimenpiteistä, jotka yhteisyritys on toteuttanut Euroopan tilintarkastustuomioistuimen aiempina vuosina esittämien huomautusten perusteella.

Liite – Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

Vuosi	Euroopan tilintarkastustuomioistuimen kommentit	Korjaavan toimenpiteen tilanne (Toteutettu/ Kesken / Tekemättä / Ei relevantti)
2017	Vuoden 2017 lopun tilanteesta havaittiin, että tärkeimmät sisäisen valvonnan standardit oli pitkälti pantu täytäntöön. Vuonna 2018 oli pantava täytäntöön vielä joitakin toimia.	Toteutettu
2017	Yhteisyritys laati vastauksena arvioijien antamiin suosituksiin toimintasuunnitelman, jonka yhteisyrityksen hallintoneuvosto vahvisti 28. kesäkuuta 2018. Rahoituskehyksessä ei kohdenneta toimia kaikkiin väliarvioinnissa esitettyihin suosituksiin, mutta joitakin toimintasuunnitelmaan sisältyviä toimia on jo käynnistetty. Muut toimet on tarkoitus panna – toimien luonteen ja nykyisen säädöskehyn mukaisesti – täytäntöön kaudella 2018–2020.	Kesken
2018	Jotta yhteisyritys voisi entisestään parantaa kertakorvaukseen perustuvan rahoitusjärjestelyn tehokkuutta ja vaikuttavuutta, sen on edelleen parannettava edunsaajatietokannassa olevien taloudellisten tietojen laatua ja tuotava rahoitusasiantuntijoiden merkittävät kommentit esiin arvioinnin yhteenvetoraportissa.	Toteutettu

Yhteisyrityksen vastaus

Yhteisyritys ottaa huomioon tilintarkastustuomioistuimen kertomuksen.

Euratomin alaisuudessa toimiva yhteisyritys

3.9. ITERistä ja fuusioenergian kehittämisestä vastaava eurooppalainen yhteisyritys (F4E)

Johdanto

3.9.1. ITERin⁸² ja fuusioenergian kehittämisestä vastaava eurooppalainen yhteisyritys (F4E-yhteisyritys) perustettiin 35 vuodeksi maaliskuussa 2007⁸³. Fuusiotoinnot päätettiin kehittää pääosin Ranskan Cadarachessa, mutta yhteisyrityksen toimipaikka on Barcelonassa.

3.9.2. Yhteisyrityksen perustajaosakkaita ovat Euroopan atomienergiayhteisö (Euratom), jota edustaa Euroopan komissio, sekä Euratomin jäsenvaltiot ja Sveitsi (joka teki yhteistyösopimuksen Euratomin kanssa).

---

⁸² International Thermonuclear Experimental Reactor (ITER, kansainvälinen lämpöydinkooreaktori).

⁸³ Neuvoston päätös 2007/198/Euratom, tehty 27 päivänä maaliskuuta 2007, eurooppalaisen yhteisyrityksen perustamisesta ITERiä ja fuusioenergian kehittämistä varten sekä etujen myöntämisestä perustettavalle yhteisyritykselle (EUVL L 90, 30.3.2007, s. 58). Päätöstä on muutettu 13 päivänä joulukuuta 2013 annetulla neuvoston päätöksellä 2013/791/Euratom (EUVL L 349, 21.12.2013, s. 100) ja 10 päivänä helmikuuta 2015 annetulla neuvoston päätöksellä (Euratom) 2015/224 (EUVL L 37, 13.2.2015, s. 8).

3.9.3. Taulukossa 3.9.1 esitetään yhteisyrityksen avainluvut⁸⁴.

Taulukko 3.9.1 – Yhteisyrityksen avainluvut

	2019	2018
Talousarvion maksumäärärahat (miljoonaa euroa)	721,1	794,8
Talousarvion maksusitoumusmäärärahat (miljoonaa euroa)	689,5	649,9
Käytettävissä olevat maksumäärärahat (miljoonaa euroa) ⁽¹⁾	761,2	847,4
Käytettävissä olevat maksusitoumusmäärärahat (miljoonaa euroa) ⁽¹⁾	729,7	706,2
Henkilöstö yhteensä 31. joulukuuta ⁽²⁾	439	442

⁽¹⁾ Käytettävissä olevat määrärahat sisältävät aiempien vuosien käyttämättömät määrärahat, jotka yhteisyritys on ottanut kuluvaan varainhoitovuoden talousarvioon, sekä käyttötarkoitukseensa sidotut tulot ja uudelleen seuraavalle vuodelle kohdennetut määrärahat.

⁽²⁾ Virkamiehiä, väliaikaisia toimihenkilöitä ja sopimussuhteisia toimihenkilöitä ja kansallisia asiantuntijoita.

Lähde: Yhteisyrityksen toimittamat tiedot.

⁸⁴ Lisätietoja yhteisyrityksen toimivaltuuksista ja toiminnasta esitetään sen sivustolla osoitteessa www.f4e.europa.eu.

Tarkastuslausuman perustana olevat tiedot

Lausunto

3.9.4. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

- a) yhteisyrityksen tilinpäätöksen, joka sisältää tilinpäätöslaskelmat⁸⁵ ja kertomukset talousarvion toteuttamisesta⁸⁶ 31. joulukuuta 2019 päättyneeltä varainhoitovuodelta, ja
- b) tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

Tilien luotettavuus

Lausunto tilien luotettavuudesta

3.9.5. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että yhteisyrityksen tilinpäätös 31. joulukuuta 2019 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot yhteisyrityksen taloudellisesta asemasta 31. päivältä joulukuuta 2019 sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksyttyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

⁸⁵ Tilinpäätöslaskelmat sisältävät taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman, nettovarallisuuden muutoksia koskevan laskelman sekä yhteenvedon keskeisistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja muut liitetiedot.

⁸⁶ Kertomukset talousarvion toteuttamisesta käsittävät kertomukset, joissa on aggregoitu kaikki talousarviotahtumat, ja talousarvion liitetiedot.

Tilien perustana olevien toimien laillisuus ja asianmukaisuus

Tulot

Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.9.6. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että 31. joulukuuta 2019 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Maksut

Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.9.7. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että 31. joulukuuta 2019 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat maksut ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Tiettyjä seikkoja painottava kappale

3.9.8. Asettamatta kyseenalaiseksi edellä esitettyjä lausuntoja tilintarkastustuomioistuin kehottaa kiinnittämään huomiota seuraavaan. ITER-organisaation neuvosto⁸⁷ hyväksyi marraskuussa 2016 ITER-hankkeen uuden perusuran. Uusi perusura sisältää arvion, jonka mukaan ensimmäisen plasman⁸⁸ vaihe saavutetaan ja käyttövaihe alkaa vuonna 2025 ja rakennusvaihe saadaan päätökseen vuonna 2035. Aiemman, vuodelta 2010 olevan perusuran mukaan rakennusvaihe olisi saatu päätökseen vuonna 2020⁸⁹. Uuden perusuran mukaista määräaikaa pidetään aikaisimpana tekniseltä kannalta mahdollisena ajankohtana⁹⁰.

3.9.9. F4E-yhteisyritys teki uudestaan laskelmat, jotka koskivat sen maksuosuutta hankkeen rakennusvaiheessa. Tulokseksi saatiin 12 miljardia euroa, eli maksuosuus suureni verrattuna Euroopan unionin neuvoston vuonna 2010 hyväksymään 6,6 miljardiin euroon (kumpikin määrä vuoden 2008 arvo)⁹¹. Maksuosuusarvio ei sisällä varautumista ennakoimattomiin tapahtumiin, vaikka komissio on katsonut, että jopa 24 kuukauden liikkumavara aikataulussa ja 10–20 prosentin liikkumavara budjetissa olisi asianmukainen⁹².

3.9.10. Euroopan unionin neuvosto valtuutti huhtikuussa 2018⁹³ komission hyväksymään ITER-organisaation uuden perusuran Euratomin puolesta ja sitoutui edelleen antamaan resursseja seuraavan monivuotisen rahoituskehyksen

puitteissa tällöin kuitenkin rajoittamatta mahdollisia tulevista monivuotisista rahoituskehyksistä käytäviä neuvotteluja, joissa määrätään tulevan rahoituksen yksityiskohdat⁹⁴.

3.9.11. Vaikka hankkeen rakennusvaiheeseen liittyvää yhteisyrityksen maksuosuutta onkin hallinnoitu ja valvottu paremmin, riski siitä, että kustannukset kasvavat ja hankkeen toteutus viivästyy verrattuna tämänhetkiseen hyväksyttyyn perusuraan, on edelleen olemassa.

3.9.12. Yhdistynyt kuningaskunta erosi 31. tammikuuta 2020 EU:sta ja Euratomista. Siirtymäaika, jonka kuluessa on määrä neuvotella uusi kumppanuussopimus Euratomin kanssa, päättyy 31. joulukuuta 2020. Neuvotteluiden tuloksilla voi olla merkittävä vaikutus F4E-yhteisyrityksen ja ITER-hankkeen toimintaan vuoden 2020 jälkeen.

3.9.13. Jäljempänä esitettävät huomautukset eivät aseta Euroopan tilintarkastustuomioistuimen lausuntoa kyseenalaiseksi.

⁸⁷ Järjestyksessä 19. ITER-organisaation neuvosto, 16. ja 17. marraskuuta 2016. ITER-neuvosto on kansainvälisen ITER-organisaation hallintoelin.

⁸⁸ Ensimmäisen plasman vaihe on fuusiolaitoksen rakennusvaihe, joka mahdollistaa laitoksen keskeisten komponenttien testaamisen. Lisäksi käyttövaihe alkaa tuosta hetkestä.

⁸⁹ KOM(2010) 226 lopullinen, 4.5.2010.

⁹⁰ Kuten riippumattoman tarkasteluryhmän viidennessä vuotuisessa arvioinnissa (31.10.2016) ja F4E-yhteisyrityksen hankehallinnointipäällikön hallintoneuvostolle joulukuussa 2016 antamassa raportissa todetaan.

⁹¹ ITER-hankkeen tilannetta koskevat neuvoston päätelmät, 7.7.2010 (asiakirja 11 902/10).

⁹² COM(2017) 319 final, 14.6.2017 (sekä tiedonantoon liittyvä komission yksiköiden valmisteluasiakirja SWD(2017) 232 final, 14.6.2017), V luku ”ITER: tie eteenpäin”.

⁹³ EU:n neuvoston vuonna 2010 hyväksymää 6,6 miljardin euron (vuoden 2008 arvoin) määrää käytetään tällä hetkellä enimmäismääränä, jonka yhteisyritys voi käyttää vuoteen 2020 mennessä.

⁹⁴ Euroopan unionin neuvosto, 7881/18, Bryssel, 12. huhtikuuta 2018.

Huomautukset talousarvio- ja varainhallinnosta

3.9.14. Toteuttamiseen käytettävissä olevaan varainhoitovuoden 2019 lopulliseen talousarvioon sisältyi 729,7 miljoonaa euroa maksusitoumusmäärärahoja ja 761,2 miljoonaa euroa maksumäärärahoja. Maksusitoumusmäärärahojen käyttöaste oli 99,8 prosenttia ja maksumäärärahojen käyttöaste 97,1 prosenttia.

3.9.15. Talousarvion lukuun 3.4 – Muut toimintamenot budjetoitiin 7,4 miljoonaa euroa vuonna 2019, eli kyseiset menot kasvoivat 85 prosenttia vuoteen 2018 verrattuna. Tästä budjettikohdasta katetaan laaja kirjo erityyppisiä menoja, kuten tilapäistyövoiman ja vuokrahenkilöstön menoja, työmatkakuluja sekä lainopillisesta neuvonnasta johtuvia kuluja. Sen varmistamiseksi, että talousarviossa noudatetaan avoimuuden ja erittelyn periaatteita, kullekin menotyyppille olisi luotava erillinen luku.

Huomautukset julkisista hankinnoista

3.9.16. Yhdessä raha-arvoltaan merkittävässä hankintamenettelyssä aikataulut ja määräpäivät, jotka alun perin julkaistiin, olivat epärealistisia, sillä niissä ei otettu täysimääräisesti huomioon mutkikkuutta, joka liittyi prosessiin itseensä (eli paikan päällä tehtäviin käynteihin) tai sopimuksiin.

3.9.17. Arviointiprosessin osalta todettiin, että yhdessä tapauksessa hallinnollinen rasite, joka johtui siitä, että osana valintaperusteita oli osoitettava vastaavuus erityisen sertifioinnin kanssa, on saattanut johtaa siihen, että mahdolliset alihankkijat, joilla on ollut vastaava sertifiointi, ovat jättäneet osallistumatta tarjouskilpailuun.

Huomautukset varainhoidon moitteettomuudesta ja tuloksellisuudesta

3.9.18. Ulkoisista asiantuntijoista koostuva paneeli arvioi F4E-yhteisyrityksen toimintaa vuosittain EU:n neuvoston pyynnön mukaisesti. Vuoden 2019 arvioinnissa yhtenä painopistealueena oli henkilöstöhallinto⁹⁵. Asiantuntijapaneeli havaitsi useita ongelmia ja riskejä ylemmän johdon ja yrityskulttuurin tasolla. Jos tätä tilannetta ei saada korjatuksi, henkilöstön työn tuloksellisuus voi heikentyä.

---

⁹⁵ Riippumattoman tarkasteluryhmän kahdeksas F4E-yhteisyritystä koskeva vuotuinen arviointi (28.11.2019).

3.9.19. Koska henkilöstötaulukossa on rajoituksia henkilöstösääntöjen alaisen henkilöstön osalta, F4E-yhteisyritys käyttää yhä enemmän tilapäistyövoimaa ja vuokrahenkilöstöä. Tämä koskee myös tehtäviä, joiden katsotaan kuuluvan yhteisyrityksen keskeisten toimivaltuuksien ja -velvollisuuksien piiriin (esim. ydinturvallisuusyksikön tehtävät). Vuonna 2019 näiden resurssien määrä vastasi jo noin 62:ta prosenttia yhteisyrityksen henkilöstösääntöjen alaisen henkilöstön määrästä⁹⁶. Yhteisyrityksen henkilöstöhallinnolla ei ole ajantasaista tietoa näiden resurssien määrästä, sillä niiden hallinnointi on hajautettu yksikkö- tai osastotasolle. Tilanne aiheuttaa merkittäviä riskejä yhteisyritykselle, sillä sen ote keskeisistä osaamisalueista voi heiketä, vastuuvollisuus voi muodostua epäselväksi, oikeudellisia kiistoja voi syntyä ja henkilöstön tehokkuus voi hajautetun henkilöstöhallinnon vuoksi heiketä. Lisäksi vuokrahenkilöstön menot katetaan talousarvion luvusta 3.4 – Muut toimintamenot, josta maksetaan myös monia muita toimintakuluja. Tämä on vastoin talousarvion avoimuus- ja erittelyperiaatteita (ks. myös kohta [3.9.15](#)).

3.9.20. F4E-yhteisyrityksen hallintoneuvosto nimitti vuonna 2019 erityistyöryhmän, jonka tehtävänä oli tarkistaa yhteisyrityksen raportointijärjestelmä ja ehdottaa tarpeellisia muutoksia. Työryhmä ehdotti, että otettaisiin käyttöön uusi ansaitun arvon hallintaa (Earned Value Management, EVM) koskeva järjestelmä. Yhteisyrityksen hallintoneuvosto hyväksyi ehdotuksen huhtikuussa 2019⁹⁷. EVM-järjestelmää koskevassa ehdotuksessa ei kuitenkaan oteta huomioon kaikkia riippumattomien asiantuntijoiden suosituksia⁹⁸. Siinä ei myöskään anneta selkeää tietoa siitä, kuinka paljon teknistä edistystä on tähän mennessä toteutuneiden kulujen avulla saatu aikaan, kun asiaa tarkastellaan kaikkien niiden F4E-yhteisyrityksen velvoitteiden valossa, jotka koskevat ITER-hankkeen toteuttamista. Uusi EVM-järjestelmä on merkittävä väline tuloksellisuuden seurannassa. Siksi on keskeisen tärkeää, että F4E-yhteisyritys tarkkailee järjestelmän vaikuttavuutta sen toteutusvaiheessa ja antaa hallintoneuvostolle tiedon aina kun merkittäviä kysymyksiä tulee esiin.

---

⁹⁶ Riippumattoman tarkasteluryhmän kahdeksannessa F4E-yhteisyritystä koskevassa vuotuisessa arvioinnissa (28.11.2019) asiantuntijaneeli arvioi, että vuonna 2019 F4E-yhteisyrityksen operatiivisissa tehtävissä työskenteli 289 ulkoisen henkilöstön jäsentä niiden enintään 464:n henkilöstösääntöjen alaisen henkilöstön jäsenen lisäksi, jotka sisältyivät vuoden 2019 henkilöstötaulukkuun.

⁹⁷ F4E-yhteisyrityksen hallintoneuvoston 43. kokous, 5.4.2019.

⁹⁸ Riippumattoman tarkasteluryhmän seitsemäs vuotuinen arviointi (30.11.2018), s. 30 ja 31.

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

3.9.21. *Liitteessä* on yhteenveto korjaavista toimenpiteistä, jotka yhteisyritys on toteuttanut Euroopan tilintarkastustuomioistuimen aiempina vuosina esittämien huomautusten perusteella.

Liite – Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

Vuosi	Euroopan tilintarkastustuomioistuimen kommentit	Korjaavan toimenpiteen tilanne (Toteutettu/ Kesken / Tekemättä / Ei relevantti)
2018	Varainhoitovuoden 2017 talousarvion suunnitteluprosessissa oli vakavia puutteita, mistä seurasi, että vuosien 2017 ja 2018 lopulliset maksumäärärahatarpeet olivat huomattavasti alkuperäisiin talousarvioihin kirjattuja maksumäärärahoja suuremmat. Yhteisyritys tarvitsi vuonna 2018 lisää maksumäärärahoja 160,7 miljoonaa euroa (eli vuoden 2018 alkuperäinen talousarvio ylittyi 25 prosentilla ⁹⁹).	Toteutettu
2018	F4E-yhteisyritys suoritti vuonna 2018 tasausmaksun, jossa miljoona euroa jo hyväksyttyjä ja tarkastettuja virkamatkakuluihin liittyviä maksuja siirrettiin hallinnollisesta talousarviosta (luku 1.3 – Virkamatkat) toimintatalousarvioon (luku 3.4 – Muut toimintakulut). Tasausmaksun yhteydessä ei kuitenkaan noudatettu talousarvion erittelyperiaatetta.	Ei relevantti

⁹⁹ Hallintoneuvoston 1.12.2017 hyväksymä F4E-yhteisyrityksen alkuperäinen talousarvio varainhoitovuodelle 2018 oli 634,1 miljoonaa euroa.

Vuosi	Euroopan tilintarkastustuomioistuimen kommentit	Korjaavan toimenpiteen tilanne (Toteutettu/ Kesken / Tekemättä / Ei relevantti)
2018	Johtajan päätös, jonka mukaan vastikään rekrytoidun ylemmän tason johtajan asemapaikka siirtyi Barcelonasta Cadaracheen, ei perustunut sellaiseen asianmukaiseen dokumentaatioon ¹⁰⁰ , josta olisi käynyt ilmi, miksi palkkakustannusten lisäys, joka johtui erilaisesta korjauskertoimesta, olisi ollut perusteltu ¹⁰¹ .	Ei relevantti
2018	F4E-yhteisyritys seurasi vielä vuoden 2018 lopussa hankkeensa etenemistä ITER-hyvitysjärjestelmällä, vaikka hallintoneuvoston nimittämät ulkoiset asiantuntijat olivat useina peräkkäisinä vuosina suositelleet arvioissaan, että käyttöön otettaisiin ansaitun arvon hallinnan järjestelmä, joka heijastelisi teknistä tai fyysistä edistymistä ja jossa otettaisiin sen lisäksi huomioon tästä edistymisestä koituneet menot. Asiantuntijat painottivat jälleen vuonna 2018, että ansaitun arvon hallinnan järjestelmästä on se keskeinen etu, että saavutukset mitataan selkeästi ¹⁰² , ja he kehottivat uudestaan toteuttamaan tuloksellisuuden mittausjärjestelmän, joka kytkeytyy taloudelliseen ja tekniseen edistymiseen eikä ITER-hyvityksiin. Näin ollen hallintoneuvosto nimitti sisäisen erityistyöryhmän tarkistamaan F4E-yhteisyrityksen tuloksellisuusraportointia.	Ei relevantti

¹⁰⁰ Hallintoneuvosto korosti joulukuussa 2018, että F4E-yhteisyrityksen on tarpeen seurata tarkasti hallintokustannuksiaan sen kustannussäästöjä koskevan kehotuksen mukaisesti, jonka neuvosto esitti 12. huhtikuuta 2018 antamissaan päätelmissä (Euroopan unionin neuvosto 7881/18).

¹⁰¹ Maakohtainen kirjauskerroin on 91,7 prosenttia Espanjan osalta (Barcelona), mutta 116,7 prosenttia Ranskan osalta (Cadarache).

¹⁰² Riippumattoman tarkasteluryhmän seitsemäs vuotuinen arviointi (30.11.2018).

Yhteisyrityksen vastaus

3.9.15. ITER-yhteisyritys tekee erittelyn 3.4 luvusta luomalla erityisen budjettikohdan, joka koskee aiemmin ulkoistettujen sisäisten resurssien kustannuksia vuoden 2021 talousarviosta alkaen. Kaikki muut hallinnolliset toimintamenot kootaan edelleen lukuun 3.4, koska niiden määrä on erittäin pieni verrattuna toimintamenojen laajuuteen. Tämän luvun kehitys johtuu sellaisten erilaisten toimien täytäntöönpanosta, joilla edistetään resurssien hallintaa ja talousarvion erittelyn periaatteen kunnioittamista.

3.9.16. ITER-yhteisyritys katsoo, että suunniteltu hankinta-aikataulu oli todellakin haastava. Siinä kuitenkin noudatettiin sääntelyä koskevia vaatimuksia ja tehtiin kaikki voitava oikeudenmukaisen ja avoimen kilpailun takaamiseksi.

3.9.17. ITER-yhteisyritys vaati valintaperusteissa erityissertifiointin vastaavuutta koskevaa näyttöä, koska Ranskan lainsäädännön mukaisessa ITER-laitoksen ydinvoimaa koskevassa sääntelykehiksessä edellytetään kyseistä sertifiointia toimintaa varten. Fusion for Energy -yhteisyritys lievensi vaikutusta kilpailuun sallimalla vastaavien sertifiointien käytön. Koska Fusion for Energy -yhteisyritys ei pystynyt arvioimaan etukäteen mahdollisia vastaavia sertifiointeja jäsenvaltioissa tai muualla maailmassa, vastaavan sertifiointin toimittaminen oli tarjouksentekijöiden vastuulla.

3.9.18. Määritetyt parannusta vaativat alat liittyvät yrityskulttuuriin, henkilöstön sitoutumiseen ja luottamuskykyyn. Johto on ryhtymässä toimiin ottamalla käyttöön kattavan johdon kehittämisohjelman, muun muassa valmennuksen ja kokonaisvaltaisen palautteen, sekä muita arvioijien suosittelemia toimenpiteitä. Tämä edistää entisestään Fusion for Energy -yhteisyrityksen tehokkuutta ja yrityskulttuuria. Tällaiset tekijät kehittyvät tavallisesti hitaasti, mutta johto suhtautuu optimistisesti siihen, että henkilöstön sitoutuneisuuskyselyissä vuodesta 2014 lähtien nähdyt asteittaiset mutta johdonmukaiset parannukset saavat jatkoa.

3.9.19. ITER-yhteisyrityksen henkilöstötaulukossa suunnitellut henkilöstösääntöjen alaista henkilöstöä koskevat talousarvion ylärajat alittavat todellakin huomattavasti ITER-hankkeen tarpeet. Ulkoisten resurssien tarpeeseen liittyy erilaisia riskejä, joita Fusion for Energy -yhteisyritys hallitsee

- i) resursseja koskevan strategiansa,
- ii) kattavan riskianalyysinsa ja
- iii) hallintoneuvostonsa hyväksymän lieventämistoimia koskevan etenemissuunnitelmansa mukaisesti.

Tässä huhtikuussa 2020 aloitetussa riskinhallintaohjelmassa suunnitelluilla eri toimilla puututaan Euroopan tilintarkastustuomioistuimen mainitsemiin ongelmiin ja tarjotaan takeet, jotka myös hallinnon ja johdon valvonnasta vastaava hallintotaho katsoo riittäviksi. Hallinto- ja johtokomitean marraskuiksi 2020 pyytämien kustannushyötyanalyysin ja vertailuanalyysin perusteella voidaan myös käydä tietoon perustuvaa ja avointa keskustelua siitä, onko Fusion for Energy -yhteisyrityksen riippuvuutta ulkoisista resursseista lisättävä vai annettava sen sijaan yhteisyritykselle hankkeen edellyttämät lakisääteiset resurssit.

3.9.20. ITER-yhteisyritys huomauttaa, että käyttöön otettu ansaitun arvon analyysin järjestelmä oli tulosta kattavasta vuorovaikutuksesta monivuotisen suunnittelun tapauskohtaisen asiantuntijaryhmän kanssa. Asian käsittelyyn kuului tiivistä analyysia ja keskusteluja eri lähestymistapojen eduista sekä useita kokeita prototyypeillä. Monivuotisen suunnittelun asiantuntijoiden erityistyöryhmä päätyi viimein ansaitun arvon analyysia koskevaan lähestymistapaan, jonka hallintoneuvosto hyväksyi ja jota nyt sovelletaan. Tässä yhteydessä on hyvä panna merkille asiaan liittyvä monivuotisen suunnittelun asiantuntijoiden erityistyöryhmän suositus: ”Oppikirjamaisia ansaitun arvon analyysia koskevia toimenpiteitä ei suositella Fusion for Energy -yhteisyrityksen erityisominaisuuksien ja toimenpiteiden täytäntöönpanoon tarvittavan vaivannäön vuoksi. Sen sijaan ansaitun arvon analyysia koskevia toimenpiteitä pitäisi käyttää Fusion for Energy -yhteisyrityksen suorituskyvyn seuraamiseen.”

Fusion for Energy -yhteisyritys katsoo, että se on noudattanut täysimääräisesti monivuotisen suunnittelun asiantuntijoiden erityistyöryhmän päätöksiä, jotka hallintoneuvosto on hyväksynyt. Tämä järjestelmä täyttää kokonaisvaltaisesti hallinnon tarpeet Fusion for Energy -yhteisyrityksen suorituskyvyn seuraamisesta, ja siksi Fusion for Energy -yhteisyritys katsoo, että jatkotoimenpiteitä ei tarvita.

Tilintarkastustuomioistuimen IV jaosto on tilintarkastustuomioistuimen jäsenen Alex Brenninkmeijerin johdolla hyväksynyt tämän kertomuksen Luxemburgissa 6. lokakuuta 2020.

Tilintarkastustuomioistuimen puolesta

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'K-H se', representing Klaus-Heiner Lehne.

Klaus-Heiner LEHNE
presidentti

TEKIJÄNOIKEUDET

© Euroopan unioni, 2020.

[Euroopan tilintarkastustuomioistuimen päätöksellä nro 6-2019](#), joka koskee avoimen datan politiikkaa ja asiakirjojen uudelleen käyttämistä, pannaan täytäntöön datan ja asiakirjojen uudelleenkäyttöä koskevat tilintarkastustuomioistuimen periaatteet.

Ellei toisin ilmoiteta (esimerkiksi yksittäisissä tekijänoikeusilmoituksissa), Euroopan tilintarkastustuomioistuimen sisältöihin, jotka EU omistaa, myönnetään käyttöoikeudet [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\) licence](#) -käyttöoikeuden nojalla. Tämä merkitsee, että uudelleenkäyttö on sallittua, jos sisällön tuottaja mainitaan asianmukaisesti ja sisältöön tehdyistä muutoksista ilmoitetaan. Uudelleenkäyttäjä ei saa vääristää asiakirjojen alkuperäistä merkitystä tai sanomaa. Euroopan tilintarkastustuomioistuin ei vastaa mistään seurauksista, jotka johtuvat uudelleenkäytöstä.

Uudelleenkäyttäjän on hankittava tarvittavat lisäoikeudet, jos tietty sisältö esittää tunnistettavissa olevia henkilöitä esimerkiksi Euroopan tilintarkastustuomioistuimen henkilöstöstä otetuissa valokuviissa tai jos sisällössä on mukana kolmansien tahojen töitä. Jos tällainen lisäoikeus saadaan, yllä mainittu yleinen käyttöoikeus peruuntuu. Lisäoikeutta koskevassa luvassa on selvästi ilmoitettava käyttöoikeuden rajoitukset.

Jos sisällöt eivät ole EU:n omaisuutta, voi olla, että lupa niiden käyttöön tai jäljentämiseen on pyydettävä suoraan asianomaisilta tekijänoikeuksien haltijoilta.

Tietokoneohjelmistot tai asiakirjat, joihin kohdistuu teollisoikeuksia, kuten patentteja, tavaramerkkejä, rekisteröityjä malleja, logoja ja nimiä, eivät kuulu Euroopan tilintarkastustuomioistuimen uudelleenkäyttöperiaatteiden piiriin, eikä niiden käyttöön anneta lupaa.

EU:n toimielinten verkkosivuilla (joiden verkkotunnuksen loppuosa on europa.eu) on linkkejä ulkopuolisille verkkosivuille. Koska Euroopan tilintarkastustuomioistuin ei vastaa näistä sivustoista, on suositeltavaa, että tutustutte niiden tietosuoja- ja tekijänoikeusperiaatteisiin.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen logon käyttäminen

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen logoa ei saa käyttää ilman tilintarkastustuomioistuimen ennakkosuostumusta.